

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

R A P O R T

**DESPRE ACTIVITAREA PROCURATURII
ÎN ANUL 2016**

C H I Ş I N Ă U

2 0 1 7

CUPRINS

CAPITOLUL I

Considerații generale asupra reglementării și funcționării Procuraturii

1.1. Activitatea de reformare.....	4
1.2. Cadrul normativ național și instituțional de reglementare a activității Procuraturii, noua structură organizatorică și competențele Procuraturii.....	5

CAPITOLUL II

Capacitatea administrativă și operațională

2.1. Capacitatea administrativă și de formare profesională a resurselor umane, îmbunătățirea gestionării resurselor umane și repartizarea echilibrată a volumului de activitate.....	9
2.2. Gestionarea bunurilor materiale și finanțelor publice.....	10

CAPITOLUL III

Statistica privind nivelul, evoluția și tendințele criminalității.

Activitatea de exercitare și conducere a urmăririi penale

3.1. Sinteza datelor statistice privind starea infracționalității.....	12
3.2. Tendințele și factorii criminalității.....	16
3.3. Exercițarea urmăririi penale.....	20
3.4. Conducerea și controlul urmăririi penale.....	22
3.5. Încasarea cheltuielilor judiciare.....	25
3.6. Recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiuni.....	26
3.7. Situația pe diferite categorii de infracțiuni.....	31
3.7.1. Combaterea corupției.....	31
3.7.2. Combaterea criminalității organizate.....	38
3.7.3. Criminalitatea juvenilă.....	40
3.7.4. Combaterea traficului de ființe umane.....	42
3.7.5. Combaterea torturii și a relelor tratamente.....	44
3.7.6. Infracțiunile cibernetice și din domeniul telecomunicațiilor.....	48
3.8. Activitatea specială de investigații.....	49
3.9. Factorii care influențează negativ activitatea procurorilor în domeniul urmăririi penale.....	51
3.10. Liberarea de răspundere penală.....	53
3.11. Respectarea termenului rezonabil.....	56

CAPITOLUL IV

Contribuirea la înfăptuirea justiției

4.1. Reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată în cauzele penale.....	59
4.1.1. Activitatea judiciară la nivelul instanțelor de fond.....	60
4.1.2. Activitatea judiciară la nivelul Curților de Apel.....	61
4.1.3. Activitatea judiciară la nivelul Curții Supreme de Justiție.....	62

4.1.4. Achitarea inculpaților de către instanțele de judecată.....	63
4.2. Încetarea proceselor penale în instanțele de judecată.....	68
4.3. Pedepsele penale.....	69
4.4. Domeniul contravențional.....	72
4.5. Activitatea judiciară în materie civilă și de contencios administrativ.....	73
4.6. Activitatea în materie de implementare a CEDO.....	74

CAPITOLUL V

Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei

5.1. Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei, societății statului.....	76
---	----

CAPITOLUL VI

Cooperarea și asistența juridică internațională

6.1. Cooperarea cu instituțiile și organizațiile internaționale.....	78
6.2. Asistența juridică internațională.....	84

CAPITOLUL VII

Informarea publică, relațiile cu mass-media, transparența activității instituției

7.1. Informarea publică relațiile, cu mass-media, transparența activității.....	85
---	----

CAPITOLUL VIII

Analiza SWOT (punctele forte, punctele slabe, amenințări și oportunități în activitatea instituției

8.1. Punctele forte, punctele slabe, amenințări și oportunități în activitatea Procuraturii	88
---	----

CAPITOLUL IX

Obiective pentru anul 2017

9.1. Principalele obiective pentru anul 2017.....	90
---	----

Capitolul I: Considerații generale asupra reglementării și funcționării Procuraturii

1.1 Activitatea de reformare

Anul 2016 a fost marcat de evenimente, acțiuni urmare a cărora s-a cristalizat, iar ulterior a fost fortificată activitatea de reformare a instituției. Acest obiectiv a fost realizat integral prin adoptarea Legii nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, a Legii nr.152 din 01.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (cadrul conex) și Legii nr.159 din 07.07.2016 cu privire la procuraturile specializate.

Finalizarea reformării Procuraturii însă a avut loc odată cu adoptarea Legii nr.256 din 25.11.2016 pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, publicată în Monitorul Oficial nr.451 din 29.11.2016, prin care au fost atinse următoarele obiective: determinarea clară a locului Procuraturii în sistemul organelor de drept și a atribuțiilor de bază ale procurorilor; stabilirea rolului Consiliului Superior al Procurorilor în sistemul organelor Procuraturii; fundamentarea conceptuală a mecanismului de numire a Procurorului General și a procurorilor ierarhic inferiori

În mod identic, caracteristic celor două reforme precedente ale Procuraturii, și de această dată, cu susțineri din interiorul și exteriorul țării, cu implicarea actorilor politici și manipulărilor mediatice, au existat voci, mișcări și acțiuni chemate să zădărnicească activitatea de reformare, consolidare și fortificare a instituției. Altfel spus, o Procuratură modernă, puternică și eficientă nu tot timpul este pe placul unor persoane, cercuri de interese și mișcări politice ce urmăresc destabilizarea situației și dezbinarea societății.

Reforma Procuraturii a avut drept scop asigurarea independenței acesteia ca entitate, în cadrul organelor judecătorești, prin modificarea și garantarea transparenței procedurii de selectare și numire a Procurorului General, investirea acestuia cu drepturi și atribuții manageriale depline la numirea și stabilirea competențelor de activitate a adjuncților săi, modificarea structurii organizatorice a Procuraturii, conducerea și controlul activității procurorilor, dar, în paralel, și garantarea independenței și imparțialității acestora.

În acest scop, prin activitatea de reformare au fost păstrate și fortificate organele de autoadministrare ale Procuraturii, iar în subordinea Consiliului Superior al Procurorilor fiind create Colegiul pentru selecția și cariera procurorilor, Colegiul de evaluare a performanțelor procurorilor, Colegiul de disciplină și etică, în care urmare a ședinței Adunării Generale a Procurorilor au fost desemnați membrii din rândul procurorilor.

Unul din scopurile urmărite în activitatea de reformare a instituției a fost excluderea din atribuțiile Procuraturii a unor competențe și domenii de activitate improprii, ce reprezintă vestigii ale fostului regim sovietic totalitar și axarea procurorilor asupra activităților de exercitare, conducere și control al urmăririi penale și reprezentarea în justiție a învinuirii de stat.

Totodată, s-a urmărit creșterea calității prestației procurorilor în activitatea de urmărire penală prin specializarea acestora pe cele mai sensibile domenii. Astfel, urmare a reformei a fost creată procuratura specializată în combaterea criminalității organizate și cauze speciale și reorganizată procuratura specializată anticorupție.

Rezultatele activității și randamentul acestora vorbesc de la sine. Astfel, procurorii specializați în comun cu reprezentanții structurilor de profil ai Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Informații și Securitate au întreprins măsuri, au destructurat, inculpat și tras la răspundere în perioada de raport persoane implicate și membri ai importantelor structuri criminale specializate în sustrageri, spălare de bani, contrabandă, trafic de ființe umane, circuit ilegal de arme, substanțe explozibile, radioactive, chimice interzise în circuitul civil. Totodată, activitatea procurorilor a fost axată spre combaterea corupției în domeniul public și privat, rezultatele căreia au fost frecvent și multilateral mediatizate de către serviciul de presă al Procuraturii, preluate și dezbătute ulterior de către mass-media și societatea civilă.

La acest compartiment ași vrea să aduc mulțumiri tuturor persoanelor, asociațiilor obștești, organizațiilor internaționale, partenerilor de dezvoltare și politicienilor care au susținut, au promovat și au contribuit la reformarea Procuraturii.

1.2 Cadrul normativ național și instituțional de reglementare a activității Procuraturii, noua structură organizatorică și competențele Procuraturii

Conform prevederilor Constituției, Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege. Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii sunt stipulate în Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură și alte acte legislative.

După intrarea în vigoare la 01.08.2016 a Legii, în vederea implementării noilor prevederi constituționale și legale de reglementare a activității Procuraturii, au fost elaborate și puse în aplicare un șir de acte normative instituționale.

Astfel, prin hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor din 22 aprilie 2016, s-a decis convocarea la 27 mai 2016 a Adunării Generale a Procurorilor, care reprezintă organul suprem de autoadministrare al procurorilor.

La Adunarea Generală a Procurorilor, prin Hotărârea nr.3 a fost adoptat Regulamentul Adunării Generale a Procurorilor, iar prin Hotărârea nr.4 a fost aprobat noul Cod de etică al procurorilor. De asemenea, au fost aleși membrii Colegiului pentru selecția și cariera procurorilor, Colegiului de evaluare a performanțelor procurorilor și Colegiului de disciplină și etică, din rândul procurorilor.

Totodată, la 27.05.2016 au fost emise:

• Ordinul Procurorului General-interimar privind reorganizarea și stabilirea structurii interne a Procuraturii Generale, prin care s-a stabilit noua structură internă a Procuraturii Generale, aprobate funcțiile și numărul statelor de personal ale Procuraturii Generale.

Conform noilor rigori:

Procuratura Generală nu va exercita sau conduce urmărirea penală (decât în cazuri excepționale, la indicația Procurorului General),

- *este responsabilă de coordonarea activității tuturor procuraturilor teritoriale și specializate la nivel de unificare a politicilor și practicii în domeniul urmăririi penale, contribuirii la înlăptuirea justiției,*

- *realizează și coordonează controlul organelor care efectuează activitatea specială de investigații în partea ce ține de legalitatea efectuării măsurilor speciale de investigații,*

- *asigură asistența juridică internațională în materie penală și colaborarea internațională în domeniul său de activitate,*

- *participă la implementarea unitară a politicii naționale și internaționale a statului în materie penală;*

• Ordinul privind reorganizarea, stabilirea structurii procuraturilor specializate, teritoriale și lichidarea Procuraturilor de nivelul Curții de Apel, militare și de transport, stabilirea structurii, funcțiilor, numărului statelor de personal și reședința procuraturilor teritoriale și specializate. Ambele ordine au fost puse în aplicare începând cu 01.08.2016.

În total, în scopul implementării legii, au fost emise **1398** de ordine, din ele:

- **18** ordine ce au urmărit stabilirea noii structuri a organelor procuraturii, fie prin lichidare, reorganizare sau fuzionare a procuraturilor, în care a fost vizat absolut tot personalul procuraturii (**1002** persoane);

- **397** ordine ce au vizat mișcările de personal, atât de procurori, cât și a celorlalți angajați ai procuraturii (funcționari publici, inclusiv cu statut special, tehnici și auxiliar);

- **108** ordine despre eliberarea din funcție, *inclusiv 42 de procurori*;

- **802** alte ordine ce au vizat cariera procurorilor, alte chestiuni legate de legislația muncii.

În scopul executării art.98 alin.(9) din Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, la 22.06.2016 a fost emis Ordinul Procurorului General-interimar privind constituirea Comisiei pentru selectarea candidaților la funcția de inspector în cadrul Inspecției procurorilor, prin Ordinul Procurorului General - interimar din 13.07.2016 a fost elaborat Regulamentul cu privire la organizarea concursului pentru selectarea inspectorilor în cadrul Inspecției procurorilor și, respectiv, organizat concursul. A fost elaborat Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției procurorilor, care a fost aprobat prin Ordinul din 29.07.2016.

La 09.05.2016 a fost constituit un Grup de lucru pentru elaborarea proiectului Regulamentului Procuraturii. Regulamentul Procuraturii a fost aprobat la 24.09.2016 și publicat în Monitorul Oficial din 28.10.2016.

Ulterior au fost adoptate și alte acte ce țin de reglementarea activității subdiviziunilor structurale ale Procuraturii:

✚ Regulamentul Procuraturii de circumscripție (*ordinul PG nr.25/28 din 04.10.2016*);

✚ Regulamentul Direcției finanțe și administrare din cadrul Procuraturii Generale (*ordinul PG nr.34/28 din 31.10.2016*);

✚ Regulamentul Procuraturii unității teritoriale autonome Găgăuzia (Găgăuz-Yeri) (*ordinul PG nr.46/28 din 30.11.2016*);

✚ Regulamentul privind organizarea activității funcționarilor publici și a personalului tehnic în cadrul Procuraturii (*ordinul PG nr.48/28 din 07.12.2016*);

✚ Regulamentul Procuraturii municipiului Chișinău (*ordinul PG nr.51/28 din 20.12.2016*);

✚ Regulamentul de activitate al Procuraturii Anticorupție (*ordinul PG nr.8/28 din 17.02.2017*);

✚ Regulamentul de activitate al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (*ordinul PG nr. 7/28 din 17.02.2017*).

Întru asigurarea respectării principiilor și standardelor comunitare de organizare și de activitate a Procuraturii, au fost adoptate următoarele acte departamentale:

✚ Regulamentul cu privire la prelucrarea și protecția datelor cu caracter personal ale angajaților Procuraturii (*aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.30/28 din 24.10.2016*);

✚ Regulamentul cu privire la evidența adresărilor parvenite în Procuratură (*aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.31/28 din 24.10.2016*);

✚ Regulamentul cu privire la prelucrarea informațiilor ce conțin date cu caracter personal în sistemul de evidență contabilă a Procuraturii (*aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.32/28 din 26.10.2016*);

✚ Regulamentul privind modul de utilizare și accesul la sistemele de informații și de telecomunicații ale instituțiilor publice (*aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.36/4 din 01.11.2016*);

✚ Regulamentul privind regimul de acces în sediile Procuraturii (*aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.45/6 din 28.11.2016*);

✚ Regulamentul privind supravegherea video în cadrul Procuraturii (*aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.52/6 din 20.12.2016*);

✚ Regulamentul privind pagina oficială a Procuraturii Republicii Moldova www.procuratura.md în rețeaua „Internet” (*aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.43/4 din 23.11.2016*) ș.a.

La 21.10.2016 a fost ratificat și a intrat în vigoare acordul de cooperare cu EUROJUST, ce reprezintă finalitatea logică a activității de implementare a noilor standarde în activitatea instituției și colaborarea acesteia la nivel regional și internațional cu entitățile similare din Europa, conform acordului de colaborare semnat încă la 10.07.2014.

În vederea consolidării integrității profesionale, asigurării independenței procurorilor, a garanțiilor sociale a acestora, a fost revăzut, creat și pus în aplicare un noul sistem de salarizare. Salariul procurorilor a fost stabilit prin raportare la salariul judecătorilor.

Capitolul II: Capacitatea administrativă și operațională

2.1 Capacitatea administrativă și de formare profesională a resurselor umane, îmbunătățirea gestionării resurselor umane și repartizarea echilibrată a volumului de activitate

Formarea profesională continuă a procurorului constituie una din garanțiile independenței și imparțialității lui în exercitarea funcției. Responsabilitatea de formare profesională continuă a procurorilor revine Institutului Național al Justiției, conducătorilor procuraturilor teritoriale și specializate, precum și fiecărui procuror individual. Formarea profesională continuă a procurorilor urmează a fi realizată ținându-se cont de specializarea acestora.

Astfel, în vederea asigurării realizării activităților de instruire continuă a procurorilor conform Planului de formare continuă pentru anul 2016, au fost organizate și desfășurate 166 conferințe, mese rotunde, seminare de instruire cu participarea a 2042 procurori și funcționari publici din cadrul Procuraturii.

Pornind de la rezultatele activității desfășurate, indicatorii de performanță calitativi și cantitativi obținuți pe parcursul anului 2016, calitățile profesionale și morale ale procurorilor, Consiliul Superior al Procurorilor a propus Procurorului General încurajarea a 215 procurori. Totodată, a fost dispusă stimularea a 74 funcționari publici, 4 lucrători tehnici și 3 ex-procurori.

Conform datelor statistice, în anul precedent, până la data de 01.08.2016, adică până la intrarea în vigoare a noii Legi cu privire la Procuratură, instituția a activat cu un deficit de cadre de 10%, fapt care s-a datorat mai multor factori:

- nivelului insuficient de salarizare și protecție socială (salariul unui procuror era net mai mic ca salariul unui ofițer de urmărire penală din cadrul MAI și CNA),
- cerințelor exagerate de integritate în raport cu garanțiile acordate de stat pentru procurori,
- imperfecțiunii cadrului normativ cu privire la accesarea în profesia de avocat (procurorii la atingerea vechimii în muncă de 10 ani, demisionau din funcțiile deținute în vederea accederii fără examene în profesia de avocat, iar conform motivelor invocate, activitatea de avocat era mult mai atractivă atât din punct de vedere material, cât și al responsabilităților).

După intrarea în vigoare a Legii cu privire la Procuratură, după redresarea normativă și financiară a situației privind garanțiile sociale ale procurorilor, conform Hotărârii Parlamentului de aprobare a numărului de personal, în Procuratură sunt 720 funcții de procurori, din care, la finele anului de raport, erau vacante 47 funcții (inclusiv funcțiile de procuror și procuror șef în subdiviziunile

Procuraturii Generale, procurori în procuraturile teritoriale și specializate), pentru ocuparea cărora urmează a fi organizate concursuri publice de către CSP și Colegiile de specialitate ale acestuia.

Totodată, la 31.12.2016 în cadrul organelor Procuraturii din cele 700 de unități de personal tehnic activau doar 329 (193 funcționari publici și 136 lucrători tehnici). Astfel, pentru anul 2017 urmează a fi organizate concursuri pentru angajarea funcționarilor publici, a consultanților procurorilor, pentru selectarea și detașarea ofițerilor de urmărire penală și de investigații, conform statelor de personal aprobate.

Cele expuse mai sus, sunt confirmate prin datele statistice cu privire la fluctuația cadrelor în procuratură, conform cărora, în anul 2016, au fost:

- angajați - 18 procurori,
- eliberați din funcție - 42 procurori,
- suspendați din funcție - 15 procurori (concedii pentru îngrijirea copilului până la atingerea vârstei de 3 sau, după caz, 6 ani),
- suspendați provizoriu din funcție, conform prevederilor art.200 din Codul de procedură penală - 7 procurori (în legătură cu pornirea în privința acestora a urmăririi penale).

În rezultatul verificării sesizărilor cu privire la pretinsele fapte ilegale și abateri disciplinare, au fost trași la răspundere disciplinară 13 procurori, fiindu-le aplicate sancțiuni disciplinare, după cum urmează: avertisment - 8 procurori, muștrare - 3 procurori, eliberare din funcție - 2 procurori.

Totodată, de către Procurorul General, asupra neadmiterii derogărilor de lege, au fost atenționați 4 procurori.

2.2 Gestionarea bunurilor materiale și a finanțelor publice

Pentru anul 2016 planul aprobat de finanțare a Procuraturii a constituit suma de 196661,3 mii lei inclusiv:

- Cheltuieli de personal (21) - 155123,4 mii lei,
- Bunuri și servicii (22) - 18159,6 mii lei,
- Prestații sociale (27) - 1380,3 mii lei,
- Alte cheltuieli (documente executorii) (28) - 1000,0 mii lei,
- Mijloace fixe (31) - 16127,9 mii lei,
- Stocuri de materiale circulante (33) - 4870,1 mii lei.

Pentru asigurarea activității Procuraturii Republicii Moldova în anul 2016 au fost achiziționate mai multe bunuri și servicii, după cum urmează:

- mijloace fixe – 8180,4 mii lei,
- prestări servicii, inclusiv servicii comunale - 14222 mii lei,
- deplasări de serviciu – 490,0 mii lei,
- servicii editoriale – 420,2 mii lei,
- servicii de protocol – 52,9 mii lei,
- servicii de pază – 1000,0 mii lei,
- servicii poștale – 37,6 mii lei,
- prestații sociale și indemnizații la încetarea acțiunii contractului de muncă – 16789,0 mii lei,
 - indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului – 591,3 mii lei,
 - combustibil, carburanți și piese de schimb – 3652,2 mii lei,
 - medicamente, materiale sanitare, de uz gospodăresc și rechizite de birou -5,9 mii lei.
- materiale de construcții – 468,0 mii lei,
- accesorii, îmbrăcăminte, încălțăminte – 1506,1 mii lei.

În vederea realizării măsurilor de reformare în domeniul justiției (SRSJ 2011-2016), mijloacele financiare au fost alocate și îndreptate spre achiziționarea de:

- bunuri și servicii – 40,9 mii lei.
- mijloace fixe – 21518,8 mii lei.

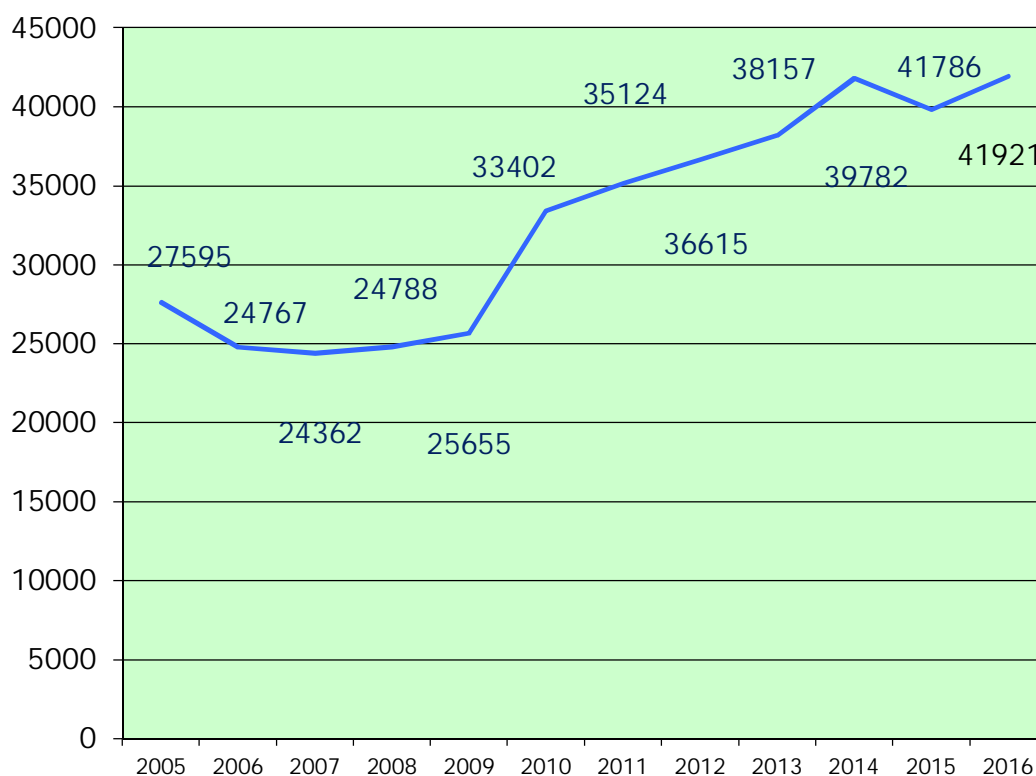
Capitolul III: Statistica privind nivelul, evoluția și tendințele criminalității. Activitatea de exercitare și conducere a urmăririi penale

3.1 Sinteza datelor statistice privind starea infraționalității

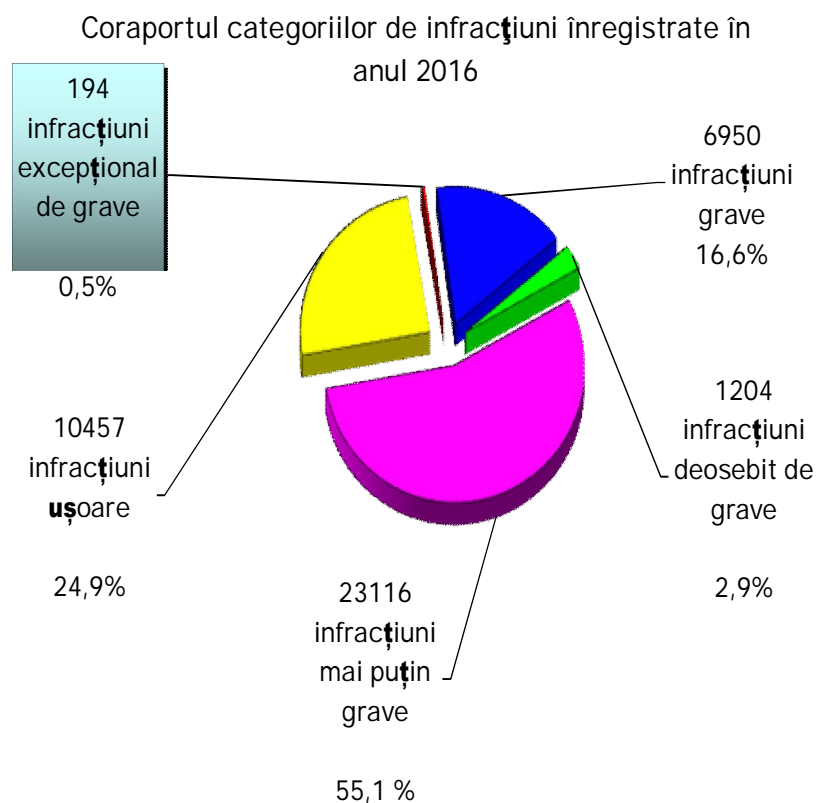
Pe parcursul anului 2016 în țară au fost înregistrate **41921** infracțiuni, ce constituie o majorare a numărului infracțiunilor înregistrate, comparativ cu perioada anului 2015, cu **2139** infracțiuni.

Astfel, nivelul stării criminalității pe teritoriul țării (exceptând localitățile din stânga Nistrului) a atestat o creștere în proporție de **5,38 %**.

Dinamica infracțiunilor înregistrate în anii 2005 - 2016

Pondere semnificativă în creșterea infraționalității revine crimelor ușoare, numărul cărora s-a majorat cu **179 cazuri** (1,73 %), crimelor mai puțin grave cu **1759 cazuri** (8,24%), infracțiunile grave cu **212 cazuri** (3,15%), excepțional de grave cu **1** (0,52 %). În scădere se află infracțiunile deosebit de grave cu **11** (-0,91%).

Analiza nivelului criminalității în baza categoriilor de infracțiuni a reliefat o dinamică:

în creștere la unele dintre acestea, după cum urmează:

infracțiunile contra patrimoniului cu 1852 cazuri (9,0%) *inclusiv*:

- furturile cu 875 cazuri (5,7%);
- escrocheriile cu 313 cazuri (15,07%);
- pungășiile cu 587 cazuri (58,06%);
- șantajările cu 25 cazuri (37,31%);
- infracțiunile în domeniul transporturilor cu 309 cazuri (5,28%); *inclusiv* cazurile de conducere a mijloacelor de transport în stare de ebrietate cu 274 (5,65%); cazurile de

- răpirile de transport cu 48 cazuri (16,84%);
- jafurile cu 88 cazuri (8,85%);
- tâlhăriile cu 15 cazuri (13,27%);
- accidente rutiere soldate cu decesul persoanelor cu 17 (8,85%);
- infracțiunile de scoatere ilegală a copiilor din țară cu 3 cazuri (30%);

- infracțiunile privind viața sexuală – cu 3 cazuri (0,47%), inclusiv violurile cu 38 cazuri (12,54%);

- infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei cu 116 cazuri (8,35%), *inclusiv omorurile cu 12 cazuri (6,78%)*;

- *vătămurile intenționate medii ale integrității corporale cu 23 cazuri (3,58%)*;

- infracțiunile contra securității publice cu 202 cazuri (11,53%), *inclusiv huliganismele cu 208 cazuri (13,95%)*;

în scădere:

- infracțiunile contra familiei și minorilor cu 222 cazuri (-10,79%); *inclusiv cazurile de violență în familie cu 242 cazuri (-12,51%)*;

- *vătămurile intenționate grave ale integrității corporale cu 2 cazuri (-0,79%)*;

- trecerea ilegală a frontierei de stat cu 28 cazuri (-15,3%);

- infracțiunile militare cu 8 cazuri (-4,76%);

- infracțiunile economice cu 297 cazuri (-20,78%), *inclusiv fabricarea și punerea în circulație a banilor falși*

- infracțiunile săvârșite contra autorităților publice cu 13 cazuri (0,83%);

- eschivarea de la achitarea plăților vamale cu 6 cazuri (20,69%); *contrabanda cu 11 cazuri (4,8%)*;

- infracțiunile contra justiției cu 71 cazuri (13,08%); *inclusiv tortura cu 10 cazuri (14,08%)*;

- infracțiunile săvârșite de persoane publice cu 166 cazuri (17,35%); *inclusiv coruperea pasivă cu 43 cazuri (30,28%); coruperea activă cu 65 cazuri (118,18%); excesurile cu 27 cazuri (10,71%)*.

cu 217 cazuri (-50,12%); evaziunea fiscală cu 105 cazuri (-23,18%);

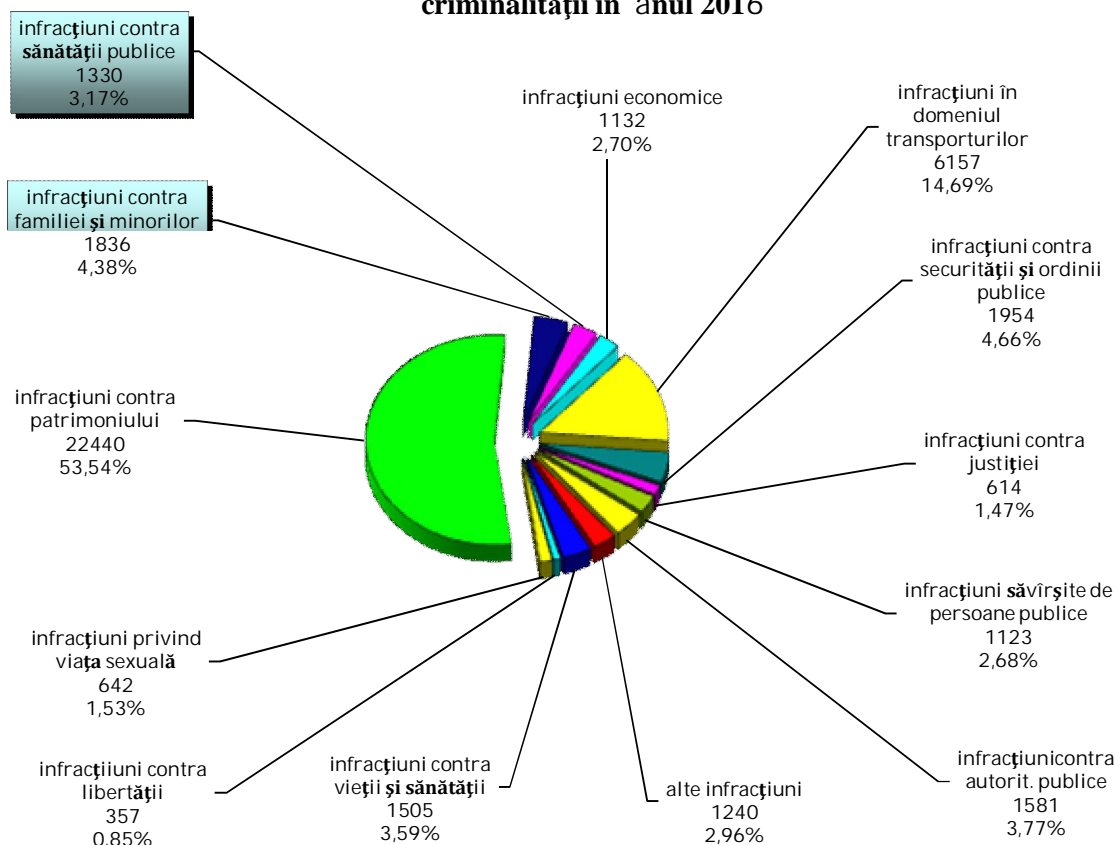
- păstrările ilegale de arme cu 4 cazuri (-4,76%);

- infracțiunile contra sănătății publice cu 32 cazuri (-2,35%), *inclusiv infracțiunile privind circulația ilegală a drogurilor cu 38 cazuri (-3,19%)*;

- cazurile de trafic de ființe umane cu 28 cazuri (-18,54%), *organizarea migrării ilegale cu 24 cazuri (-52,17%)*;

- infracțiunile comise de grupuri organizate cu 23 cazuri (-18,85%).

Coraportul categoriilor de infracțiuni care caracterizează starea criminalității în anul 2016

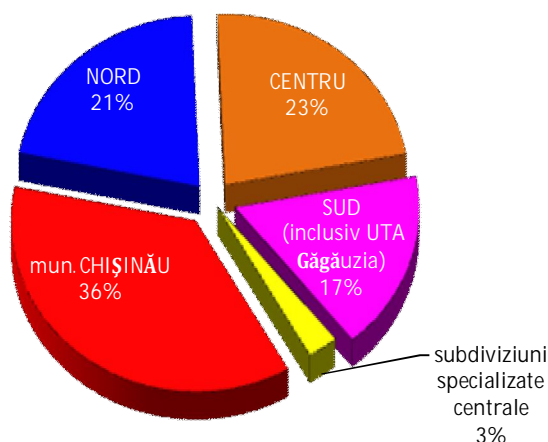
Per ansamblu, în republică, pentru perioada de referință, se atestă un nivel în creștere al stării criminalității în majoritatea unităților administrativ-teritoriale.

Numărul infracțiunilor înregistrate în 2016 se află în creștere comparativ cu perioada anului 2015 în municipiul Bălți și următoarele raioane: Briceni, Dondușeni, Drochia, Fălești, Florești, Ocnița, Râșcani, Anenii Noi, Călărași, Criuleni, Dubăsari, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Strășeni, Telenești, Ungheni, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Ștefan Vodă, Taraclia, Comrat, Ciadâr-Lunga.

În municipiul Chișinău, de asemenea, s-a înregistrat o creștere a nivelului stării criminalității în comparație cu anul 2015, fiind înregistrate cu 689 mai multe infracțiuni (4,87%), creșterea criminalității fiind atestată în majoritatea sectoarelor, exceptând sectoarele Buiucani și Râșcani.

Concomitent, s-a atestat **diminuarea** numărului infracțiunilor înregistrate în perioada de referință în raioanele: Edineț, Glodeni, Sângerei, Soroca, Șoldănești, Hâncești, Basarabeasca, Căușeni, Vulcănești și în municipiul Bender.

Conform divizării teritoriale, este de reținut că cele mai multe infracțiuni au fost înregistrate **în capitală – 36,5 la sută.**

3.2 Tendințele și factorii criminalității

Datele statistice indică asupra majorării alarmante a infracțiunilor violente: omucideri, vătămări intenționate a integrității fizice, violențe în familie, cazurile de huliganism, violențelor în privința colaboratorilor poliției.

Astfel, în anul 2016 fiecare a cincea infracțiune este din categoria celor excepțional de grave, deosebit de grave și grave, inclusiv 3,4% revin infracțiunilor excepțional de grave și deosebit de grave, iar 16,6% revin celor grave. În ultimii 5 ani se înregistrează mai multe infracțiuni din categoria celor mai puțin grave și a infracțiunilor ușoare.

Analiza stării criminalității indică asupra apariției unor noi tendințe și forme de infracțiuni, care în ultima perioada de timp sunt în ascensiune, iar reacția organelor de drept la acestea nu este de loc pro-activă, ele fiind depistate și la ele se reacționează deja *post-factum*.

A crescut numărul de infracțiuni comise împotriva păcii și securității omenirii, tot mai des procurorii împreună cu reprezentanții MAI și SIS rețin și trag la răspundere penală cetățeni ai Republicii Moldova, participanți în calitate de **mercenari** la conflictele militare regionale.

Alarmantă este situația în domeniul recidivei de infracțiuni. Drept urmare, conform ultimelor date ale studiilor făcute în domeniu, se atestă ineficiența sistemului de stat în domeniu și a activității de reprimare a infracționalismului, de reeducare și reintegrare în societate a persoanelor condamnate și private de libertate, drept urmare, conform statisticii, **6 din 10 deținuți în instituțiile**

penitenciare recidivează executarea pedepsei privative de libertate a doua sau chiar a treia oară.

Zilnic sunt descoperite multiple infracțiuni, datele de urmărire penală indică asupra faptului că un număr impunător din acestea sunt comise *în stare de ebrietate alcoolică*, în unele cazuri chiar avansată. Starea de ebrietate a bunei părți de populație a devenit o stare firească, generată de lipsa de ocupație, a unui loc permanent de lucru, de starea psihologică și degradarea intelectuală.

Aceasta stare de lucruri se datorează presiunilor exercitate asupra populației prin propagarea incertitudinii, a violenței, prin chemări la denigrarea valorilor supreme ale unei societăți democratice, prin intermediul mijloacele mass-media de către unii formatori de opinie, politicieni.

Totodată, această situație este influențată de morala depravată a cetățenilor, nivelul de trai, sărăcia și accesul nestingherit al populației la produsele alcoolice, care sunt puse în vânzare cu sfidarea deschisă și directă a tuturor regulilor și politicilor adoptate de stat în domeniu.

Astfel, în stare de ebrietate alcoolică au fost comise:

- fiecare al doilea caz de omor intenționat (*83 din 189*), de violență în familie (*840 din 1693*) și de violență în privința colaboratorilor poliției (*87 din 138*);
- fiecare al treilea caz de cauzare a leziunilor corporale grave (*80 din 250*) și de huliganism (*662 din 1699*);
- fiecare al șaptelea caz de accidente rutiere soldate cu leziuni corporale și deces (*116 din 886*).

În pofida activităților de profilaxie și combatere întreprinse de conducerea și efectivul MAI, Inspectoratul național de patrulare, în vederea sensibilizării opiniei publice prin spoturi publicitare sociale, prin acțiuni de contracarare și mărirea substanțială a sancțiunilor prevăzute de legea de specialitate, în creștere alarmantă sunt în ultimii ani și infracțiunile de conducere a mijloacelor de transport în stare de ebrietate, în 2016 fiind înregistrate 5121 astfel de cazuri, față de *1291 în 2009 și 3013 în 2010*.

O creștere constantă a fost înregistrată și la compartimentul tentativelor și a cazurilor de suicid.

Suicidul este recunoscut ca o problemă semnificativă de sănătate publică în Uniunea Europeană, care afectează persoane de toate vârstele, din toate culturile și grupurile de populație. Cele mai multe sinucideri apar în cadrul populației cu vârsta cuprinsă între 35-44 de ani. Cercetările au indicat clar că, un comportament suicidal, constituie o problemă foarte complexă, aflată sub influența unei

multitudini de factori, principalii dintre aceștia fiind depresia și lipsa de speranță influențate de factorii de stres din viață (spre ex.: criza economică, problemele sociale, violența domestică) sau o tulburare psihiatrică;

Pe parcursul anului 2015, circa 930 persoane (*inclusiv 116 minori*) au comis tentative de suicid, din care 333 cazuri (cu implicarea a 13 minori) s-au soldat cu decesul persoanelor. În anul 2016 numărul acestora a crescut substanțial, fiind înregistrate 1043 cazuri de tentative de suicid (inclusiv, 155 comise de minori), soldate cu decesul a 360 persoane, inclusiv a 23 minori.

Toleranța unei astfel de stări, întreprinderea unor măsuri ineficiente la nivelul politicilor de stat, face posibilă generarea și creșterea tentativelor de suicid, a infracțiunilor de violență în familie, în stradă, cu urmări grave, comiterea omorurilor, cauzarea de vătămări grave, respectiv condamnările și privările de libertate, ceea ce rezultă în final dezintegrarea din mediul familial al copiilor.

În vederea redresării situației, pentru anul 2017 Procuratura Generală, împreună cu partenerii de dezvoltare din cadrul proiectelor finanțate de Uniunea Europeană, a elaborat și va veni cu un pachet de inițiative legislative și un Plan de măsuri la nivel național, care vor fi înaintate Guvernului pentru aprobare și punerea în aplicare de către toate autoritățile publice cu competențe în domeniu.

Procuratura Generală anterior, în repetate rânduri, a informat conducerea țării, societatea civilă, partenerii externi despre starea deplorabilă și evoluția antisocială și antistatală în domeniul reglementării situației la licențierea și activitatea întreprinderilor ce gestionează *jocurile de noroc, cazinourile*, inclusiv cele on-line. Urmare a politicii greșite de stat în domeniu, pierderii controlului și ineficienței procedurii de reglementare a activității, a fost posibilă comiterea de persoanele gestionare a acestor afaceri a infracțiunilor de **spălare de bani, evaziune fiscală și practicare ilegală a activității de antreprenariat**. Urmare a exercitării acțiunilor de urmărire penală, activității investigativ-operative, a fost posibilă deconspirarea ilegalităților, constatarea schemelor criminale, sistarea activităților acestor întreprinderi și punerea sub sechestru a mijloacelor financiare și bunurilor materiale pentru eventuala asigurare a recuperării prejudiciului cauzat prin infracțiune cetățenilor și statului.

Factorii criminalității

Rezumând analiza statistică a nivelului criminalității, este important a se atrage atenția că ponderea infracțiunilor înregistrate în anul 2016 **aparține infracțiunilor contra patrimoniului – 22440, în special furturilor – 16238.**

Dinamica criminalității în anul trecut a fost generată de aceiași **factori obiectivi** de diferit ordin, legislativ, instituțional, economico-financiar, social ș.a., principalii fiind:

- nivelul scăzut de trai al unor categorii de cetățeni, lipsa surselor de venit permanent, inclusiv pentru asigurarea întreținerii personale, cât și a membrilor familiei, salarizarea precară, rata înaltă de șomaj, nemotivarea timpului liber, starea de criză socială, migrația masivă a populației în interiorul și în exteriorul țării, circumstanțe care au determinat în special ponderea **infracțiunilor contra patrimoniului care constituie 53,54%** din numărul total de infracțiuni înregistrate;

- lăsarea, pentru aceleași motive, fără supraveghere a copiilor, care în lipsa de mijloace pentru întreținere, recurg, în special, la comiterea infracțiunilor de furt;

- nivelul scăzut al conștiinței civice, lipsa culturii juridice și a încrederii în autoritatea organelor de drept și în reprezentanții acestora, atitudinea lipsită de responsabilitate față de răspunderea penală, contravențională a unor categorii de cetățeni, ce duce la comiterea faptelor infracționale cu caracter violent din partea acestora, circumstanțe care au condus la ponderea numărului infracțiunilor de **huliganism, violență în familie, vătămare intenționată a integrității corporale.**

De fapt, criminalizarea, începând cu anul 2010, a violenței în familie, care altădată era încadrată juridic inclusiv și ca contravenții, substanțial a contribuit la ponderea numărului de infracțiuni înregistrate – **infracțiuni contra familiei și minorilor au fost înregistrate 1836 sau 4,38 la sută;**

- criminalizarea faptei de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate (Legea nr.16-XV din 03.02.2009, art.264¹ din Codul penal), fapt care a determinat numărul mare de **infracțiuni în domeniul transporturilor** – în anul 2016 au fost înregistrate **6157** asemenea cazuri (**în creștere cu 309 cazuri** față de perioada anului 2015).

La fel, ca factori principali se prezintă a fi:

- continuarea activității infracționale de către persoanele în privința cărora a fost încetată urmărirea penală în legătură cu intervenirea împăcării părților (doar în 2016 au fost adoptate dispoziții legale privind restricționarea aplicării institutului împăcării);

- schimbarea atitudinii organelor de constatare și de urmărire penală față de problema înregistrării sesizărilor despre infracțiuni, reprezentanții acestor organe tot mai rar recurgând la fapte de neînregistrare a plângerilor și denunțurilor în favoarea bunăstării statisticii judiciare ce le afecta imaginea profesională. Acest

fenomen se datorează atât promptitudinii activității procurorilor de combatere a astfel de practici negative, inclusiv și prin mijloace de ordin penal, cât și politicii corecte și legale promovată în ultimul timp tot mai categoric de conducerea instituțiilor de resort, în special MAI;

- neajunsuri în activitatea poliției la compartimentul prevenirea activităților infracționale, respectiv la cel care privește întreprinderea măsurilor de ordin profilactic pentru a exclude implicarea în săvârșirea infracțiunilor a persoanelor absolvite de răspundere. La acest capitol, se impune necesitatea de a menționa faptul că, în prevenția infracțiunilor, trebuie să fie implicate toate autoritățile statului și nu numai cele ce servesc realizării justiției, ci și cele ce asigură sau contribuie la asigurarea securității economice și sociale a țării, toate eforturile urmând a fi conjugate și coordonate de o autoritate responsabilă;

- ineficiența parțială a politicii punitive a statului, realizată de sistemul judecătoresc, bazate pe principiul diminuării sancțiunilor aplicate pentru majoritatea categoriilor de infracțiuni, ceea ce a avut ca rezultat recidiva în rândul făptuitorilor, deoarece este prestabilită practica că în majoritatea dintre cazuri se aplică pedepse non-privative de libertate;

- lipsa unor studii și investigații criminologice complexe ale stării criminalității în țară, atât sub aspectul prevenției, cât și cel al combaterii, precum și lipsa unor autorități competente specializate în acest sens.

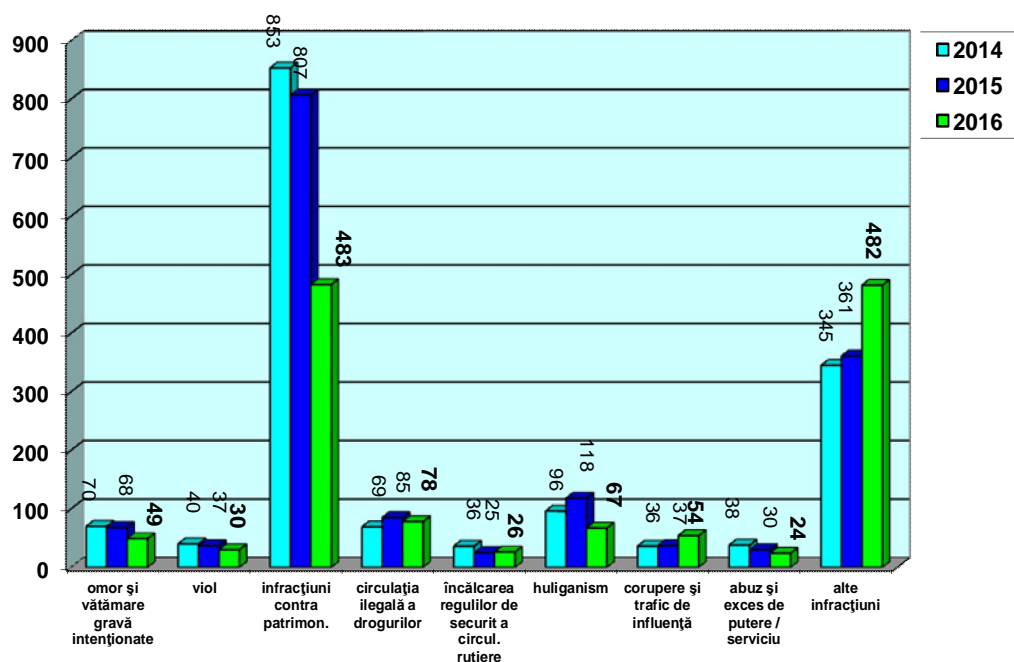
3.3 Exercițarea urmăririi penale

În perioada de referință, procurorii au exercitat urmărirea penală în **6039** (6690 în 2015) cauze penale, prioritar cauzele vizând infracțiuni de omor și viol, cele de corupere, luare de mită, trafic de influență și infracțiuni săvârșite de persoane publice, precum și infracțiunile comise de către minori etc. De asemenea, procurorii au exercitat urmărirea penală în cauze penale în care s-a constatat efectuarea tendențioasă a urmăririi penale de către ofițerii de urmărire penală sau alte circumstanțe care au impus necesitatea retragerii cauzelor penale și preluării urmăririi penale.

Din numărul total de cauze penale aflate în gestiunea nemijlocită a procurorilor, urmărirea penală a fost terminată în **2490** (3309 în 2015) cauze.

Au fost trimise în judecată **1293** (1779 în 2015) cauze penale privind comiterea a **1481** (2027 în 2015) infracțiuni de către **1742** (2440 în 2015) persoane, din care **53** (49 în 2015) în privința colaboratorilor de poliție și **593** (1001 în 2015) în privința minorilor.

Coraportul cauzelor penale aferent categoriilor de infracțiuni care au fost trimise în judecată în anii 2014 - 2016

Justiției au fost deferite **39** cauze privind omucideri intenționate, **14** cauze privind traficul de ființe umane și copii, **10** cazuri de vătămare intenționată gravă a integrității corporale și sănătății, **30** privind violul, **483** cauze privind infracțiuni contra patrimoniului, **78** cauze privind circulația ilegală a drogurilor, **14** privind contrabanda și eschivarea de la achitarea plăților vamale, **26** privind încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere, **67** privind actele de huliganism, **54** privind infracțiuni de corupție și trafic de influență, **24** privind abuzul și excesul de putere, **31** privind tortura, **107** privind infracțiunile militare, **21** privind infracțiunile contra justiției, alte categorii de infracțiuni. În procedura acordului de recunoaștere a vinovăției au fost deferite justiției **39** (52 în 2015) cauze penale privind comiterea a **44** (63 în 2015) infracțiuni.

Activitatea efectuată în acest domeniu, comparativ cu situația din ultimii doi ani, poate fi redată prin următoarele date cuprinse în tabelul ce urmează:

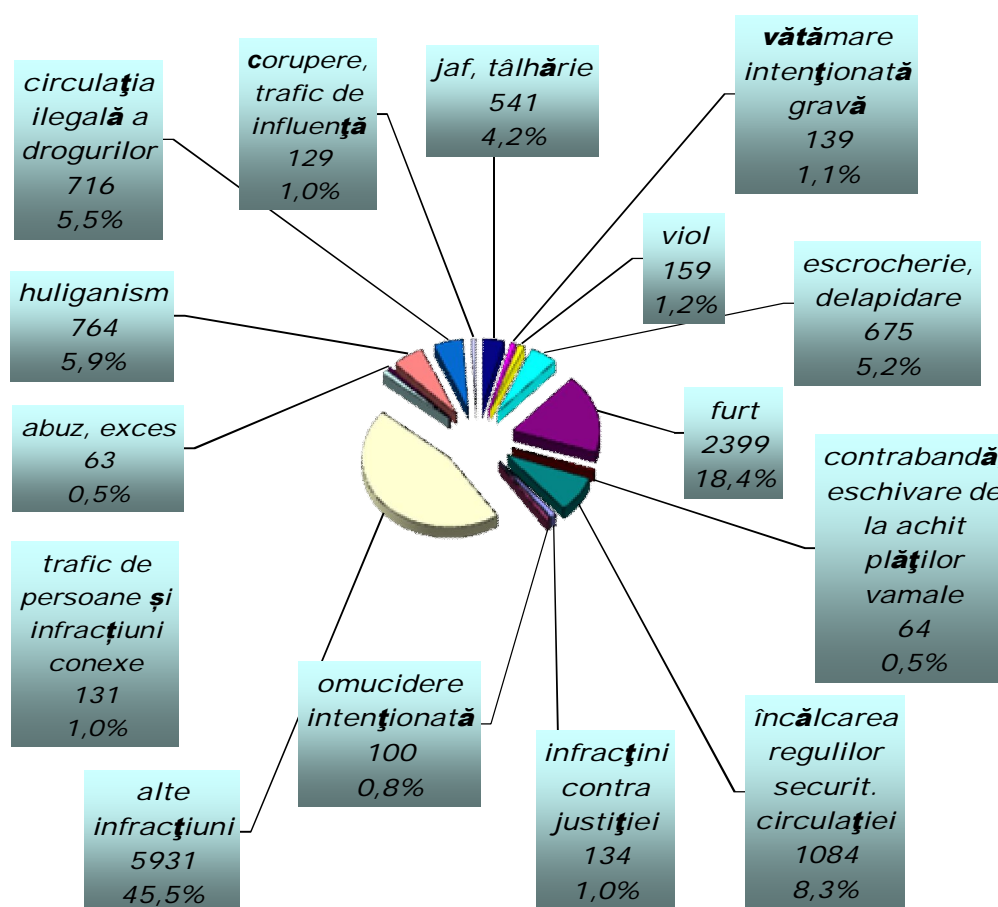
	Exercitarea urmăririi penale	anul 2016	anul 2015	anul 2014
1.	urmăriri penale exercitate	6039	6690	6626
2.	cauze terminate	2490	3309	3409
3.	cauze încetate, clasate	1197	1523	1618
a	<i>din lipsa elementelor infracțiunii</i>	538	564	586
b	<i>pe împăcare</i>	476	691	811
c	<i>pe amnistie</i>	31	-	1
d	<i>pe alte motive de nereabilitare</i>	152	265	213

4.	cauze trimise în judecată	1293	1779	1782
	<i>infracțiuni incriminate</i>	<i>1481</i>	<i>2027</i>	<i>2118</i>
	<i>în privința minorilor</i>	<i>593</i>	<i>1001</i>	<i>979</i>
	<i>persoane inculpate</i>	<i>1742</i>	<i>2440</i>	<i>2470</i>
	<i>în privința polițiștilor</i>	<i>52</i>	<i>49</i>	<i>34</i>
	<i>în procedură flagrantă</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
	<i>cu acord de recunoaștere a vinovăției</i>	<i>39</i>	<i>52</i>	<i>80</i>
5.	cauze conexe	457	509	568
6.	cauze suspendate condiționat	5	7	9
7.	cauze suspendate	310	306	329
	<i>pe eschivare</i>	<i>158</i>	<i>181</i>	<i>177</i>
	<i>neidentificarea făptuitorilor</i>	<i>149</i>	<i>123</i>	<i>150</i>
8.	cauze rămase în gestiune	1241	994	926
	<i>cu persoane bănuite, învinuite</i>	<i>475</i>	<i>566</i>	<i>533</i>
9.	plângeri examinate, privind contestarea acțiunilor procurorilor / din ele admise	2126/541	2242/544	2127/397

3.4 Conducerea și controlul urmăririi penale

Procurorii au condus urmărirea penală în **62046** (59969 în 2015) cauze, din care au terminat cercetările în **24530** (23840 în 2015) cauze. În instanța de judecată au fost expediate **13036** cauze penale (12623 în 2015) privind comiterea a **14323** (13717 în 2015) infracțiuni de către **14550** (14078 în 2015) persoane. De menționat, că procurorii s-au conformat directivelor și indicațiilor Procuraturii Generale și au întreprins măsuri pentru a exclude unele practici negative, care au persistat în perioadele precedente, când pentru acumularea de indici statistici se recurgea la trimiterea, în paralel, a mai multor cauze penale în judecată în privința aceluiași persoane pentru mai multe infracțiuni. În perioada de raport au fost conexe **2843** (2542 în 2015) cauze, ceea ce explică și decalajul mare dintre numărul de cauze trimise în judecată și cel al infracțiunilor incriminate persoanelor inculpate. Justiției au fost deferite **100** cauze despre omucideri intenționate, **131** despre trafic de persoane și infracțiuni conexe, **139** despre cazuri de vătămare intenționată gravă a integrității corporale și sănătății, **159** despre viol, **3635** despre infracțiuni contra patrimoniului, **716** despre circulația ilegală a drogurilor, **43** despre evaziuni fiscale și infracțiuni financiar-bancare, **64** despre contrabandă și eschivarea de la achitarea plăților vamale, **1084** despre încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere, **764** despre huliganism, **129** despre infracțiuni de corupție și trafic de influență, **63** despre abuz și exces de putere, **134** despre infracțiuni contra justiției, alte categorii de infracțiuni.

Coraportul cauzelor penale care au fost finalizate cu rechizitoriu în 2016

Utilizarea procedurilor speciale denotă următorii indici:

- în procedură flagrantă au fost urmărite și deferite justiției **6** (5 în 2015) cauze;

- cu încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției **570** (645 în 2015) cauze penale.

În **11232** cauze (10879 în 2015) urmărirea penală a fost încetată, inclusiv în **4795** cauze (4513 în 2015) din lipsa faptului sau elementelor infracțiunii, **3488** cauze (3738 în 2015) în legătură cu împăcarea părților și retragerea plângerii prealabile, **594** (2 în 2015) cauze în baza actului de amnistie și **2348** (2601 în 2015) cauze din alte motive de nereabilitare, inclusiv în legătură cu liberarea de răspundere penală și tragere la răspundere contravențională în baza art.55 din Codul penal. A fost suspendată condiționat urmărirea penală în **262** (338 în 2015) cauze.

De asemenea, procurorii au dispus suspendarea urmăririi penale, în baza art.287¹ din Codul de procedură penală, în **14925** (14731 în 2015) cauze, inclusiv

în **1944** (2026 în 2015) cauze în legătură cu sustragerea persoanelor de la urmărirea penală și în **12974** (12701 în 2015) cauze pe motivul neidentificării făptuitorului.

În gestiunea organelor de urmărire penală au rămas **14354** (13480 în 2015) cauze, în care sunt bănuite și învinuite **5188** (4900 în 2015) persoane.

Activitatea efectuată în acest domeniu, comparativ cu situația din ultimii trei ani, poate fi redată statistic prin următoarele cifre reflectate în tabelul și diagramele ce urmează:

	Conducerea urmăririi penale	anul 2016	anul 2015	anul 2014
1.	urmăriri penale conduse	62046	59969	61552
2.	hotărâri de neîncepere a urmăririi penale emise	18415	18411	18434
3.	cauze terminate	24530	23840	23615
4.	cauze încetate, clasate	11232	10879	11126
<i>a</i>	<i>din lipsa elementelor infracțiunii</i>	<i>4795</i>	<i>4513</i>	<i>4547</i>
<i>b</i>	<i>pe împăcare</i>	<i>3488</i>	<i>3738</i>	<i>3534</i>
<i>c</i>	<i>pe amnistie</i>	<i>594</i>	<i>2</i>	<i>19</i>
<i>d</i>	<i>pe alte motive de nereabilitare</i>	<i>2348</i>	<i>2601</i>	<i>2992</i>
5.	cauze trimise în judecată	13036	12623	12017
	<i>infracțiuni incriminate</i>	<i>14323</i>	<i>13717</i>	<i>13170</i>
	<i>persoane inculcate</i>	<i>14550</i>	<i>14078</i>	<i>13324</i>
	<i>în procedură flagrantă</i>	<i>6</i>	<i>5</i>	<i>7</i>
	<i>cu acord de recunoaștere a vinovăției</i>	<i>570</i>	<i>645</i>	<i>618</i>
6.	cauze conexate	2843	2542	2690
7.	cauze suspendate condiționat	262	338	474
8.	cauze suspendate	14925	14731	15776
	<i>pe eschivare</i>	<i>1944</i>	<i>2026</i>	<i>2132</i>
	<i>pe neidentificarea făptuitorului</i>	<i>12974</i>	<i>12701</i>	<i>13637</i>
9.	cauze rămase în gestiune	14354	13480	14217
	<i>cu persoane bănuite, învinuite</i>	<i>5188</i>	<i>4900</i>	<i>5231</i>
10.	indicații scrise date pe dosare	11381	10895	11566

11.	cauze restituite pentru completarea urmării	779	836	1155
12.	respinse propuneri de punere a persoanelor sub învinuire	225	189	210
13.	respinse propuneri de scoatere a persoanelor sub urmărire	18	28	32
14.	persoane puse sub învinuire	22907	22559	22028
15.	constatate și luate la evidență infracțiuni anterior neînregistrate	99	181	142
16.	sesizări înaintate	649	1027	1116
17.	plângeri examinate, privind contestarea acțiunilor organelor de urmărire penală/ <i>admise</i>	3866/926	3753/891	4166/896

3.5. Încasarea cheltuielilor judiciare

În anul 2016, Procuratura Generală a pus prioritate și a abordat subiectul recuperării cheltuielilor judiciare. La bază a stat un studiu, care a constatat că, măsurile întreprinse la compartimentul dat au fost parțiale, insuficiente și necorespunzătoare cerințelor legale stabilite în art.227-229 din Codul de procedură penală.

Ca rezultat, cheltuielile esențiale pe care le suportă nemijlocit statul urmare a desfășurării proceselor penale rămâneau a fi neevaluate și, respectiv, nerecuperate atunci când dispozițiile legale o cer, ceea ce aduce atingere bugetelor alocate organelor de drept și altor instituții implicate în procesele de combatere a criminalității.

Pornind de la realitățile constatate, în scopul redresării situației și asigurării aplicării conforme a dispozițiilor legale specificate *supra*, Procuratura Generală prin scrisoarea nr.11-3d/16-634 din 10.02.2016, a solicitat întreprinderea de către procurori a unor măsuri concrete la compartiment.

Ca urmare, au fost obținute unele rezultate, care deja sunt sesizabile și au mișcat lucrurile spre bine. Drept urmare:

✚ suma totală a cheltuielilor judiciare care au fost recuperate benevol în 2016 în timpul urmării penale de către participanții la proces a constituit **77.822** lei;

✚ suma totală a cheltuielilor judiciare dispuse în 2016 pentru încasare de către procurori pe cauze cu soluții de netrimitere în judecată a constituit **189.879** lei;

✚ suma totală a cheltuielilor judiciare care au fost achitate în 2016 în baza deciziilor procurorilor a constituit **160.370** lei. În 10 cazuri s-a decis punerea în executare în ordinea prevăzută de Codul de executare a ordonanțelor, iar 5 procuraturi urmează să utilizeze această procedură în legătură cu lipsa executării benevole;

✚ suma totală a cheltuielilor judiciare specificate în 2016 în modul stabilit în informația anexă la rechizitoriu, conform art.296 alin.(4) din Codul de procedură penală, pe cauzele pe care au fost dispuse soluții de trimitere în judecată a constituit **3.109.902** lei;

✚ suma totală a cheltuielilor judiciare care au fost recuperate în anul 2016 pe cauzele penale pe care au fost adoptate în anii precedenți soluții de netrimitere în judecată a constituit **51.185** lei.

Concomitent cu măsurile menționate cu titlu permanent, Procuratura Generală a solicitat de a fi întreprinse măsuri de ordin organizatoric și procesual pentru revizuirea situației pe cauzele pe care sunt deja adoptate soluții de netrimitere în judecată prin încetarea urmăririi penale, precum și pe cauzele pe care sunt adoptate hotărâri judecătorești de condamnare sau de încetare a procesului pe temeuri de nereabilitare, pentru a determina existența cheltuielilor judiciare, a stabili, inclusiv prin demersurile respective, cuantumul lor. În context, 12 procuraturi au intervenit în ordinea procedurii civile cu cereri de chemare în judecată privind recuperarea cheltuielilor legate de extrădarea persoanelor care au fost urmărite penal.

Pentru perioada imediat următoare și pentru anul 2017, Procuratura Generală își propune o abordare nouă, sistemică, cu antrenarea tuturor actorilor din justiție pentru ajustarea practicii în domeniu și asigurarea corespunderii acesteia standardelor internaționale prin:

✚ crearea și asigurarea funcționării mecanismelor de evaluare a costului acțiunilor de urmărire penală;

✚ identificarea și eliminarea dificultăților ce țin reglementarea procedurii și de utilizarea conturilor bancare de achitare a cheltuielilor judiciare;

✚ uniformizarea practicii judecătorești de aplicare a dispozițiilor legale privind încasarea cheltuielilor judiciare.

3.6. Recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiuni

Evaluarea activității efectuate de către procurori și organele de urmărire penală în perioada anului 2016 la compartimentul recuperării prejudiciului cauzat prin infracțiune, a identificat următoarea stare de fapt:

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pentru perioada de raport constituie 2.507.969.410 lei, pe cauzele penale aflate în gestiunea procurorilor, fiind recuperate 4.550.687 lei și, respectiv, în cauzele din procedura organelor de urmărire penală suma prejudiciului constituie 8.052.658.350 lei, recuperate fiind 49.851.871 lei;

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pe cauzele penale cu soluții de încetare/clasare, constituie 6.625.131 lei, pe cauzele penale aflate în gestiunea procurorilor, suma prejudiciului recuperat fiind de 2.992.350 lei și, respectiv, în cauzele din procedura organelor de urmărire penală, suma prejudiciului total constituie 171.268.595 lei, recuperați fiind 22.948.023 lei;

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pe cauze cu soluții de suspendare, constituie 2.930.727 lei, pe cauzele penale aflate în gestiunea procurorilor, fiind recuperați 15.000 lei și, respectiv, în cauzele din procedura organelor de urmărire penală, suma prejudiciului total constituie 158.763.955 lei, recuperați fiind 1.809.107 lei;

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pe cauze rămase în gestiune la data de 01.01.2017 constituie 2.412.074.993 lei, pe cauzele penale aflate în gestiunea procurorilor, fiind recuperați 93.064 lei și, respectiv, în cauzele din procedura organelor de urmărire penală suma prejudiciului total constituie 506.102.128 lei, recuperați fiind 5.324.529 lei;

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pe cauze trimise în judecată (conform rechizitoriului) constituie 86.338.559 lei, pe cauzele penale din gestiunea procurorilor, fiind recuperată suma de 1.450.273 lei și, respectiv, în cauzele din procedura organelor de urmărire penală suma prejudiciului total constituie 7.216.500.832 lei, recuperați fiind 19.747.372 lei.

În vederea asigurării recuperării prejudiciului cauzat prin infracțiuni, de către procurori și reprezentanții organelor de urmărire penală, au fost întreprinse măsuri legale, pentru punerea sub sechestru a bunurilor făptuitorilor.

Astfel, valoarea bunurilor sechestrate constituie 32.003.496 lei, pe cauzele penale din gestiunea procurorilor și, respectiv, 703.942.619 lei, în cauzele din procedura organelor de urmărire penală.

De menționat, că odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.68 din 14.04.2016 *cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar*, au fost create dificultăți majore pentru executarea expertizelor dispuse în cadrul urmăririi penale pentru evaluarea valorii bunurilor. Or, potrivit art.75 al Legii, *expertiza judiciară se efectuează cu condiția că solicitantul achită în prealabil costurile acesteia. În*

cazul în care solicitantul expertizei este o instituție publică, pentru efectuarea expertizei judiciare este suficientă prezentarea prealabilă a unei garanții privind plata ulterioară, acceptată de către instituția de expertiză judiciară sau de către expertul judiciar, în cazul în care acesta își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară. Considerăm că acest principiu urmează a fi modificat, deoarece organele de urmărire penală acționează în nume public și achitarea serviciilor de expertiză nu poate duce decât la afectarea bugetelor instituțiilor de stat cu atribuții de efectuare a urmăririi penale.

Pornind de la realitățile constatate, în vederea asigurării aplicării uniforme a dispozițiilor legale la acest compartiment, Procuratura Generală pentru anul 2017 a orientat corpul de procurori la:

- ✚ Schimbarea atitudinii vis-a-vis de activitatea procesuală privind evaluarea și recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune.

- ✚ Asigurarea evaluării permanente în cadrul cauzelor penale aflate în faza de urmărire penală a cuantumului real al prejudiciului cauzat și evidenței măsurilor întreprinse pentru asigurarea recuperării lui.

- ✚ Întreprinderea în cadrul desfășurării urmăririi penale a măsurilor pentru oferirea participanților la proces a posibilităților de recuperare benevolă a daunelor cauzate.

- ✚ Asigurarea specificării concrete a consecințelor nemijlocite ale infracțiunilor, inclusiv a daunelor cauzate la punerea sub învinuire a persoanelor, în condițiile art.282 din Codul de procedură penală.

- ✚ Asigurarea în modul stabilit și specificarea informației complete cu privire la daunele cauzate prin infracțiune și măsurile asiguratorii întreprinse în cursul urmăririi penale, la faza dispunerii soluțiilor de trimitere în judecată, cu includerea acestor informații anexă la rechizitoriu, conform art.296 alin.(4) din Codul de procedură penală, precum și asigurarea la solicitarea instanței care judecă cauza a dispunerii recuperării prejudiciului.

Schematic, datele privind asigurarea reparării prejudiciului în cadrul urmăririi penale pot fi redată în felul următor:

Datele privind asigurarea reparării prejudiciului în cadrul urmăririi penale în perioada anului 2016

		Procuratura	Organele de urmărire penală
Date privind valoarea prejudiciului cauzat			
Prejudiciul cauzat prin infracțiuni (valoarea în lei)	TOTAL	2.507.969.410	8.052.658.350
	cauzat autorităților publice	6852706	89327716
	cauzat prin infracțiuni contra patrimoniului	160301402	6675901900
	cauzat prin infracțiuni economice	2337420268	1224028523
	<i>reparat</i>	<i>4.550.687</i>	<i>49.851.871</i>
Prejudiciul cauzat prin infracțiuni pe cauze cu soluții de încetare, clasare (valoarea în lei)	TOTAL	6.625.131	171.268.595
	cauzat autorităților publice	18578	515063
	cauzat prin infracțiuni contra patrimoniului	6556215	57182611
	cauzat prin infracțiuni economice	710928	112342513
	<i>reparat</i>	<i>2.992.350</i>	<i>22.948.023</i>
Prejudiciul cauzat prin infracțiuni pe cauze cu soluții de suspendare condiționată (valoarea în lei)	TOTAL	-	22.840
	cauzat autorităților publice	-	-
	cauzat prin infracțiuni contra patrimoniului	-	22840
	cauzat prin infracțiuni economice	-	-
	<i>reparat</i>	<i>-</i>	<i>22.840</i>
Prejudiciul cauzat prin infracțiuni pe cauze cu soluții de suspendare	TOTAL	2.930.727	158.763.955
	cauzat autorităților publice	179004	1007416
	cauzat prin infracțiuni contra patrimoniului	1871364	104152252

(valoarea în lei)	cauzat prin infracțiuni economice	880359	41225595
	<i>reparat</i>	<i>15.000</i>	<i>1.809.107</i>
Prejudiciul cauzat prin infracțiuni pe cauze rămase la 01.01.2017 în gestiune (valoarea în lei)	TOTAL	2.412.074.993	506.102.128
	cauzat autorităților publice	6630124	86732284
	cauzat prin infracțiuni contra patrimoniului	77118292	228.051.087
	cauzat prin infracțiuni economice	2324270953	141048325
	<i>reparat</i>	<i>93.064</i>	<i>5.324.529</i>
Prejudiciul cauzat prin infracțiuni pe cauze trimise în judecată (conform rechizitoriului) (valoarea în lei)	TOTAL	86.338.559	7.216.500.832
	cauzat autorităților publice	25000	1072953
	cauzat prin infracțiuni contra patrimoniului	74755531	6286493110
	cauzat prin infracțiuni economice	11558028	929412090
	<i>reparat</i>	<i>1.450.273</i>	<i>19.747.372</i>
Date privind valoarea bunurilor sechestrate			
Valoarea în lei a bunurilor sechestrate	TOTAL	32.003.496	703.942.619
	pe cauze trimise în instanța de judecată	27861196	696955260
	pe cauze cu soluții de încetare, clasare	-	59400
	pe cauze cu soluții de suspendare	-	-
	pe cauze rămase în gestiune la 01.01.2017	4142300	10166359

3.7. Situația pe diferite categorii de infracțiuni

3.7.1 Combaterea corupției

Pe parcursul anului 2016 activitatea Procuraturii în domeniul combaterii corupției a fost orientată spre realizarea prevederilor Strategiei Naționale Anticorupție pentru anii 2011-2016 și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale anticorupție.

În același timp, activitatea de combatere a corupției a fost marcată și de reformarea organelor Procuraturii, care a avut printre obiective și fortificarea capacităților instituționale ale Procuraturii Anticorupție, procuratură specializată în lupta cu corupția la nivel mediu și înalt.

Pe parcursul anului 2016 activitatea Procuraturii în domeniul combaterii corupției a fost orientată spre realizarea prevederilor Strategiei Naționale Anticorupție pentru anii 2011-2016 și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale anticorupție.

În același timp, activitatea de combatere a corupției a fost marcată și de reformarea organelor Procuraturii, care a avut printre obiective și fortificarea capacităților instituționale ale Procuraturii Anticorupție, procuratură specializată în lupta cu corupția la nivel mediu și înalt.

În perioada de raport, în gestiunea Procuraturii anticorupție au fost 430 sesizări despre comiterea infracțiunilor, comparativ cu 316 în anul 2015, ceea ce reprezintă o creștere de aproximativ 36%. Rezultatul examinării acestora este redat în tabelul de mai jos:

Perioada de activitate		2016		2015	
1.	Sesizări restante la începutul perioadei de raport	14		21	
2.	Sesizări înregistrate în perioada de raport	416		295	
3.	Sesizări aflate în gestiunea procurorilor	430		316	
4.	Transmise după competență	10		8	
5.	Sesizări soluționate de procurori	375	5.1. Dispusă pornirea UP	294	172
			(71,7 %)		(58,5 %)
			5.2. Dispusă neînceperea UP		122
			(28,3 %)		(41,5 %)
6.	Sesizări restante la sfârșitul perioadei de raport	45		14	

Divizând după categoriile de infracțiuni la care se referă, comparativ cu anul 2014, starea de fapt a activității de examinare a sesizărilor și soluțiile asupra lor în anul 2015, este reflectată în următorul tabel:

Infracțiunea săvârșirea căreia a fost comunicată prin sesizare	Total în gestiune		Pornită urmărirea penală		Neînceperea urmării penale		Transmise organului competent	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
infracțiuni de corupție (art. 324; 325; 326, 333, 334 Cod penal);	129	114	96	87	28	18	1	2
abuz de putere sau de serviciu (art. 327, 335 Cod penal)	131	57	47	14	41	37	5	1
depășire a atribuțiilor de serviciu (art. 328 Cod pena)	38	22	30	12	12	8	-	2
neglijență (art. 329 Cod penal)	7		4		3		-	
infracțiuni contra justiției (art. 303-323 Cod penal)	39	24	25	5	11	9	-	-
delapidări, însușiri (art. art. 190, 191 Cod penal)	23	12	18	9	2	1	1	2
infracțiuni financiar-economice, evaziuni fiscale, spălare de bani (art. 238-250 Cod penal)	34	23	30	14	3	8	-	-
alte categorii	29	64	19	31	6	41	3	1
TOTAL	430	316	269	172	106	122	10	8

În anul 2016 a fost pornită urmărirea penală în 269 cazuri (71,7%) din 375 sesizări soluționate de procurori, comparativ cu 2015, când au fost pornite 172 cauze (58,5 %) din 294 sesizări.

În același timp, deși a crescut numărul de sesizări din gestiune, s-a micșorat cu 16 numărul de sesizări asupra cărora procurorii au decis a refuza în pornirea urmării penale, de la 122 (41,5%) în 2015 la 106 (28,3%) în 2016. Aceste date denotă o creștere a randamentului la acest segment cu 13,2 puncte procentuale.

		2016	2015	
1.	Restanță la începutul perioadei de raport	112	102	
2.	Pornită urmărirea penală	268	178	
3.	Cauze parvenite de la alte organe, reluate, disjuncte	446	27	
4.	Total în gestiune	826	307	
5.	Cauze în care s-a terminat urmărirea penală, inclusiv:	166 (100%)	78 (47%)	43 (51%)
			88 (53%)	41 (49%)
6.	Suspendate	10	8	
7.	Conexate	72	30	
8.	Transmise după competență	94	73	
9.	Restanță la sfârșitul perioadei de raport	484	112	

Din numărul total al cauzelor penale aflate în procedura procurorilor, 78 cauze au fost expediate în instanța de judecată, comparativ cu 43 pentru perioada anului 2015, iar 88 cauze au fost încetate/clasate comparativ cu 41 cauze în perioada anului 2015.

Astfel, deși ponderea cauzelor remise în judecată a scăzut și, respectiv, a celor clasate a crescut cu 4 puncte procentuale, în 2016 au fost soluționate cu 82 cauze mai mult, ceea ce reprezintă 97,6%, comparativ cu 2015, indice care a fost realizat în pofida creșterii sarcinii de lucru pe domeniul exercitării urmăririi penale ca rezultat al noilor competențe atribuite prin lege Procuraturii Anticorupție. Numărul cauzelor penale aflate în exercitare la procurorii Procuraturii Anticorupție a crescut de la 307 în 2015 la 826 în 2016.

În cauzele penale pe care a fost exercitată urmărirea penală nemijlocit de către procurorii în Procuratura anticorupție și expediate în judecată, au fost deferiți justiției următorii subiecți:

- 48 angajați ai organelor afacerilor interne, inclusiv:
 - 17 ofițeri de patrulare;
 - 12 ofițeri de investigație;
- 5 colaboratori ai poliției de frontieră;
- 5 ofițeri de urmărire penală;
- alți 9 colaboratori de poliție;

- colaboratori ai CNA, inclusiv:
- 2 ofițeri de investigație;
- 1 ofițer de urmărire penală;
- 1 judecător;
- avocați;
- 3 procurori, inclusiv un ex-Prim-adjunct al Procurorului General;
- directori ai întreprinderilor de stat;
- administratori de societăți comerciale;
- angajați ai unei filiale a Băncii de Economii;
- angajați ai Inspecției de Stat în Construcții;
- 1 șef de oficiu teritorial al Cancelariei de Stat;
- 1 executor judecătoresc;
- 1 viceprimar al mun. Chișinău;
- 1 vice-pretor;
- 1 arhitect-șef al mun. Chișinău;
- 1 militar;
- alte 35 persoane;

În perioada de raport, comparativ cu perioada anului 2015, a crescut esențial numărul cauzelor penale pe care procurorii au condus urmărirea penală și anume, cu 358 cauze penale sau cu 19,4 %.

Totodată, în comparație cu indicii numerici obținuți pe parcursul anului 2015, numărul cauzelor penale expediate în instanța de judecată s-a majorat, înregistrându-se o creștere nesemnificativă cu 4 cauze penale, adică cu 1,6 %.

Numărul cauzelor penale clasate/încetate a înregistrat o scădere cu 52 cauze penale comparativ cu aceeași perioadă a anului 2015 (de la 407 la 353 cauze sau cu 12.8 %).

Astfel, numărul de cauze penale finisate s-a micșorat de la 662 pe parcursul anului 2015 la 612 cauze penale în anul 2016, adică cu 7,6%.

Totodată, scăderea numărului cauzelor penale finisate nu a generat majorarea numărului cauzelor penale restante la sfârșitul perioadei de raport (877 în 2015, comparativ cu 838 la data de 31.12.2016).

Este de menționat faptul descreșterii nesemnificative a numărului cauzelor penale remise în instanța de judecată pe faptul comiterii infracțiunilor de corupție art.324 – art.326 din Codul penal și anume, în instanța de judecată au fost expediate cu 10 cauze penale mai puțin comparativ cu aceeași perioadă a anului 2015.

Analiza indicatorilor cantitativi la compartimentul conducerii urmăririi penale denotă creșterea semnificativă a acestora, totodată, fiind relevante următoarele :

➤ numărul redus al cauzelor penale cu privire la infracțiunile de corupție depistate în cadrul activității speciale de investigații;

- tergiversarea în unele cazuri a urmăririi penale exercitate de către organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție;
- lipsa (până la 01.08.2016) în gestiunea ofițerilor de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție a cauzelor penale de rezonanță sau de investigare a corupției în privința persoanelor cu funcții de demnitate publică;
- necesitatea perfecționării profesionale continue a colaboratorilor organului de urmărire penală a CNA;

Perioada de raport		2016	2015
Cauze penale /persoane/ examinate cu pronunțarea sentinței de:		228/290 (100% / 100%)	231/293 (100% / 100%)
	1. condamnare	179/219 (78,5% / 75,5%)	189/224 (81,8% / 76,5%)
	inclusiv în privința persoanelor juridice	2/2	3/5
	2. încetare	28/37 (12,3% / 12,8%)	22/36 (9,5% / 12,3%)
	3. achitare	21/34 (9,2% / 11,7%)	20/33 (8,7% / 11,2%)

În raport cu perioada anului 2015, în 2016 se constată o descreștere ne semnificativă, cu 3 a numărului cauzelor penale finisate cu sentințe sau cu 1,3%.

În această ordine de idei, numărul sentințelor de achitare și cel al persoanelor achitate au crescut cu câte o unitate, astfel încât ponderea acestora la fel a crescut neesențial (de la 8,7% la 9,2% pentru numărul sentințelor de achitare și de la 11,2% la 11,7% pentru numărul persoanelor achitate). Totodată, a fost înregistrată o creștere cu 2,8 puncte procentuale a ponderii sentințelor de încetare și de 0,5 puncte procentuale pentru numărul de persoane în privința cărora a fost dispusă încetarea procesului penal. Pe cale de consecință, a scăzut cu 3,3 puncte procentuale ponderea sentințelor de condamnare și cu 1 punct procentual ponderea numărului de persoane condamnate.

Din numărul total de cauze examinate în fond 187 (sau 82%, comparativ cu 84% în 2015) în privința a 235 persoane (sau 77%, comparativ cu 80,5% în 2015) se referă la infracțiuni de corupție și conexe corupției.

În 2016 instanțele de judecată au pronunțat ca urmare a examinării în fond 170 de sentințe de condamnare cu stabilirea pedepsei, astfel încât celor 219 de

persoane, în perioada de referință le-au fost stabilite următoarele categorii de pedepse:

închisoare – pentru 19 persoane (8,7% din totalul celor 219 persoane), comparativ cu 26 persoane (11,6%) în 2015,

închisoare cu amendă – pentru 15 persoane (6,8%), comparativ cu 19 persoane (8,5%) în 2015,

închisoare cu aplicarea art.90 din Codul penal – pentru 45 persoane (20,5%), comparativ cu 37 (16,5%) în 2015,

închisoare cu amendă cu aplicarea art.90 din Codul penal – la 36 persoane (16,4%), comparativ cu 25 (11,2%) în 2015

muncă neremunerată în folosul comunității – nu a fost aplicată (0%), comparativ cu o persoană (0,5%) în 2015, și

amendă – pentru 104 persoane (47,5%), comparativ cu 116 (51,8%) în 2015.

Analizând categoriile de pedepse aplicate de instanțele de fond în coraport cu categoriile de infracțiuni, se constată că, în perioada de referință, din cele 34 persoane condamnate la închisoare sau închisoare cu amendă, 10 persoane au comis corupere pasivă, 3 trafic de influență, 3 corupere activă, câte 4 persoane au comis delapidarea averii străine și escrocherie, câte 2 persoane au comis depășirea atribuțiilor de serviciu, spălare de bani și declarația mincinoasă și câte 1 persoană a comis abuz de serviciu și contrabandă.

În ce privește stabilirea pedepselor închisorii sau închisorii cu amendă, în ambele cazuri cu suspendarea executării, din cele 81 persoane cărora li s-au stabilit aceste pedepse, 12 persoane au comis corupere pasivă, 24 corupere activă, 19 trafic de influență, 9 persoane au comis contrabandă, 7 exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, câte 2 persoane au comis abuz de serviciu, neglijență și evaziune fiscală și câte 1 persoană a comis favorizarea infracțiunii, escrocherie, dobândirea creditului prin înșelăciune și spălare de bani.

Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate a fost aplicată în 84 de sentințe în privința a **99** persoane.

În ce privește sentințele de încetare, pronunțate de instanțele de fond, ponderea acestora a crescut cu 2,8 puncte procentuale în perioada de raport comparativ cu anul 2015, în timp ce ponderea persoanelor în privința cărora au fost adoptate astfel de soluții a crescut cu doar 0,5 puncte procentuale.

În privința a 5 persoane instanțele de fond au aplicat art.55 din Codul penal, și anume pentru infracțiunile de trafic de influență, favorizarea infracțiunii, evaziune fiscală, falsul în declarații și confecționarea, deținerea, folosirea de documente oficiale false.

Cu referire la sentințele de achitare pronunțate de instanțele de fond, numărul acestora și al persoanelor achitate au crescut cu câte o unitate comparativ cu anul 2015. Lipsa elementelor infracțiunii în acțiunile persoanei și lipsa faptului infracțiunii au servit fiecare drept temei pentru achitarea a câte 16 persoane, iar alte 2 persoane au fost achitate pe motiv că fapta nu a fost comisă de inculpat.

Fiind examinate cauzele și condițiile care au stat la baza emiterii de către instanțele de fond a sentințelor de achitare, pot fi evidențiate:

- aprecierea incorectă și unilaterală de către instanțele de judecată a probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, precum și cele prezentate și cercetate în instanța de judecată;

- aplicarea eronată de către instanțele de judecată a legii;

- invocarea formală în motivarea sentinței a încălcărilor procesuale fără a se reacționa la acestea în dispozitiv;

- tergiversarea intenționată a examinării judiciare având ca scop reducerea caracterului probatoriu.

O problemă stringentă o constituie nerespectarea termenelor rezonabili de examinare a cauzelor penale în instanțele de judecată, motivele tergiversării examinării judiciare a cauzelor penale sunt:

- conexarea dosarului cu alte cauze penale în privința uneia și aceleiași persoane, ceea ce implică prezența și a altor participanți la proces în cadrul judecării cauzei și necesită amânarea judecării;

- numărului mare de participanți la proces în unele cauze;

- solicitarea schimbării avocatului, ceea ce duce la amânare pentru studierea dosarului și pregătirea pentru apărare;

- neprezentarea participanților la proces, fie din motiv de boală sau din alte motive obiective (antrenarea procurorilor, judecătorilor, avocaților în diverse instruirii, întruniri, conferințe);

- complexitatea cauzelor penale, determinată de dificultatea administrării probelor, statutul social și profesional al inculpaților, care de cele mai multe ori sunt persoane publice, ceea ce implică eforturi și o atenție deosebită față de reprezentarea acuzării pe aceste cauze;

- materialul probant impunător ce urmează a fi administrat în instanțele de judecată;

- punerea de către judecători, cu întârziere, pe rol a cauzelor penale, precum și amânarea ședințelor de judecată pentru intervale mari de timp, în unele cazuri și până la două luni.

3.7.2 Combaterea criminalității organizate

În conformitate cu prevederile Legii nr.3 din 25.02.2016 *cu privire la Procuratură* și ale Legii nr.159 din 07.07.2016 *cu privire la procuraturile specializate*, de la 01.08.2016 și-a început activitatea Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.

În cadrul acesteia sunt constituite secția exercitare a urmăririi penale, secția conducere a urmăririi penale și secția reprezentare a învinuirii de stat, cât și oficiile teritoriale „Nord” și „Sud”.

Specificul activității Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale este determinat de exercitarea nemijlocită de către procurori a urmăririi penale atât în cazurile infracțiunilor ce constituie competența exclusivă a PCCOCS, cât și conducerea urmăririi penale în cauzele instrumentate de către organele de urmărire penală constituite în cadrul:

- Direcției generale urmărire penală a IGP al MAI;
- Centrului de combatere a traficului de persoane al IGP al MAI;
- Centrului de combatere a crimelor cibernetice al IGP al MAI;
- Serviciului protecție internă și anticorupție al MAI;
- Departamentului poliției de frontieră al MAI (aparatură centrală);
- Direcției urmărire penală al Serviciului Vamal.

Pornind de la ideea implementării principiului specializării procurorilor pe domenii de investigație, în cauze privind traficul de persoane și cele conexe, instrumentate de către organul de urmărire penală al CCTP, precum și în cauze privind infracțiuni informaționale, gestionate de organul de urmărire penală al CCCI, au fost desemnați procurorii responsabili anume de aceste segmente, totodată, fiind prevăzută instituirea birourilor anti-traffic și crime cibernetice, și de investigare a fraudelor vamale și de conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI.

În perioada scurtă de activitate, în cele 5 luni de la creare, procurorii din cadrul Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale au exercitat urmărirea penală în **467** de cauze.

Din numărul total de cauze penale aflate în gestiunea nemijlocită a procurorilor, urmărirea penală a fost terminată în **68** cauze, din care **53** au fost expediate în instanța de judecată pentru examinare în fond cauzele penale de comitere a **65** infracțiuni în privința a **78** persoane fizice și 13 persoane juridice.

Justiției au fost deferite:

- 4 cauze despre omucideri intenționate,
- 3 cauze penale pe faptul pseudo-activității de întreprinzător, evaziunii fiscale și spălării banilor, o cauză pe faptul contrabandei în proporții deosebit de mari,
- 4 cauze penale pe faptul circulației ilegale a substanțelor narcotice,
- câte 1 (cauze) pe faptele depășirii atribuțiilor de serviciu, încălcării regulilor de securitate a circulației, păstrării ilegale a armelor și munițiilor, luării, sustragerii, degradării documentelor, activității mercenarilor, muncii forțate.

De menționat că, PCCOCS pe parcursul perioadei scurte de activitate și-a demonstrat eficiența și profesionalismul în domeniul combaterii fraudelor economice. Urmare a eforturilor comune ale procurorilor și ofițerilor de investigații din cadrul DIF a INI al MAI, a fost anihilată activitatea mai multor grupări criminale specializate în evaziuni fiscale și spălări de bani, acțiuni criminale îndreptate spre prejudicierea bugetului public național în proporții deosebit de mari.

Valoarea stabilită a prejudiciului cauzat persoanelor fizice și juridice sau statului, în cauzele expediate în instanța de judecată, se estimează la **36,7 mil. lei**, iar valoarea bunurilor sechestrate, ridicate și restituite părților vătămate este de circa **13 mil. lei**.

În perioada de raport, a fost încetată urmărirea penală în 12 cauze penale, din lipsa faptului sau elementelor infracțiunii. În 37 cauze penale urmărirea penală a fost suspendată, 10 cauze penale au fost remise conform competenței, iar 37 cauze penale au fost conexate.

În gestiunea procurorilor PCCOCS au rămas în total **347** cauze penale.

Procurorii PCCOCS au condus urmărirea penală în **1265** cauze, eforturile principale au fost orientate spre reducerea numărului impunător al cauzelor din gestiune, respectarea legalității și asigurarea unei anchete eficiente și calitative. Organele de urmărire penală au prezentat procurorilor, în ordinea art. 289 din Codul de procedură penală, **266** cauze penale. Procurorii au finalizat urmărirea penală în **230** cauze în privința a **248** infracțiuni, din care **100** cauze au fost expediate cu rechizitoriu în instanța de judecată, **130** cauze penale au fost clasate sau urmărirea penală a fost încetată. Către organele de urmărire penală au fost restituite, conform art.292 din Codul de procedură penală, **14** cauze penale cu formularea de indicații de completare a urmăririi penale.

Cauzele penale expediate în instanța de judecată, pe categorii de infracțiuni, se prezintă în felul următor:

- trafic de persoane și infracțiuni conexe – **29**,
- contrabandă – **23**,
- eschivarea de la achitarea plăților vamale – **2**,
- escrocherie – **10**,
- delapidarea averii străine – **3**,
- falsul în documente oficiale – **18**,
- infracțiuni contra ordinii publice – **3**,
- omor intenționat – **1**,
- furt – **1**,
- șantaj – **1**,
- depășirea atribuțiilor de serviciu – **1**.
- circulația ilegală a substanțelor narcotice – **5**,
- evaziune fiscală – **1**,
- contrabandă – **23**,
- păstrarea ilegală a armelor de foc și munițiilor – **1**,

Din cauzele penale clasate, **76** cauze se referă la fapte de contrabandă și eschivare de la achitarea plăților vamale. Acestea, în majoritatea lor, au fost clasate/încetate, în legătură cu modificările survenite la Codul penal, care au stabilit majorarea valorii mărfurilor trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova, pentru ca delictele săvârșite să fie considerate infracțiuni.

La sfârșitul perioadei de raport, în conducerea procurorilor au rămas **634** cauze penale. Potrivit datelor statistice, pe parcursul celor 5 luni de activitate a PCCOCS, procurorii au susținut acuzarea de stat în instanța de fond în **308** cauze penale din care, în **62** cauze au fost pronunțate sentințe, fiind inculpate **77** persoane fizice și o persoană juridică.

3.7.3 Criminalitatea juvenilă

Tendențele și structura delicvenței juvenile denotă în anul 2016 o scădere a numărului de cauze penale pornite în privința minorilor, comparativ cu anii precedenți. Circa 80-85% din infracțiunile comise de minori sunt cele patrimoniale. Într-un număr mai mic, dar se comit de către minori și infracțiuni de omor, contra sănătății persoanei, infracțiuni privind ordinea publică, violuri, infracțiuni legate de droguri, etc.

În privința minorilor au fost pornite **1290** (*2102 în 2015*) urmăriri penale. Cercetările au fost terminate în **1197** (*1881 în 2015*) cauze care au vizat **1296** (*2009 în 2015*) infracțiuni comise de minori. În instanța de judecată, cu rechizitoriu, au fost trimise **593** (*1001 în 2015*) dosare care au privit **685** (*1116 în 2015*) crime, în nici o cauză nu s-a dispus suspendarea condiționată a urmăririi penale (*1 în 2015*), iar **604** (*879 în 2015*) cauze în privința a **613** (*892 în 2015*) infracțiuni au fost încetate, inclusiv **46** (*96 în 2015*) din lipsa în acțiunile minorilor a faptului sau elementelor infracțiunii, iar majoritatea pe motive de nereabilitare: în baza art.109 din Codul penal, urmare a împăcării părților, precum și în baza art.104 din Codul penal, cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ.

Analiza situației privind asigurarea protecției copilului împotriva infracțiunilor, constată indici statistici în descreștere. Astfel, în anul 2016 victime ale infracțiunilor au fost **1029** copii, în timp ce în 2015 au fost comise față de copii **1381** infracțiuni. Spre regret, rămâne încă destul de mare numărul copiilor victime ale abuzului sexual și violenței în familie, fiind respectiv urmărite penal **211** cazuri de abuz sexual și **75** cazuri de violență în familie asupra copiilor.

Pe parcursul perioadei de raport au fost reținuți **28** minori, arestarea preventivă fiind aplicată în privința a **20** minori, *în 2015 - au fost reținuți 41 minori, din care 31 au fost arestați.*

Statistica vizând numărul de copii arestați în ultimii ani este în descreștere, fapt ce denotă că reforma sistemului justiției juvenile are impact pozitiv, iar măsura preventivă privativă de libertate se aplică din ce în ce mai rar.

Urmărirea penală în privința minorilor este exercitată în termeni restrânși, de regulă, timp de 1-2 luni. Până la pronunțarea sentinței, minorii sunt deținuți în stare de arest pe un termen de maxim 7 luni.

Studiul privind protecția drepturilor copilului sub vârsta răspunderii penale, care au comis fapte social-periculoase, prevăzute de Codul penal, a indicat la un număr relativ mare de copii în conflict cu legea, sub vârsta răspunderii penale (în perioada anului 2015 - 9 luni ale anului 2016 au fost înregistrate 289 de fapte penale comise de 359 copii sub vârsta răspunderii penale), la lipsa serviciilor de protecție și asistență a acestor copii, direcționate spre prevenirea aflării copiilor în situație de risc și reabilitare, la lipsa reglementărilor legale clare și previzibile ce ar prescrie atribuțiile actorilor comunitari în ceea ce privește prevenirea delicvenței juvenile.

În acest sens, Procuratura Generală a sesizat Ministerul Justiției în vederea revizuirii și completării cadrului legal cu reglementări, prin prisma practicii jurisdicției internaționale și regionale, vizând implementarea unui mecanism clar de măsuri de protecție, aplicabile față de minorii delicvenți, care nu răspund penal, în sensul reabilitării sociale a acestora.

În conformitate cu Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.152 din 01.07.2016, începând cu 01.08.2016 Procuratura nu mai are competență de a interveni în apărarea drepturilor și intereselor copilului cu acte de procuror, nici intenta acțiuni civile în apărarea drepturilor și intereselor legitime ale acestora, iar urmărirea penală în cazurile infracțiunilor săvârșite de minori nu mai este în exclusivitate exercitată de procurori, ci doar dacă acestea sânt clasificate drept deosebit sau excepțional de grave.

3.7.4 Combaterea traficului de ființe umane

Analizând tendințele traficului de ființe umane, prin prisma numărului de victime identificate, în anul 2016, constatăm o diminuare a fenomenului.

Astfel, în perioada de raport, au fost identificate 197 victime ale TFU (comparativ cu 242 victime identificate în perioada analogică a anului precedent). După criteriu gen al victimelor identificate – 95 sînt femei și 102 bărbați (în 2015: 152 femei și 89 bărbați).

După forma de exploatare, în perioada de raport, din numărul total de victime, în scop de exploatare sexuală au fost identificate 67 victime, în scop de exploatare prin muncă 81 victime, în scop de antrenare în activități criminale 19 victime, în scop de cerșit 21 victime, mixt cerșit și muncă 9 victime.

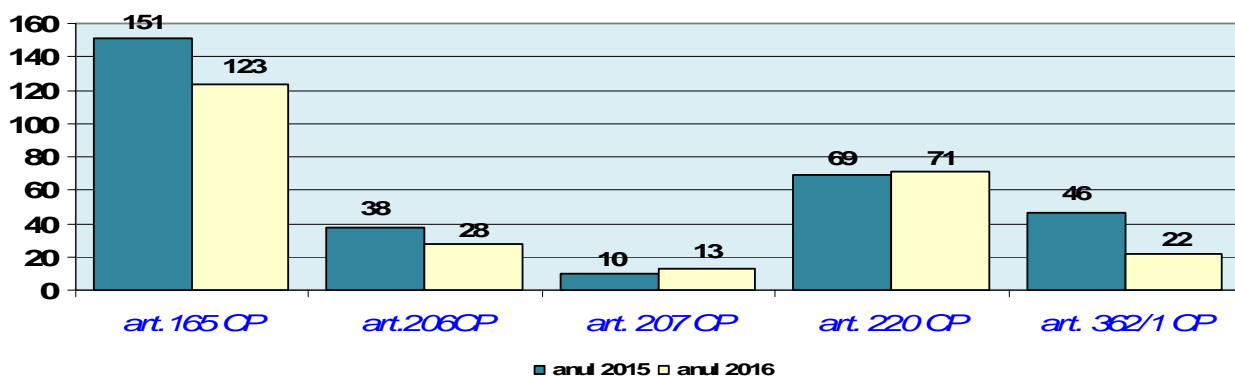
Principalele țări de destinație, unde victimele sunt exploatare sunt Federația Rusă, Turcia și Ciprul de Nord.

În perioada de raportare au fost identificați 35 copii victime (68 copii în 2015). În ce privește repartizarea pe genuri, 31 copii sînt de gen feminin și 4 copii de gen masculin. Din aceștia 25 copii au fost exploatați sexual, 5 au fost exploatați în cerșit, 4 au fost exploatați prin muncă, iar unul fiind exploatat în mai multe domenii concomitent prin muncă și cerșit.

Totodată, referitor de țara de destinație, fenomenul traficului intern de copii rămîne a fi preponderent, fiind identificate 25 victime sau cca 70,5% din numărul total.

Cu referire la urmărirea penală în domeniul combaterii traficului de ființe umane s-a constatat, că în anul 2016 au fost înregistrate în total pe țară - 257 infracțiuni (în perioada analogică a anului precedent 314), ce se referă la categoria respectivă, inclusiv:

- *trafic de ființe umane* – 123 infracțiuni (în perioada analogică a anului precedent 151);
- *trafic de copii* – 28 infracțiuni (în perioada analogică a anului precedent 38);
- *scoaterea ilegală a copiilor din țară* – 13 (în perioada analogică a anului precedent 10);
- *proxenetism* – 71 infracțiuni (în perioada analogică a anului precedent 69);
- *organizarea migrației ilegale* – 22 infracțiuni (în perioada analogică a anului precedent 46).

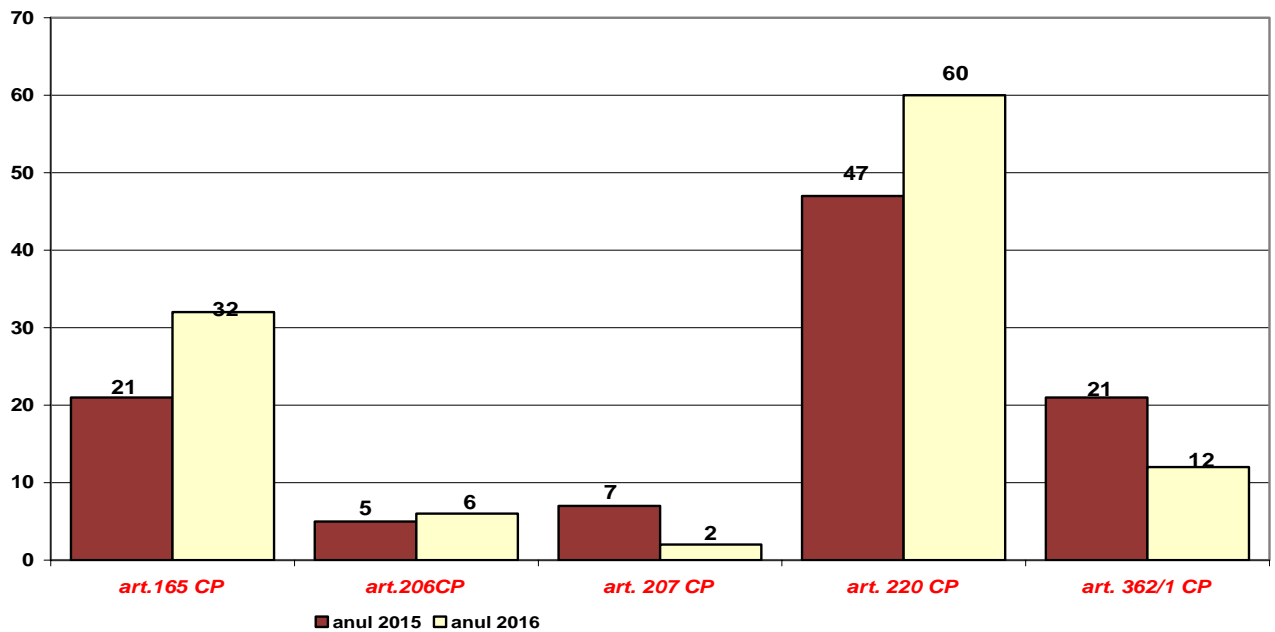

În decursul anului 2016 urmărirea penală a fost terminată pe 213 cauze penale (în perioada analogică a anului precedent 192), dintre care 145 cauze penale au fost terminate cu rechizitoriu și expediate în instanțele de judecată pentru examinare în fond, iar 68 cauze urmărirea penală a fost încetată sau clasată, inclusiv 14 cauze penale pe motive de nereabilitare (datele se referă la cauzele penale pornite inclusiv în anii precedenți).

În perioada de raport instanțele de judecată au finisat examinarea a 112 cauze penale din categoria traficului de persoane, în privința a 149 inculpați (în perioada analogică a anului precedent 101 cauze 139 persoane), inclusiv:

- 32 cauze penale privind *traficul de ființe umane* în privința a 48 inculpați (în anul 2015 – 21 cauze/29 persoane);
- 6 cauze penale privind *traficul de copii* în privința 8 persoane (în anul 2015 – 5 cauze/ 10 persoane);
- 2 cauze privind *scoaterea ilegală a copiilor din țară* în privința a 2 persoane (în anul 2015– 7 cauze/7 persoane);
- 60 cauze penale de *proxenetism* în privința a 74 inculpați (în anul 2015 – 47 cauze/63 persoane ;
- 12 cauze de *organizarea migrației ilegale* în privința a 17 persoane (în anul 2015 – 21 cauze/30 persoane).

Dinamica comparativă a numărului de sentințe pronunțate de către instanțele de judecată în anul 2015 și anul 2016 cu privire la cauzele ce sînt atribuite la categoria celor de trafic de persoane este redată de diagrama ce urmează:

Constatările menționate, în pofida eforturilor depuse de către reprezentanții organelor de drept și alți actori anti-trafic, nu exclud existența caracterul latent al fenomenului, ceea ce ar prezuma existența mai multor victime care au rămas neidentificate. Aceasta solicită eforturi suplimentare de la autorități pentru a răspunde provocărilor existente în acest domeniu, dar un rol important ar trebui să revină acțiunilor de prevenire, care ar include acțiuni educative cu copiii și părinții, crearea condițiilor de implicare a copiilor în activități extrașcolare etc.

Totodată, la nivel local este necesară o interacțiune mai activă între procurori, poliție, organele de administrare locală pentru fortificarea capacităților de identificare a cazurilor de exploatare a copiilor.

3.7.5 Combaterea torturii și a relelor tratamente

Combaterea fenomenului torturii și relelor tratamente reprezintă o provocare majoră pentru autoritățile naționale, inclusiv datorită faptului că standardele dreptului internațional impun Statului obligația de a fi responsabil pentru comportamentul față de persoanele aflate în custodia sa.

Procuratura este direct vizată de această responsabilitate, deoarece este unicul actor procesual abilitat cu competența de a investiga asemenea cazuri.

Analizând, în plan comparat cu anii precedenți, totalitatea sesizărilor despre tortură și alte rele tratamente parvenite în organele Procuraturii în anul 2016, se

constată că situația are și în continuare o tendință latentă spre micșorare a numărului de sesizări despre rele tratamente (cu 11 sesizări mai puține) în comparație cu anul 2015, această constituind cel mai mic număr în perioada anilor 2013 – 2016.

Datele statistice indică o ușoară creștere a numărului de sesizări referitoare la tratamentul inuman și degradant (art.166¹ alin.(1) și (2) din Codul penal – cu 8 mai mult), precum și cele ce se referă la tortură (art.166¹ alin.(3) și (4) din Codul penal – cu 11 mai mult).

Această situație este explicată de faptul că comparativ cu anul 2015, în anul 2016 a crescut numărul de cazuri în care procurorii s-au autosesizat (cu 31 autosesizări mai mult din aceste categorii), fapt ce indică asupra sporirii gradului de responsabilitate a acestora față de cazurile respective și manifestarea de inițiativă, nelăsând sesizarea actelor de tortură, tratament inuman și degradant doar pe seama victimelor sau persoanelor ce le reprezintă interesele.

Perioada	Categoriile de sesizări înregistrate (conform articolelor din Codul penal):					Total:
	<i>art.309</i>	<i>art.166¹ alin.(1), (2)</i> (art.328 alin.(2), (3))	<i>art.166¹ alin.(3), (4)</i> (<i>art.309¹</i>)	<i>art.368</i>	<i>art.370 (cu aplicarea violenței)</i>	
anul 2013	20	533	130	36	-	719
anul 2014	7	534	88	34	-	663
anul 2015	18	530	50	35	-	633
anul 2016	4	538	61	19	-	622

Procesul complex al reformei Procuraturii a generat modificări esențiale ale cadrului legislativ relevant. Astfel, prin Legea nr.152 din 01.07.2016 (în vigoare din 01.08.2016), a fost modificat Codul de procedură penală, conform art.270/2 alin.(1) lit.b) competența de a exercita urmărirea penală în cazul infracțiunii prevăzute de art.166¹ alin.(3)-(4) din Codul penal – tortura – revine Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.

Din perspectiva jurisprudenței CEDO s-a stabilit că cerința de promptitudine și durată rezonabilă este implicită în contextul investigațiilor pe cazuri privind tortura și relele tratamente aplicate în custodia statului.

Pentru a asigura respectarea principiului de investigare eficientă a cazurilor de tortură, tratament inuman și degradant, respectarea cerințelor de promptitudine și

durată rezonabilă, recomandate de jurisprudența CEDO (cauzele *Taraburca versus Moldova*, *Corsacov versus Moldova*), dar și în vederea unificării practicii de anchetare a unor astfel de cauze, la identificarea omisiunilor sau inconsecvențelor, la constatarea practicii negative în domeniu, Procuratura Generală reacționează prin formularea recomandărilor (indicațiilor) scrise pe dosare și materiale concrete sau prin întocmirea rapoartelor de inițiere a procedurilor disciplinare.

Menționăm că, urmare a activităților efectuate în contextul atribuțiilor departamentale, Procuratura Generală a identificat mai multe curențe referitoare la prestația profesională a unor experți judiciari medici-legiști, precum și a unor angajați ai poliției, care au făcut obiectul adresărilor către instituțiile vizate pentru inițierea procedurilor disciplinare.

Urmare a evaluării nivelului prestației profesionale a unor experți, a calității și plenitudinii concluziilor formulate, volumului și complexității activității efectuate în fiecare speță separat, experții din cadrul secțiilor medico-legale raionale Hâncești și Râșcani, precum și angajații poliției sau a instituțiilor penitenciare au fost sancționați disciplinar.

Analizând datele statistice, concluzionăm că politicile implementate de stat în ultimii cinci ani, îndreptate spre netolerarea relelor tratamente și torturii de către persoanele oficiale, continuă să aibă un impact pozitiv.

Cauzele care influențează asupra dinamicii înregistrării adresărilor despre actele de tortură, tratament inuman și degradant sunt:

- Prevenirea și combaterea torturii și altor rele tratamente continuă să fie o prioritate pentru Republica Moldova, acest fapt fiind exprimat prin politicile naționale și angajamentele față de rigorile internaționale, în baza cărora sunt depuse eforturi în vederea descurajării fenomenului torturii și altor rele tratamente.

- Consolidarea capacităților de intervenție pro-activă a subiecților anti-tortură. Astfel, numeroasele instruiri de care au beneficiat persoanele responsabile de prevenirea și combaterea torturii și alor rele tratamente sunt considerate drept unul din factorii ce a influențat cifrele numerice ale sesizărilor înregistrate de acest gen.

- Instituirea în cadrul tuturor procuraturilor teritoriale și specializate a „telefonului de încredere” pentru recepționarea informației și sesizărilor despre rele tratamente.

- Creșterea încrederii populației în capacitatea procurorilor de a le apăra drepturile și interesele lor și mediatizarea largă a activității în acest domeniu;

- Prevenirea fenomenului torturii și altor rele tratamente capătă o abordare mai chibzuită, iar metodele și instrumentele de sensibilizare și informare sunt inedite și de impact. Implicarea activă pe acest segment a autorităților statului în parteneriat cu societatea civilă și organisme internaționale generează rezultate palpabile.

În anul 2016, în rezultatul examinării sesizărilor cu privire la tortură și relele tratamente, a fost dispusă pornirea urmăririi penale în **107** cazuri, comparativ cu *113 dosare în 2015*.

Perioada	Categoriile de sesizări în baza cărora a fost pornită urmărirea penală (conform art. din Codul penal):					Total cauze penale pornite:
	<i>art.309</i>	<i>art.166¹ alin.(1), (2); art.328 alin.(2), (3)</i>	<i>art.166¹ alin.(3), (4); art.309¹ (tortura)</i>	<i>art.368</i>	<i>art.370 (cu aplicarea violenței)</i>	
anul 2013	2	86	37	32	-	157
anul 2014	-	73	18	27	-	118
anul 2015	-	72	10	31	-	113
anul 2016	-	70	23	14	-	107

Totodată, în perioada de referință, procurorii au dispus refuzul în pornirea urmăririi penale în **495** cazuri, în comparație cu *496 în anul 2015*.

În instanța de judecată cu rechizitoriu au fost remise 31 cauze penale, indice în diminuare comparativ cu datele anului 2015, când au fost remise spre examinare instanței de judecată – 38 cauze penale.

Cu referire la numărul adresărilor reprezentantului Guvernului la CEDO, este de menționat că pe parcursul ultimilor ani se atestă o scădere numerică a solicitărilor, încât de la zeci de adresări s-a ajuns la unități (în 2014 au fost solicitate 3 informații, iar în 2015 nici una). În anul 2016 toate adresările reprezentantului Guvernului la CEDO s-au referit la dosarele monitorizate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei și nu cu referință la cazuri noi.

Respectiv, putem conchide și sperăm ca cetățenii Republicii Moldova să-și găsească răspuns la solicitările sale doar pe plan național, în partea ce ține de pretinsa violare a art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În perioada de raport, instanțele de judecată nu au examinat cauze penale în privința persoanelor învinuite de săvârșirea infracțiunii prevăzute de **art.309** din Codul penal și, astfel de cauze în restanță în instanțele de judecată nu se află.

Pe parcursul anului 2016, în baza **art.166¹** din Codul penal, de către instanțele de fond au fost pronunțate 16 sentințe în privința la 25 persoane, inclusiv 3 sentințe de condamnare a 4 polițiști cu pedepse sub formă de amendă și din ultimii, în

privința la 3 polițiști a fost aplicată pedeapsa complementară privarea de dreptul de a activa în cadrul MAI pe anumite termene. Au fost pronunțate 3 sentințe de încetare a proceselor penale în privința la 7 polițiști și 4 sentințe de achitare a 5 polițiști. Toate sentințele de achitare au fost atacate cu apel de către acuzatorii de stat.

La finele anului 2016, în restanță, în instanțele de fond, în temeiul **art.166¹** din Codul penal, se aflau 27 cauze penale în privința la 53 persoane.

Pe parcursul perioadei de raport, în baza **art.309¹** din Codul penal, de către instanțele de fond au fost pronunțate 5 sentințe în privința la 11 persoane inculcate, toți polițiști, inclusiv, au fost pronunțate 2 sentințe de condamnare a 6 polițiști, iar din aceștia 2 au fost condamnați cu pedeapsa închisorii cu executare, alți 4 colaboratori de poliție au fost condamnați cu pedeapsa închisorii cu aplicarea art.90 din Codul penal cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe anumite termene de probă. În privința la 5 polițiști condamnați a fost aplicată pedeapsa complementară privarea de dreptul de a activa în cadrul MAI pe anumite termene.

La finele anului trecut, în restanță, în instanțele de fond, în temeiul art.309¹ din Codul penal, se aflau 4 cauze penale în privința la 9 persoane.

3.7.6 Infracțiunile cibernetice și din domeniul telecomunicațiilor

În perioada de raport, s-a efectuat analiza jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a fost constatată lipsa cazurilor de condamnare a Republicii Moldova în spețe de criminalitate cibernetică. Totodată, în practica Curții n-au fost stabilite cauze ce ar avea relevanță în acest domeniu.

La 02 februarie 2009 Republica Moldova a ratificat Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001. Această Convenție stabilește proceduri penale specifice la investigarea criminalității cibernetice, care urmează a fi realizate de către angajați instruiți și specializați în domeniu.

Pe parcursul anului 2016 activitatea de contracarare a criminalității cibernetice a fost realizată de către Procuratură în comun cu Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General de Poliție, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, sub conducerea și controlul exercitat de către procurori.

Astfel, au fost pornite **106** cauze penale de acest gen, înregistrându-se o creștere, comparativ cu 80 de astfel de infracțiuni cercetate în anul 2015.

Sunt în creștere crimele de pornografie infantilă. Potrivit datelor statistice, infracțiunile de pornografie infantilă în 2016 s-au dublat în comparație cu 2015, constituind 29 de astfel de infracțiuni. Creșterea numărului de cauze penale pornite

pe faptele de pornografie infantilă se datorează activității pro-active a procurorilor în domeniul tehnologiilor informaționale și investigații ale infracțiunilor în domeniul informaticii și a angajaților Centrului pentru Combaterea Crimelor Informaticice al Inspectoratului General de Poliție, specializați în domeniul prevenirii și combaterii crimelor informatice.

Investigarea crimelor informatice nu poate fi realizată cu succes, în termeni restrânși, în lipsa posibilității efectuării măsurilor speciale de investigații. Potrivit prevederilor art.132¹ alin.(2) pct.2) din Codul de procedură penală, măsurile speciale de investigații se dispun și se efectuează doar dacă există o bănuială rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave. Majoritatea crimelor cibernetice și din domeniul telecomunicațiilor nu fac parte din categoriile de infracțiuni menționate, cu mențiunea că acestea, de regulă, sunt transnaționale. Într-o cercetare a acestora, stabilirea faptuitorului infracțiunii, este necesară crearea anumitor profile în rețelele de socializare, adrese e-mail, inclusiv comunicarea prin schimb de date informatice cu făptuitorii în vederea obținerii informațiilor identificatoare ale acestora, inclusiv a sistemelor informatice utilizate de ei, ale adreselor IP folosite, a modalității de conexiune la rețea, a locației, ce constituie activitate specială de investigații. Considerăm că legislația procesual penală, precum și unele practici formate de unele instanțe de judecată, împiedică la realizarea scopului legislației penale naționale, inclusiv limitează posibilitățile statului în vederea realizării prevederilor Convenției privind criminalitatea informatică din 23.11.2001.

3.8 Activitatea specială de investigație

Una din atribuțiile de bază ale Procuraturii este efectuarea, inclusiv din oficiu, a controlului asupra respectării legislației privind activitatea specială de investigații.

În perioada de raport, procurorii responsabili de domeniu, au fost orientați la exercitarea sistematică a controlului executării legilor, garantării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către subdiviziunile specializate la efectuarea măsurilor speciale de investigații.

Astfel, de către procurorii abilitați, pe parcursul perioadei de raport, au fost verificate 3101 dosare speciale de căutare a învinuților, inculpaților, de identificare a cadavrelor și persoanelor cu identitate necunoscută, comparativ cu 3085 dosare verificate în aceeași perioadă a anului 2015, în rezultat fiind formulate 470 indicații (în anul 2015 – 497). În vederea lichidării cauzelor și condițiilor care au favorizat comiterea încălcărilor de lege, conducătorilor subdiviziunilor specializate au fost

înaintate 5 sesizări (a. 2015 – 14), în baza acestora au fost sancționați disciplinar 6 ofițeri de investigație (a. 2015 – 4).

La începutul anului 2016 în căutare se aflau 5029 de învinuiți, inculpați și condamnați care se ascundeau de urmărirea penală, de judecată și de organele care pun în executare sentința (la începutul anului 2015 – 4576), 95 persoane dispărute (a.2015 – 98) și 47 cadavre depistate cu identitatea necunoscută (a.2015 – 56).

În rezultatul măsurilor speciale de căutare și identificare, au fost stabilite 3532 de persoane (a.2015 – 3868), 34 de persoane dispărute (a.2015 – 27), 6 cadavre din cele depistate cu identitatea necunoscută (a.2015 – 13).

La începutul anului curent au rămas a fi în căutare 5431 învinuiți, inculpați și condamnați, 78 persoane dispărute fără urmă și 42 de cadavre neidentificate.

În anul 2016, în cadrul urmăririlor penale de către procurori au fost întocmite 4228 ordonanțe privind efectuarea măsurilor speciale de investigații (a.2015 – 4896).

De asemenea, în conformitate cu art.132² alin.(1) p.2) din Codul de procedură penală, procurorii au autorizat înlăptuirea măsurilor speciale de investigații în cadrul urmării penale în 566 cazuri (a.2015 – 948).

Măsurile speciale de investigații autorizate de procurori s-au referit la:

- identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic – 174;
- urmărirea vizuală – 189;
- controlul transmiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate – 104;
- investigația sub acoperire – 42;
- achiziția de control – 44;
- livrarea controlată – 8.

Concomitent, judecătorilor de instrucție le-au fost înaintate 4218 demersuri de autorizare a măsurilor speciale de investigație (a.2015 – 4873).

Cele mai frecvente măsuri speciale autorizate de judecător și efectuate în cadrul urmării penale au fost:

- interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor – 2898;
- colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice – 852 ;
- documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistemul de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice – 323;
- monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară – 65;
- monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice – 29 ;

- cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat – 14;
- supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea – 7.

Pe parcursul anului 2016 nu au fost constatate cazuri privind efectuarea măsurilor speciale de investigații cu încălcarea vădită a drepturilor și libertăților omului sau depășirea prevederilor ordonanței/încheierii de autorizare de către ofițerii de investigații. Totodată, măsuri speciale de investigații nu au fost declarate nule de către procurori sau judecătorii de instrucție.

De menționat, că în activitatea ofițerilor de urmărire penală, de investigații și procurori sunt admise unele erori la efectuarea măsurilor speciale de investigații, spre exemplu:

1. Argumentarea insuficientă a temeiniciei și necesității efectuării măsurii speciale de investigații;
2. Nerespectarea cerințelor Codului de procedură penală, Legii privind activitatea specială de investigații la consemnarea rezultatelor activității;
3. Cunoașterea insuficientă de către ofițerii de investigații a legislației în domeniul activității speciale de investigații, tacticilor și metodelor de efectuare a măsurilor de investigații;
4. Utilizarea insuficientă a măsurilor speciale de investigații. Activitatea de investigații este concentrată preponderent la descoperirea infracțiunilor până la pornirea urmăririi penale, iar în cadrul efectuării urmăririi penale se observă o implicare pasivă a ofițerilor de investigații, fiind pro-activă în cauzele penale de o rezonanță sporită sau cu privire la infracțiunile excepțional de grave.

Cauzele și condițiile care favorizează încălcările menționate sunt profesionalismul insuficient al ofițerilor de investigație, fluctuația cadrelor, lipsa mijloacelor tehnice de investigare și a specialiștilor pentru utilizarea lor, cât și nivelul redus al disciplinei executorii.

3.9. Factorii care influențează negativ activitatea procurorilor în domeniul urmăririi penale

Ca și în situația stării criminalității, eficiența activității procurorilor este determinată și afectată de mai mulți factori de ordin obiectiv și subiectiv, cum ar fi:

- cadrul legal material și procesual penal imperfect;
- examinarea superficială a sesizărilor despre infracțiuni, refuzul și/sau pornirea tardivă a urmăririi penale;

- efectuarea superficială a urmăririi penale, neplanificarea acțiunilor de urmărire, neutilizarea metodicii și tacticii criminalistice la efectuarea anchetei;
- tergiversarea investigațiilor în cauzele penale;
- conlucrarea inefficientă a organelor de urmărire cu cele care efectuează măsurile speciale de investigație;
- caracterul unilateral, incomplet și tendențios al cercetărilor penale;
- adoptarea deciziilor și înaintarea propunerilor și soluțiilor procesuale premature și neîntemeiate;
- executarea formală a indicațiilor formulate de procuror și/sau ignorarea acestora de către reprezentanții organelor de urmărire penală;
- concentrarea eforturilor în cercetarea cauzelor penale curente, neproportionalitatea distribuirii și planificării activității reprezentanților organelor de urmărire penală;
- organizarea necorespunzătoare a investigațiilor în vederea căutării învinuiților, controlul inefficient al acestei activități de către procuror, lipsa conlucrării dintre procuror, organul de urmărire penală și subdiviziunea specializată în efectuarea investigațiilor de căutare; existența problemei reglementării normative a competenței procurorului de control al activității de căutare pe cauzele penale avute în conducere (caracterul secret al dosarelor de căutare, lipsa accesului tuturor procurorilor la aceste dosare, lipsa accesului procurorilor la Instrucțiunile cu caracter secret privind activitatea operativă de căutare și identificare);
- folosirea insuficientă a procedurilor ce vizează simplificarea procesului penal și admiterea unor încălcări la aplicarea lor;
- aplicarea cu derogări a măsurilor procesuale de constrângere, în special a reținerii și arestării preventive (motivarea insuficientă a demersurilor privind aplicarea și prelungirea arestării, preluarea în conținutul acestora a formulărilor motivatorii tipizate fără analiza lor în contextul circumstanțelor fiecărei cauze);
- ridicarea cu încălcarea legii a bunurilor, tehnicii de calcul și documentelor sub pretextul de a fi corpuri delictive, transportarea și păstrarea neadecvată, restituirea tardivă, blocajul activității agenților economici;
- pregătirea profesională slabă a unor ofițeri de urmărire penală, calitatea joasă a actelor procesuale întocmite și, în general, problema factorului uman pentru serviciile de urmărire penală, care în ultimul timp a devenit tot mai neatractivă în comparație cu alte servicii din cadrul acelorași instituții, aspectele salarizării,

asigurării tehnico-materiale ș.a., având mari rezerve pentru a putea menține în acest serviciu colaboratori experimentați și eficienți;

- calitatea joasă a sesizărilor înaintate și ineficiența lor ca forme de reacție a procurorilor la încălcările de lege admise de către reprezentanții organelor de urmărire penală, organelor de constatare și celor ce practică activitate specială de investigații;

- deficiențe la interpretarea legislației în vigoare, aplicarea eronată și neuniformă de către organele de urmărire penală și procurori a prevederilor legale, ce duc la încălcări de lege la administrarea și aprecierea probelor, precum și la calificarea incorectă a faptelor infracționale;

- practica judecătorească neuniformă, divergențe la interpretarea normelor legale;

- nerespectarea dispozițiilor actelor interdepartamentale care privesc evidența infracțiunilor, cauzelor penale și persoanelor care au comis infracțiuni, introducerea în fișele statistice, în baza cărora este constituită statistica judiciară oficială, a unor date ce nu întotdeauna corespund realității;

- neîncasarea și nerestituirea cheltuielilor judiciare;

- problema transnistreană, care substanțial determină eficiența procesului de prevenire și combatere a criminalității și, în acest context, merită o atenție și un tratament deosebit pentru găsirea unor soluții adecvate, inclusiv prin implementarea unei justiții tranziționale;

- problema legată de necesitatea de a asigura dreptul la un proces echitabil și la o anchetă eficientă sub aspectul independenței și imparțialității organelor de urmărire penală și a procurorilor.

Deficiențele enumerate *supra*, fiind doar cele mai principale, trebuie privite și soluționate în complex, evaluând aportul fiecăruia dintre participanții la proces, în măsura în care au avut careva tangențe la acestea, în virtutea executării obligațiilor procesuale.

3.10. Liberarea de răspundere penală

Procuratura Generală în repetate rânduri a reținut atenția procurorilor asupra deficiențelor la urmărirea penală și necesitatea aplicării unitare a dispozițiilor privind procedurile de liberare de răspundere penală¹, omisiunile de acest fel continuă să fie prezente.

¹ scrisorile conducerii Procuraturii Generale nr.11-10d/15-7123 din 24.12.2015 și nr.11-10d/16-4005 din 08.07.2016

Urmare a verificării temeiniciei deciziilor adoptate, Procuratura Generală a inițiat anularea a 51 soluții dispuse cu aplicarea procedurilor discreționare, din care:

- 23 ordonanțe de încetare a urmăririi penale în baza art.55 din Codul penal, emise de către procurorii din cadrul procuraturilor: raionului Cimișlia – 5; raionului Fălești, Căușeni, sectorului Râșcani – câte 3 fiecare; raioanelor Edineț și Briceni – câte 2 fiecare; raioanelor Șoldănești, Dondușeni, Cimișlia, Ungheni și din mun. Chișinău – câte 1 fiecare;

- 22 ordonanțe de suspendare condiționată a urmăririi penale, emise de către procurorii din cadrul procuraturilor: raionului Edineț - 5; raionului Ungheni, Cimișlia, sectorului Râșcani și mun. Chișinău – câte 3 fiecare; raionului Ștefan-Vodă – 2; raionului Căușeni, sectorului Buiucani și mun. Comrat –câte 1 fiecare;

- 5 ordonanțe de încetare a urmăririi penale în baza art.59 din Codul penal, emise de către procurorii din cadrul procuraturilor: raionului Cimișlia și mun. Chișinău – câte 2 fiecare, raionului Căușeni – 1;

- 1 ordonanță de încetare a urmăririi penale în baza art.54 din Codul penal cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ, emisă de către Procuratura sect. Râșcani.

Concomitent, cu privire la derogările de la lege, constatate la aplicarea procedurilor discreționare, au fost înaintate conducătorilor subdiviziunilor teritoriale 68 observații scrise cu privire la neajunsurile depistate și măsurile necesare a fi întreprinse pentru neadmiterea lor.

De asemenea, în legătură cu încălcările depistate, a fost inițiat controlul de serviciu în privința a 6 procurori.

După categoriile de încălcări admise de către procurori și reprezentanții organelor de urmărire penală, se relevă următoarele deficiențe:

- neîntreprinderea măsurilor prevăzute de lege pentru asigurarea caracterului complet și obiectiv al urmăririi penale, pentru investigarea sub toate aspectele a faptelor care au constituit obiectul de cercetare în cauzele penale, precum și pentru aplicarea justă a legii în cazul comiterii acestora de către persoanele vinovate (procuraturile raioanelor Cimișlia, Edineț și Fălești, sectoarelor Botanica și Râșcani);

- aplicarea procedurilor discreționare în cazul în care persoana a comis mai multe infracțiuni (raionul Fălești, sectorul Râșcani); în privința persoanei care nu a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune (procuraturile raioanelor Ungheni, Căușeni, Dondușeni, Basarabeasca, Cantemir, Ștefan Vodă, Edineț, mun. Chișinău, mun. Comrat, UTA Găgăuzia și sect. Râșcani); în situațiile când învinuții nu

recunosc în volum deplin acuzarea înaintată (procuraturile raioanelor Strășeni, Glodeni și militară Bălți);

- neluarea în considerație, la încetarea urmăririi penale în baza art.55 din Codul penal, a prezenței condamnărilor penale anterioare, precum și faptul că în privința persoanei anterior a fost încetată urmărirea penală cu aplicarea articolului vizat (procuraturile raioanelor Briceni și Căușeni);

- în unele cazuri de suspendare condiționată a urmăririi penale, procurorii ignorează cerințele primare ale art.510 din Codul de procedură penală, care impun imperativ verificarea dacă persoana nu reprezintă pericol social și poate fi reeducată fără aplicarea unei pedepse penale. Deși norma stipulează expres ca o condiție obligatorie că soluția nu se aplică față de persoanele care au antecedente penale, la adoptarea deciziei de suspendare condiționată a urmăririi penale procurorii nu țin cont de faptul că învinuiții sunt urmăriți penal sau inculpați și în alte cauze penale.

Totodată, la suspendarea condiționată a urmăririi penale, nu se ține cont de personalitatea celui vinovat, în special, este ignorat faptul că, anterior, unii învinuiți au fost trași la răspundere penală pentru o infracțiune analogică, și în privința lor deja au fost aplicate prevederile art.55 din Codul penal (procuraturile raioanelor Briceni, Cimișlia, Edineț, Ungheni, Glodeni, Șoldănești, Dondușeni, Căușeni, Comrat, mun. Chișinău, sect. Râșcani, sect. Buiucani).

Asemenea încălcări sunt stabilite, în special, în cauzele penale unde învinuiții sunt trași la răspundere penală pentru comiterea infracțiunilor ce atentează la securitatea circulației rutiere și la siguranța participanților la traficul rutier, când, fiind anterior trași la răspundere penală pentru infracțiuni analogice, admit în continuare sfidarea obligațiilor conducătorului auto și neglijează regulile circulației rutiere.

Au mai fost relevate deficiențe precum:

- neacumularea informațiilor necesare care ar caracteriza personalitatea făptuitorilor, în special în partea ce ține de săvârșirea faptelor contravenționale, precum și cu privire la evidența învinuiților la medicii narcolog și psihiatru (procuraturile raioanelor Căușeni, Edineț, Taraclia, Călărași, Briceni, Ocnița, Ștefan-Vodă, Ungheni, Dondușeni, Fălești, Șoldănești, mun. Comrat, mun. Bender, UTA Găgăuzia, or. Vulcănești, sect. Râșcani, sect. Buiucani și sect. Ciocana);

- neîncasarea de la persoanele vinovate a cheltuielilor judiciare, suportate de către stat pentru desfășurarea procesului penal la efectuarea testărilor alcool-scopice, examenelor medicale, constatărilor și expertizelor (procuraturile raioanelor Briceni, Cahul, Călărași, Dondușeni, Edineț, Fălești, Ștefan-Vodă,

Rezina, Șoldănești, Sângerei, Râșcani, Ialoveni, Ungheni, Cimișlia, Soroca, Ocnița, Taraclia, Leova, Ciadîr-Lunga, Vulcănești, mun. Chișinău, sect. Botanica, sect. Râșcani);

- achitarea amenzii până la adoptarea deciziei de încetare a urmăririi penale (procuraturile sect. Râșcani și raionului Orhei); achitarea doar a 50% din amenda contravențională aplicată față de făptuitori în temeiul ordonanțelor de încetare a urmăririi penale cu tragerea la răspundere contravențională în cauzele penale (procuraturile raioanelor Dondușeni, Soroca, mun. Bender și mun. Chișinău);

- nestabilirea, pentru organul de poliție în a cărei rază teritorială locuiește învinuitul, a controlului privind respectarea obligațiilor determinate de procuror în ordonanța de suspendare condiționată a urmăririi penale, cu cerința informării neîntârziată în cazul în care aceste condiții au fost încălcate (procuraturile raioanelor Căușeni, Edineț, Orhei, UTA Găgăuzia oficiul Comrat, sect. Buiucani);

- încălcarea termenului de un an la încetarea urmăririi penale în baza art.59 din Codul penal (procuratura raionului Taraclia);

- încetarea urmăririi penale după suspendarea condiționată în privința învinuitului care nu a respectat condițiile stabilite de către procuror (procuratura raionului Cimișlia);

- nerespectarea prevederilor art.54 Cod penal la încetarea urmăririi penale în privința minorilor (Procuratura raionului Fălești).

Despre omisiunile și încălcările stabilite recent au fost atenționați procurorii procuraturilor teritoriale și specializate prin scrisoarea Procurorului General nr.11-10d/17-220 din 18.01.2017.

3.11. Respectarea termenului rezonabil

Gradul de realizare a unuia din principalele drepturi fundamentale ale persoanei de a beneficia de un acces liber la justiție și de un proces echitabil, depinde în mare măsură de faptul cum autoritățile statale asigură cercetarea în termene rezonabile a fiecărui caz de infracțiune.

CEDO a declarat în numeroase cazuri că examinarea într-un termen rezonabil a fiecărei cauze reprezintă o garanție procesuală, scopul căreia este de a proteja toți justițiabilii împotriva duratei excesive a procedurii. Asemenea dispoziție subliniază că justiția nu trebuie să fie înfăptuită cu o întârziere care ar putea compromite eficiența și credibilitatea sa.

Potrivit ordinului Procurorului General nr.9/28 din 11.02.2014 cu privire la respectarea termenului rezonabil la conducerea și exercitarea urmăririi penale, urmau a fi întreprinse măsuri relevante în vederea ridicării nivelului responsabilității procurorilor din subordine și instituirii unui mecanism eficient de

lichidare, în comun cu conducătorii organelor de urmărire penală a fenomenului de tergiversare a urmăririi penale, cu întreprinderea acțiunilor concrete pentru accelerarea și finalizarea cercetărilor în cauzele penale.

În informațiile prezentate Procuraturii Generale procurorii au specificat următorul spectru de măsuri:

- au fost organizate, inclusiv și cu participarea ofițerilor de urmărire penală, ședințe speciale cu caracter de perfecționare profesională la care au fost puse în discuție metodică planificării urmăririi penale și conducerii acesteia în cazul anumitor categorii de infracțiuni, metodică cercetării anumitor categorii de infracțiuni;

- în unele procuraturi, în scopul asigurării controlului eficient asupra respectării termenelor rezonabile la efectuarea urmăririi penale, prelungirea termenului de urmărire penală este coordonat[cu procurorul-șef;

- procurorii conducători au luat la un control strict desfășurarea urmăririi penale pe cauze specificate cu verificarea sistematică a acțiunilor de urmărire penală efectuate și termenului de realizare a acestora, cu dispunerea indicațiilor necesare în vederea accelerării investigațiilor;

- sunt organizate ședințe operative în cadrul cărora este analizată desfășurarea urmăririi penale pe cauzele respective și se decide asupra acțiunilor concrete și termenului de executare a acestora în scopul accelerării investigațiilor;

- constatând tergiversarea urmăririi penale, procurorii intervin cu sesizări prin care solicită luarea măsurilor urgente în vederea lichidării încălcărilor depistate, înlăturării cauzelor și condițiilor ce le-au determinat, precum și sancționarea disciplinară a ofițerilor de urmărire penală care au comis încălcările respective.

Măsurile date sunt salutare.

Totodată, urmare a unor verificări efectuate de Procuratura Generală pe parcursul anului 2016, au fost stabilite cazuri când procurorii tergiversează perioade îndelungate urmărirea penală sau nu reacționează la tergiversări, nu țin cont de rezonabilitatea perioadei de efectuare a acțiunilor de urmărire penală încălcând prevederile actului specificat și ale Codului de procedură penală. Ca rezultat, Procuratura Generală a intervenit cu atenționări în peste 60 de cauze penale, din care pe 23 cauze a fost sesizată Inspekția Procurorilor în vederea aprecierii acțiunilor procurorilor responsabili de tergiversarea efectuării urmăririi penale.

Reieșind din statisticile despre cauzele penale rămase în procedură la începutul anului 2017, s-a constatat o situație alarmantă privind termenele de efectuare a urmăririi penale de către organele de urmărire penală ale Inspectoratelor de poliție din raza mun. Chișinău, mun. Bălți, mun. Bender, raioanele Briceni, Criuleni, Dondușeni, Fălești, Glodeni, Ialoveni, Orhei, Sângerei, Cahul, Cantemir, Taraclia, Nisporeni, oficiul Comrat, oficiul Vulcănești, or aceste subdiviziuni au cea mai mare cotă sumară la cauzele penale restante cu termene de peste 6 luni de zile (numărul incluzând plus cele peste 1 an și peste 3 ani).

Studiile efectuate arată că din punct de vedere al respectării termenelor rezonabile, se prezintă a fi problematică practic fiecare a 5-a sau a 6-a cauză penală (în dependență de teritorialitate).

Este de reținut că, analiza adresărilor care sunt examinate nemijlocit în Procuratura Generală indică că, practic în cel puțin 20 la sută din cazuri (adică fiecare a patra adresare), sunt reclamate fapte de tergiversare a urmăririi penale. Elementul caracterului îndelungat al cercetărilor provoacă în mare parte participanților la proces neîncrederea în activitatea nemijlocită a ofițerului de urmărire penală/procurorului responsabil de caz în particular, cât și subdiviziunii respective în ansamblu.

Factorii ce condiționează fenomenul tergiversării urmăririi penale sunt aceiași ca și în perioadele precedente, în special, pot fi menționați următorii:

- pregătirea profesională insuficientă a unor ofițeri de urmărire penală, coroborată cu fluctuația mare de cadre și volumul activității care îi revine fiecăruia;
- neefectuarea imediată a acțiunilor procesuale ce nu suferă amânare;
- căutarea necalitativă și ineficientă a persoanelor care se ascund de la organul de urmărire penală;
- migrarea peste hotare a participanților la proces.

Spre regret, constatările arată că cel mai important factor care influențează termenul rezonabil al urmăririi penale este lăsarea cauzelor penale în nelucrare.

Problema respectării termenului rezonabil la efectuarea urmăririi penale este destul de stringentă, acest fapt rezultând din neîncrederea cetățenilor în organele de urmărire penală, ori încălcările de acest fel, în ansamblu, sunt tratate de către cetățenii simpli drept un comportament coruptibil ce prejudiciază grav imaginea autorităților statului și, respectiv, drepturile omului.

Capitolul IV: Contribuirea la înfăptuirea justiției

4.1. Reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată în cauzele penale

Rolul Procuraturii Generale de promotor al politicilor la nivel instituțional, inclusiv de control asupra implementării acestora, a schimbat accentele puse asupra activității tuturor direcțiilor de activitate a Procuraturii, inclusiv a celei judiciare.

Pentru identificarea standardelor în domeniul judecării cauzelor despre infracțiunile de corupție și conexe acestora, celor de criminalitate organizată, tortură, violență în familie, obiectivele Procuraturii Generale au fost de a generaliza diferite fenomene infracționale și, după caz, instituții procedurale și, pe cale de consecință, de a veni cu soluții menite să contribuie la formarea și cristalizarea unor politici penale atât pe dimensiunea stabilirii pedepselor principale, cât și celor complementare pentru aceste categorii de infracțiuni.

Urmare a modificărilor structurale generate de efectul intrării în vigoare a Legii nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, domenii importante de activitate ale Procuraturii Generale au devenit implementarea, la nivel instituțional, a standardelor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inclusiv formarea unor noi practici de intervenire a procurorilor în domeniul civil.

În același timp, sarcini tradiționale, precum acordarea asistenței metodice în cauze concrete, în care persistă riscuri de pronunțare a hotărârilor de achitare a persoanelor sau, după caz, de încetare a proceselor penale în ședințele judiciare pe motive de reabilitare, elaborarea planurilor de acțiuni pentru a asigura celeritatea judecării cauzelor penale, în special în cele cu inculpați în stare de arest, și-au păstrat actualitatea.

Pronunțarea la 23.02.2016 de către Curtea Constituțională a Hotărârii prin care a fost declarată neconstituționalitatea alineatelor (3), (5), (8) și (9) din art.186 Cod de procedură penală, a provocat reale riscuri în raport cu pericolul de a fi puși în libertate zeci de inculpați învinuiți de săvârșirea unor infracțiuni deosebit și excepțional de grave, or la acea etapă existau inculpați arestați pe termen de 90 de zile pe fază judiciară, iar în privința altora, durata cumulată a arestului în faza de urmărire penală și cea judiciară depășea un an. Intervenția promptă a acuzatorilor de stat prin formularea demersurilor în instanțele de judecată, asigurarea unui dialog instituțional eficient cu judecătorii prin punerea priorității pe rol a acestor cauze penale, a permis ca în termenul stabilit (30 de zile) să fie examinate prin sentință marea majoritate a acestor cauze sau, după caz, să fie puși în legalitate toți inculpații ce cădeau sub incidența Hotărârii Curții.

Un impact semnificativ asupra domeniului judiciar l-a avut și adoptarea de către Parlament a Legii nr.210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Unele prevederi ambigue ale Legii au fost soluționate de procurori fie prin declanșarea căilor ordinare de atac, fie prin elaborarea Instrucțiunii executorii cu privire la aplicarea acestui act legislativ. Or, nota informativă la proiectul de lege a fost insuficient motivată pe dimensiunea potențialelor soluții, iar o Recomandare din partea Curții Supreme de Justiție prin care să se dea claritate aplicării Legii, nu a fost elaborată. Nu în ultimul rând, activitatea Procuraturii Generale a fost orientată și asupra oferirii soluțiilor menite să asigure implementarea unei alte Legi adoptate de Parlament tot la 29.07.2016, act legislativ prin care au fost modificate sancțiunile a peste 213 componente de infracțiuni din Codul penal.

4.1.1. Activitatea judiciară la nivelul instanțelor de fond

Potrivit datelor statistice, în perioada de raport se atestă o creștere constantă a numărului de cauze penale examinate cu pronunțarea sentințelor, în comparație cu perioadele similare ale anilor precedenți.

S-a constatat o descreștere a numărului sentințelor de condamnare a inculpaților cu o cotă procentuală de 13% și o creștere cu aceeași cotă a numărului sentințelor de încetare a procesului penal, fapt datorat adoptării și intrării în vigoare a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței și dezincriminării unor fapte penale cum ar fi, violența în familie săvârșită prin acțiuni verbale, fie în rezultatul majorării unității convenționale penale. Intrarea în vigoare a acestor legi a avut efecte direct proporționale cu creșterea numărului cauzelor penale soluționate la faza urmăririi penale.

Totodată, s-a menținut cota sentințelor de achitare pronunțate în anii 2014 și 2015 (1,6%). Indicatorii de performanță a procurorilor în activitatea judiciar – penală se prezintă în felul următor:

	anul 2014		anul 2015		anul 2016	
Pronunțate total sentințe/persoane	10472/11852		11898 / 13586		12075/13668	
de condamnare	8573/9505	81,9%	9886/11070	83,1%	8563/9560	70,9%
de achitare	171/257	1,6%	195/286	1,64%	200/314	1,65%
de încetare	1658/2020	15,8	1713/2149	14,4%	3226/3708	26,7%
Cu caracter medical	70/70	0,7%	81/81	0,7%	86/86	0,7%

În procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției au fost examinate **614** cauze penale în privința a **661** persoane, sau **5,1%** din numărul total al cauzelor penale soluționate cu sentință. Concomitent, aplicabilitatea procedurii simplificate în baza probelor administrate la faza urmăririi penale (art.364¹ CPP), a cunoscut o creștere importantă atingând cota de **54%** din numărul total de cauze penale examinate cu pronunțarea sentinței de condamnare sau, după caz, încetare a procesului penal pe temeuri de nereabilitare.

Pe parcursul anului 2016 au fost deferite justiției și examinate o serie de cauze penale de o complexitate și rezonanță sporită, unele din ele fiind o premieră pentru Republica Moldova, fie datorită subiecților vizați, fie datorită proporțiilor și urmărilor prejudiciabile cauzate prin infracțiuni (cu titlu de exemplu, pot fi aduse cauza penală de acuzare a ex-prim ministrului Filat pentru comiterea infracțiunilor de corupere activă și trafic de influență în proporții deosebit de mari, cauza penală de acuzare a inculpaților V. Burlacu și I. Baglai, cunoscută ca „coruperea deputaților”, condamnarea șefului IFS Sângerei N. Manole pentru organizarea unor scheme de extorcare de bani de la agenții economici contra unor favoruri, alte cauze în care au figurat primari ai localităților, colaboratori de poliție, inspectori vamali etc.

Un alt caz de o rezonanță sporită, care a șocat întreaga societate, prin modul de acționare și consecințele produse, a fost atacul armat de la magazinul „METRO”, însoțit de omorul și tentativa de omor a unor colaboratori ai serviciului de încasare ai unei bănci comerciale. Deși procurorii pledează în continuare pentru aplicarea în privința atacatorilor a detențiunii pe viață, instanța de fond i-a condamnat pe inculpați la pedepse cuprinse între 13 și 25 de ani. La judecarea acestei cauze penale, datorită declarării neconstituționalității unor prevederi ale art.186 Cod de procedură penală, a fost iminent riscul eschivării inculpaților de la judecarea cauzei drept consecință a expirării termenului de 12 luni de aflare a acestora în stare de arest. În prezent, aceste cauze penale se află pe rolul instanțelor ierarhic superioare.

4.1.2. Activitatea judiciară la nivelul Curților de Apel

În perioada anului 2016 cu participarea procurorilor, Curțile de Apel Chișinău, Bălți, Cahul și Comrat, au examinat în ordine de apel și recurs **3666** cauze penale în privința a **4338** de inculpați (*în raport cu 3710 dosare în privința a 4353 inculpați, în anul 2015*). Din ele, **3182** decizii (87%) în privința a **3842** inculpați au fost pronunțate în ordine de apel, iar alte **484** decizii (13%) în privința a **496** inculpați, în ordine de recurs.

Din ele la apelurile/recursurile procurorului:

- **1472** dosare penale în privința a **1859** persoane, din care:
admise - **916** dosare în privința a **1155** persoane (62,23%)
respinse – **556** dosare în privința a **704** persoane (37,77%)
la apelurile și recursurile altor părți (inculpați, avocați, părți vătămate, alte persoane):

- **2194** de dosare în privința a **2479** persoane din care:
admise - **813** dosare în privința a **930** persoane (37,05%)
respinse – **1381** dosare în privința a **1549** persoane (62,95%).

În comparație cu anul precedent, la nivelul Curților de Apel s-a înregistrat o descreștere nesemnificativă a dosarelor penale examinate (cu 44 de cauze mai puțin - stare de lucruri generată de intrarea în vigoare a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței și dezincriminării unor fapte penale).

Asupra celor **3182** decizii pronunțate în ordine de apel în privința a 3842 inculpați, procurorii participanți în instanța de apel, au înaintat în Curtea Supremă de Justiție **521** recursuri ordinare în privința a 728 persoane (adică, fiecare a 6 decizie a fost contestată sau 16,4% din numărul total al acestora).

4.1.3. Activitatea judiciară la nivelul Curții Supreme de Justiție

În perioada de referință, pe rolul Curții Supreme de Justiție s-au aflat **1665** cauze penale referitor la **1982** inculpați, din ele, în ordine de recurs în anulare, au fost examinate **193** cereri.

Cererile de recurs în privința a **1982** de inculpați au fost soluționate după cum urmează:

- în privința a **234** de inculpați au fost respinse la faza de admisibilitate (12%);
- în privința a **1139** de inculpați au trecut etapa admisibilității (58%), dar au fost respinse urmare a examinării în cadrul Colegiului;
- în privința a **609** inculpați au fost admise (30%), cu casarea deciziilor instanței de apel, după cum urmează:
 - cu achitarea inculpatului – în privința a **13** persoane;
 - cu încetarea procesului penal – în privința a **69** persoane;
 - cu reîncadrarea juridică a faptei și reducerea pedepsei – în privința a **12** persoane;
 - cu reducerea pedepsei, fără modificarea încadrării faptei – în privința a **76** persoane;
 - în latura civilă – în privința a **10** persoane;
 - cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel – în privința a **429** persoane.

Procurorii au depus referințe conform art.431¹ Cod de procedură penală în **896** cauze penale examinate în ordine de recurs ordinar și de recurs împotriva încheierilor Curților de Apel, inclusiv în cele ce au fost examinate în Plenul Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, urmare a declanșării căilor extraordinare de atac (recurs în anulare).

Din cele 1665 recursuri aflate în anul 2016 pe rolul Curții Supreme de Justiție, **250** cereri de recurs ordinar examinate au fost înaintate de procurorii participanți în instanțele de apel, din ele:

- a) **96** recursuri au fost declarate inadmisibile;
- b) **154** recursuri au trecut procedura de admisibilitate, în final fiind:
 - 127 admise, cu casarea deciziilor Curților de Apel;
 - 27 respinse, cu menținerea deciziilor instanțelor de apel.

Raportat la temeiul invocat în cererile de recurs ordinar declarate admisibile, se atestă următoarea stare de lucruri:

- pe motivul aplicării greșite a individualizării pedepsei, au fost examinate **100** recursuri, din care 87 au fost admise (87%), iar 13 respinse;
- pe motivul achitării ilegale au fost examinate **27** recursuri din care 21 au fost admise (78%), iar 6 respinse;
- la reîncadrarea acțiunilor au fost examinate **27** recursuri din care 19 au fost admise (70%), iar 8 respinse.

Concluzia desprinsă din acești indicatori de activitate demonstrează importanța pe care o dau judecătorii Curții Supreme de Justiție institutului admisibilității cererilor de recurs ordinar.

Concomitent, au fost examinate și admise **44** recursuri în anulare declarate de către adjunctul Procurorului General (*toate au vizat reabilitarea persoanelor supuse presiunilor politice*).

În ordine de revizuire (art.461/1 din Codul de procedură penală), în urma pronunțării hotărârilor de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului împotriva Moldovei, cu participarea procurorilor au fost examinate 3 cauze penale. În două din acestea, cererile de revizuire au fost respinse, iar una a fost admisă cu casarea deciziilor.

4.1.4. Achitarea inculpaților de către instanțele de judecată

Pe parcursul anului 2016 instanțele de judecată de toate nivelele au pronunțat **260** hotărâri judecătorești de achitare în privința a **381** persoane, din care:

- **200** sentințe în privința a **326** persoane, pronunțate de către instanțele de fond;
- **49** decizii în privința a **54** persoane, pronunțate de către instanțele de apel;
- **11** decizii în privința a **13** persoane, pronunțate de Curtea Supremă de Justiție.

La nivelul instanțelor de fond, ponderea cauzelor în care au fost achitați inculpați pentru anul 2016 este de **1,65%**, indice relativ constant din anul 2014, dar în scădere semnificativă față de aceeași perioadă a anului 2013, când acesta constituia **2,8%**.

Deși numărul persoanelor achitate este în creștere, raportat la numărul cauzelor penale finisate cu pronunțarea sentințelor, care a atestat o creștere semnificativă în anul 2016 (*a se vedea tabelul din secțiunea 2.1*), ponderea cauzelor penale cu persoane achitate din numărul total de cauze penale finisate cu soluții de condamnare, în raport procentual, este similară. (*12075 cauze penale versus 200 cauze penale =1,65%*).

În instanțele de apel, din cele **3666** cauze examinate în privința la 4338 persoane, au fost emise **49** decizii de achitare în privința la 54 persoane, ceea ce constituie **1,33%**.

În Curtea Supremă de Justiție, pe cele **1665** cauze examinate, au fost emise **11** decizii de achitare în privința la 13 persoane, ceea ce constituie **0,66%**.

Referitor la categoriile de infracțiuni pe care au fost pronunțate hotărâri judecătorești de achitare, ca și în anii precedenți, prevalează infracțiunile contra patrimoniului, infracțiunile vizând încălcarea regulilor de circulație a transportului, infracțiunile săvârșite de persoane cu funcții de răspundere, cele contra vieții și sănătății persoanei și infracțiunile legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice.

Cele mai multe persoane achitate în raport cu numărul total al persoanelor în privința cărora au fost pronunțate astfel de sentințe,:

Buiucani – **32** sentințe în privința a **54** persoane,

Botanica – **19** sentințe în privința a **24** persoane,

Râșcani – **13** sentințe în privința a **16** persoane,

Ciocana – **9** sentințe în privința a **14** persoane,

Centru, mun. Chișinău – **9** sentințe în privința a **9** persoane,

Procuratura Anticorupție – **21** sentințe în privința a **34** persoane;

Hâncești - **11** sentințe/ **24** persoane,

Criuleni - **10** sentințe/ **12** persoane,

Rezina - **7** sentințe/ **7** persoane,

Cimișlia - **4** sentințe/ **5** persoane.

La polul opus, procuraturi ce nu au înregistrat cazuri de pronunțare a sentințelor de achitare a persoanelor sunt cele din raioanele Basarabeasca, Briceni, Cantemir, Căușeni, Leova, Râșcani și Șoldănești.

Analiza cauzelor ce au generat adoptarea soluțiilor de achitare, permite a le sistematiza în patru categorii:

1. Prestația instanței de judecată: aprecierea diferită, în majoritatea cazurilor unilaterală, neobiectivă și fără o analiză corespunzătoare a probelor sau, în general, fără o apreciere a acestora. Asemenea situații cel mai frecvent se admit de judecători în procesul examinării cauzelor penale despre coruperea pasivă (art.324 din Codul penal) sau circuitul ilegal al drogurilor, în scop de comercializare (art.217¹ din Codul penal). Acțiunile inculpaților sunt superficial motivate prin invocarea pretensei provocări fie din partea victimelor acțiunilor de extorcare, fie ale agenților sub acoperire, ca ulterior, examinând minuțios și în evoluție toate acțiunile făptuitorilor, instanțele ierarhic superioare să caseze aceste sentințe.

2. Prestația procurorilor: adică, expedierea în instanța de judecată a cauzelor penale în lipsa unor probe suficiente pentru obținerea condamnării sau a cauzelor penale cu grave erori/omisiuni procesuale, precum și a cauzelor penale în care acțiunile inculpatului nu întrunesc elementele infracțiunii;

3. Comportamentul altor părți sau participanți în proces: schimbarea declarațiilor date la etapa urmăririi penale de către partea vătămată sau martori, imposibilitatea aducerii și audierii acestora în ședința de judecată din cauza plecării lor peste hotare, concluziile divergente ale contraexpertizelor sau expertizelor suplimentare (în special cele medico-legale) numite pe parcursul judecării cauzei etc.

4. Modificări operate în lege, decriminalizarea unor fapte penale:

Asemenea decizii au fost pronunțate în special pe cauzele penale despre violența în familie săvârșită prin acțiuni verbale, instanțele reținând drept temei de achitare - fapta nu este prevăzută de legea penală.

Dezincriminarea acestor fapte prejudiciabile din Codul penal, urma să fie realizată doar prin completarea Codului contravențional. Or, art.69 - injuria, art.70 - calomnia, art.78 - vătămarea integrității corporale și art.78¹ - violența în familie, toate din Codul contravențional, nu incriminează acțiunile de violență psihică asupra membrilor familiei. În contextul recunoașterii acestui fenomen ca fiind unul de amploare în Republica Moldova, considerăm că Parlamentul în regim prioritar trebuie să includă această chestiune pe agenda sa și să o soluționeze prin completarea art.78¹ Cod contravențional.

Ca și în anii precedenți au fost constatate cazuri când în baza unei sentințe au fost achitate un număr impunător de persoane. La acest capitol, menționăm cauza penală de învinuire a 21 de consilieri ai Consiliului local Durlești, acuzați de comiterea infracțiunii de depășire a atribuțiilor de serviciu (art.328 Cod penal).

Deși procurorii au demonstrat caracterul ilegal și prejudiciabil al acțiunilor consilierilor, evitarea răspunderii penale a fost posibilă datorită vidului legislativ pe dimensiunea răspunderii penale colective, atunci când deciziile vădit ilegale sunt adoptate de organe colegiale. În această ordine de idei, promovarea proiectului de lege prin care să fie instituită răspunderea penală colectivă rămâne o prioritate pentru legislativ, or sub acest vid legislativ, se încurajează comiterea infracțiunilor de către organele colegiale: Consiliile de administrare ale Întreprinderilor de Stat, Consiliile locale, orașenești și raionale, alte Comisii etc.

În alte cazuri, chiar dacă procurorii corect intervin prin declanșarea urmărilor penale în cazurile de pretinsă înșelăciune sau escrocherie, omit să probeze și să demonstreze latura subiectivă a acestor infracțiuni, aflate la limita dintre sfera penalului și civilului, dispunând trimiterea inculpaților în judecată.

Reiterăm că în asemenea cazuri, probarea intenției de însușire încă de la momentul încheierii tranzacțiilor este vitală pentru întemeierea acuzației penale. Intenția se probează prin lipsa unei capacități de plată încă de la momentul contractării datoriei, rolul și acțiunile de eschivare ale debitorului pe parcursul executării, identificarea și a unor alte victime cu abordarea acțiunilor făptuitorului ca și schemă criminală de însușire etc.

Această categorie de dosare penale reprezintă cea mai mare pondere din numărul total al hotărârilor judecătorești de achitare (**33** cauze penale).

În perioada de raport, au fost identificați mai mulți judecători pentru care, adoptarea sentințelor de achitare, aparent a devenit un hobby.

Astfel, judecătorul Ion Moroșan de la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a adoptat 13 sentințe de achitare în privința a 14 inculpați (la sfârșitul anului 3 sentințe deja erau casate de către instanța ierarhic superioară), judecătorii Judecătoria Botanica Viorica Puica și Gheorghe Balan cu câte 7 sentințe în privința a 9 inculpați și, respectiv, 5 sentințe în privința a 5 inculpați (cauzele se află pe rolul instanței de apel).

Ca o prioritate în activitatea pe această dimensiune, Procuratura Generală va monitoriza în continuare evoluția judiciară a cauzelor penale în care au fost pronunțate sentințe de achitare vădit ilegale, tendențioase, sau prin interpretarea arbitrară sau ilegală a probelor și își propune reacționarea promptă, pe căi și acțiuni legale, cu informarea despre astfel de situații a Consiliul Superior al Magistraturii și societății civile.

Modul în care evoluează judecarea în timp a cauzelor penale în care au fost pronunțate hotărâri de achitare, a demonstrat că pentru a avea un tablou real al ponderii hotărârilor de achitare din numărul total al cauzelor examinate, este necesar un ciclu de aproximativ 4 ani. Or, datorită dificultăților care apar la judecarea cauzelor cu inculpați achitați, de mai multe ori instanțele ierarhic superioare dispun rejudecarea cauzelor penale, iar pe cale de consecință, o hotărâre de achitare devine irevocabilă după aproximativ 3-4 ani.

Perioada	2011		2012		2013		2014		2015	
	sentințe	persoane	sentințe	persoane	sentințe	persoane	sentințe	persoane	sentințe	persoane
Casate, cu condamnare / încetare	133	167	162	216	158	191	123	169	117	156
<i>inclusiv irevocabile</i>	129	161	153	196	148	167	89	124	59	70
Menținute hotărâri de achitare	131	158	114	135	112	138	81	101	93	110
<i>din ele irevocabile</i>	131	158	112	126	114	119	65	74	64	75
<i>coraport cu nr. total de sentințe (în %)</i>	1,40%		1,20%		1,10%		0,62%		0,55%	
Pendinte	4	6	10	13	19	34	29	43	71	96
Total hotărâri de achitare	268	331	286	364	289	363	233	313	281	362
Total sentințe	9133	10655	9589	11139	9717	11371	10489	11866	11900	13586

Evoluția indicatorului de performanță - % achitațiilor din numărul total al inculpaților, constată un trend descendent, de la 1,4% în anul 2011 până la 0,55% în anul 2015, or acesta ne permite să concluzionăm despre o creștere a calității îndeplinirii actului de justiție de către procurori.

4.2. Încetarea proceselor penale în instanțele de judecată

Comparativ cu perioada analogică a anului 2015, raportat la numărul total al sentințelor pronunțate, se constată o creștere semnificativă cu **12,3 %** (1490 cauze) atât a numărului sentințelor de încetare a procesului penal, cât și a numărului persoanelor în privința cărora procesul penal a fost încetat.

Această situație se datorează adoptării și aplicării de către instanțele de judecată pe parcursul semestrului II al anului 2016 a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Astfel, ponderea proceselor penale încetate urmare a aplicării amnistiei se cifrează la circa **43%** sau 1388 cauze.

Din numărul total al proceselor penale încetate în instanțele de judecată - **34%** sunt axate pe motivul împăcării părților (1097 cauze), pe când în anii precedenți pe motivul împăcării părților se încetau - în 2015 – 1267 sentințe, în 2014 – 1147 sentințe.

În perioada de raport s-a diminuat numărul de sentințe în care inculpații au fost liberați de răspundere penală cu tragere la răspundere contravențională. Dacă pe parcursul anului 2015 a fost încetat procesul penal în baza art.55 Cod penal în 128 cauze (**7,4%**), atunci pe parcursul anului 2016, în baza acestei teme a fost încetat procesul penal în doar 89 cauze (2,8%).

În egală măsură, în 309 cauze penale s-a dispus încetarea procesului penal din motivul existenței altor circumstanțe prevăzute de lege care condiționează imposibilitatea tragerii persoanelor la răspundere penală. Determinantă la acest capitol a fost Hotărârea Curții Constituționale prin care s-a declarat neconstituționalitatea prevederilor art.287 alin.(1) Cod de procedură penală, iar instanțele au încetat procesele penale, pe motiv de reluare peste termenul de un an, sau în lipsa probelor sau circumstanțelor noi a urmăririi penale, după încetarea procesului penal sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală.

4.3. Pedepsele penale

Rolul procurorului la aplicarea pedepsei penale este menționat în art.53 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală - procurorul își expune părerea în debaterile judiciare asupra faptei infracționale săvârșite de inculpat, încadrării ei în baza legii penale și pedepsei care urmează a fi aplicată. Criteriile generale de individualizare a pedepsei sunt prevăzute de art.75 Cod de procedură penală - gravitatea infracțiunii săvârșite, motivul acesteia, persoana celui vinovat, circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și condițiile de viață ale familiei acestuia.

Reieșind din obiectivele de prevenție generală și specială, urmărindu-se scopul indicat la art.61 Cod penal, procurorul orientează instanța la aplicarea unei sau altei pedepse, iar în cazul aplicării neîntemeiate a unor pedepse în alte limite decât cele prevăzute în sancțiunea normei, fie de altă categorie, acuzatorii de stat utilizează căile de atac prin contestarea sentințelor din motivul ilegalității sau blândeții pedepsei.

Situația la capitolul aplicării pedepselor penale de către instanțele de judecată este reflectată în tabelul următor:

Perioada	Sentințe de condamnare dosare/persoane	Pedepse penale aplicate			
		Închisoare dosare/persoane	art.90 CP dosare/persoane	Munca neremunerată dosare/persoane	Amendă dosare/persoane
2014	8590/9524	1633/1867	2434/2846	2260/2344	2245/2447
2015	9886/11070	1907/2217	2672/3172	1998/2069	3307/3612
2016	8563/9560	1927/2197	2294/2727	1485/1536	2857/3100

Analiza efectuată a constatat că, pe parcursul anului 2016, instanțele de judecată au aplicat în mod prioritar pedeapsa amenzii, în consecutivitate urmând pedeapsa închisorii cu suspendare condiționată a executării pedepsei.

Concomitent, aplicabilitatea pedepsei amenzii penale a cunoscut o creștere importantă cu aproximativ cu o treime, în comparație cu anii precedenți.

Cu toate acestea, numărul cazurilor de aplicare a prevederilor art.90 Cod penal, este în descreștere comparativ cu perioadele precedente ale anilor trecuți, crescând totodată numărul cazurilor de aplicare a pedepsei cu închisoarea. Această creștere a fost generată de promovarea unor politici intolerante în raport cu fenomene cum ar fi tortura, corupția, traficul de ființe umane etc.

Munca neremunerată în folosul comunității a fost aplicată mai puțin decât în anii precedenți, de cele mai deseori fiind condiționată de lipsa acordului inculpatului la executarea acestei pedepse (o condiție obligatorie pentru a putea fi aplicată).

Având ca reper Recomandarea nr. 62 a Curții Supreme de Justiție cu privire la înțelesul sintagmei „dacă nu se agravează situația condamnatului” ce se conține art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) din Codul de Procedură penală, prin asistența metodică oferită acuzatorilor de stat din instanțele de fond și apel, formularea unei Instrucțiuni executorii, Procuratura Generală a promovat un șir de politici punitive pozitive în raport cu unele categorii concrete de infracțiuni. Astfel, în cauzele penale de tortură, corupere pasivă, accidente rutiere soldate cu decesul victimelor, după ce, în prealabil instanțele de fond și apel aplicau făptuitorilor pedepse cu închisoare a căror executare era suspendată condiționat pe anumite termene de probă, urmare a declanșării recursurilor ordinare de către procurori, Curtea

Supremă de Justiție a adoptat decizii prin care dispuneau excluderea prevederilor art.90 Cod penal și, astfel, inculpații erau condamnați la pedepse penale sub formă de închisoare cu executare.

Asemenea soluții au fost adoptate în cel puțin 12 cauze penale soluționate de Curtea Supremă de Justiție în anul 2016.

Tergiversarea examinării judiciare a cauzelor penale

În pofida acțiunilor întreprinse în scopul excluderii caracterului îndelungat al judecării cauzelor penale, se constată că fenomenul tergiversării judecării cauzelor penale persistă, cunoscând o dinamică îngrijorătoare.

Analiza datelor statistice sistematizate în sistemul informațional "INFO PG" se prezintă conform datelor tabelului ce urmează:

Perioada	anul 2014	anul 2015	anul 2016
Cauze/inculpați	1699/1981	2545/3559	3029/4128

Astfel, pe parcursul anilor, constatăm o creștere constantă cu aproximativ 30-35% anual a numărului cauzelor penale a căror judecare depășește 6 luni din momentul sesizării instanțelor.

În pofida aplicabilității în circa 60% din cauzele penale examinate a procedurilor simplificate privind acordul de recunoaștere a vinovăției și judecarea cauzelor penale în baza probelor administrate la faza urmăririi penale, creșterea numărului cauzelor penale cu termen de examinare mai mult de 6 luni, creează riscuri serioase pentru încasarea despăgubirilor în legătură cu nerespectarea termenelor rezonabile de examinare a cauzelor, dar și buna funcționare a sistemului justiției, care în special în raza mun. Chișinău este suprasolicitat.

Cea mai gravă situație la acest capitol se atestă la Judecătoriile mun. Chișinău, mun. Bălți, Orhei, Anenii Noi, Criuleni, Hâncești, Cimișlia, Strășeni, unde numărul de cauze restante este în creștere semnificativă de la an la an.

În acest context, optăm pentru o abordare complexă din partea mai multor instituții ale statului și propunem discutarea fenomenului tergiversării examinării cauzelor penale la una dintre ședințele Consiliului Suprem de Securitate, or, în aspect general, situația la capitolul respectării termenilor rezonabile de examinare a cauzelor penale este critică.

După intrarea în vigoare a prevederilor Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, un număr

important de cauze penale au fost încetate la faza de urmărire penală și nu au ajuns în instanțele de judecată, au fost întreprinse eforturi pentru soluționarea cauzelor penale aflate deja pe rolul instanțelor potrivit procedurilor simplificate, însă statisticile prezentate *supra*, nu denotă totuși o schimbare de situație la acest capitol.

Aprecierea circumstanțelor de fapt și de drept, permit a evidenția următorii factori, care generează tergiversarea judecării cauzelor penale în instanțele de judecată:

- reprezentarea în proces a părților, a martorilor;
- redisputarea în ședința preliminară, la faza de cereri și demersuri, a probelor acumulate în faza de urmărire penală, invocarea nulității acestora, abuzarea cu re-credință de formularea cererilor de recuzare etc;
- reprezentarea inculpaților și avocaților în ședințele de judecată (de remarcat că instanțele de judecată nu practică amendarea apărătorilor pentru absențele la proces);
- complexitatea cauzelor penale și volumul mare de lucru generat de conexarea altor cauze penale pe parcursul cercetării judecătorești.
- neîntocmirea ordonanțelor sau încheierilor de aducere silită, cât și neexecutarea de către organele poliției a măsurilor de constrângere numite în privința inculpaților, părților vătămate și martorilor sau, după caz, executarea formală a acestora;
- necesitatea acumulării probelor suplimentare, în cazul urmăririi penale incomplete, sau la solicitarea apărătorului inculpatului sau părții vătămate, inclusiv numirea expertizelor, efectuarea căroră durează;
- conduita instanței de judecată la numirea dosarelor penale spre examinare, în unele cazuri ca rezultat al volumului mare de lucru al judecătorilor, ședințele se amână pe intervale de timp cuprinse între 2 și 3 luni, inclusiv în rezultatul intervenirii concediilor anuale de odihnă ale participanților la proces;
- lipsa magistraților din instanțe și încărcătura extrem de mare *per* judecător (Căușeni, Orhei etc.).

4.4. Domeniul contravențional

În perioada anului 2016, de către procurorii procuraturilor teritoriale și specializate, au fost inițiate **2874** proceduri contravenționale.

Din numărul total al proceselor contravenționale pornite, în instanța de judecată, potrivit competenței, au fost expediate **208** proceduri. Din numărul total al procedurilor contravenționale diferite justiției, în 77 cazuri au fost aplicate sancțiuni contravenționale, 13 proceduri au fost încetate în legătură cu lipsa elementelor de

contravenție, iar 22 proceduri au fost încetate în legătură cu intervenirea termenelor de prescripție. Alte 96 proceduri contravenționale sunt pendinte în fața instanțelor de judecată.

Conform competenței procurorului în domeniul contravențional (art.396 alin.(1) din Codul contravențional) au fost examinate **3769** proceduri în privința a 3899 persoane. La finele anului 2016 erau executate 2626 hotărâri de sancționare, suma amenzilor contravenționale încasate constituind 852261 lei. Din numărul procedurilor contravenționale examinate, 507 au fost încetate, marea lor majoritate în legătură cu intervenirea termenelor de prescripție.

Împotriva deciziilor agentului constatator au fost înaintate 49 contestații. În aceeași ordine de idei, au fost înaintate 16 recursuri împotriva hotărârilor judecătorești contravenționale, dintre care – 4 recursuri au fost admise, iar unul a fost respins.

Pe parcursul anului 2016 a fost soluționată de legiuitor problema termenului de prescripție, or intervențiile la art.30 alin.(2) din Codul contravențional, prin care termenul de prescripție a fost extins de la 3 luni la 1 an, nu va mai permite contravenienților să evite efectele sancțiunilor contravenționale.

4.5. Activitatea judiciară în materie civilă și de contencios administrativ

La nivel național, în perioada anului 2016 de către procuraturile teritoriale și specializate au fost înaintate 395 de acțiuni, în valoare totală de 29.989.134 lei. Din ele, inclusiv din restanța anului precedent, au fost examinate 433 acțiuni, în valoare de 8.284.105 lei. Din numărul total al acțiunilor examinate, 197 au fost admise, valoarea acțiunilor admise fiind de 6.165.200 lei.

În instanța de drept comun au fost înaintate 388 acțiuni, în valoare de 29.989.134 lei, fiind examinate 337 acțiuni cu valoarea acestora în mărime de 8.284.105 lei, din care au fost admise 196 acțiuni în valoare de 6.165.200 lei.

În procedura contenciosului administrativ au fost înaintate 7 cereri de chemare în judecată în vederea recunoașterii ilegalității actelor administrative, fiind examinate 96 cereri (inclusiv din anii precedenți).

Caracterul acțiunilor civile intentate în baza cererilor înaintate de procuror, sunt:

- **formarea și executarea bugetului – 17 acțiuni**, în valoare de 532.771 lei, fiind examinate 4 în valoare de 123.948 lei, dintre care au fost admise 4 acțiuni în valoare de 81.666 lei;

- **protecția proprietății aflate în posesia exclusivă a statului** – a fost intentată o acțiune în valoare de 84.896 lei;
- **perceperea în bugetul statului a bunurilor dobândite ilicit** – o acțiune a fost înaintată în valoare de 257440 lei, iar o acțiune din anul precedent a fost admisă în valoare de 339.600 lei;
- **declararea nulității actelor autorităților publice, persoanelor oficiale sau funcționarilor** – 5 acțiuni înaintate, dintre care 4 au fost examinate;
- **repararea prejudiciului de către persoanele care au comis infracțiunea** – 199 acțiuni – în valoare de 23.806.162 lei, fiind examinate 92 în valoare de 3.827.392 lei, dintre care admise 84 acțiuni în valoare de 3.160.597 lei;
- **în interesul minorilor, pensionarilor și altor persoane** – 152 acțiuni în valoare de 3.686.742 lei, fiind examinate 125 acțiuni în sumă de 2.283.875 lei, dintre care admise 96 acțiuni în valoare de 1.088.719 lei.
- **alte cazuri prevăzute de lege** – 17 acțiuni înaintate în valoare de 754.695 lei, **204** acțiuni, inclusiv din anii precedenți, au fost examinate. Din ele, **9** cu acțiuni caracter patrimonial, în valoare de 50.290 lei, au fost admise.

Comparativ cu perioada analogică a anului 2015, activitatea în domeniul dat a scăzut în ce privește numărul acțiunilor înaintate, inclusiv valoarea acțiunilor, iar aceasta a fost fie o consecință a practicii judiciare formată începând cu anul 2013, potrivit căreia instanțele de judecată, în numeroase cazuri, au scos de pe rol acțiunile civile inițiate la cererea procurorilor, fie urmare a intrării în vigoare la 1 august 2016 a noii Legi cu privire la Procuratură.

4.6. Activitatea în materie de implementare a CEDO

În anul 2016 Procuratura Generală a examinat **112** adresări ale Agentului Guvernamental în vederea formulării observațiilor prezentate de reclamanți în cauzele pendinte la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (în alte 18 cereri pendinte organelor procuraturii nu li s-a solicitat asistență).

În aceeași perioadă Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a pronunțat **20** hotărâri împotriva Republicii Moldova (în anul 2015 au fost 19 hotărâri). Au fost declarate inadmisibile 6 cereri, iar alte 13 au fost radiate de pe rolul Curții Europene pentru Drepturile Omului. Niciuna din hotărârile pronunțate nu a vizat activitatea, acțiunile sau inacțiunile Procuraturii.

Sumele dispuse de către Curtea Europeană în baza celor 20 de hotărâri împotriva Republicii Moldova pentru anul 2016 constituie **220 897 Euro**, iar în

baza acordurilor de reglementare amiabilă sau declarațiilor unilaterale ale Guvernului - **27900 Euro**.

În procesul de realizare a obligațiilor pozitive ale statului pe dimensiunea de executare a hotărârilor Curții, Procuratura Generală a întreprins mai multe măsuri atât cu caracter general (diseminarea jurisprudenței Curții în cauzele împotriva Moldovei, inclusiv a altor hotărâri relevante), cât și măsuri cu caracter individual (reluări de proceduri la nivel național).

În anul 2016 au fost examinate **79** materiale în baza sesizărilor Ministerului Finanțelor sau, după caz, Ministerului Justiției înaintate conform art.20 al Legii nr.1545 din 25.02.1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmare a admiterii compensațiilor de către instanțele naționale în folosul reclamanților, ca urmare a încetării procedurilor penale pe temeuri de reabilitare, fie a achitării inculpaților prin hotărâri judiciare irevocabile. În **7** cazuri, pentru a stabili dacă persoanele pretins culpabile au acționat cu intenție sau neglijență gravă, procuraturilor teritoriale sau specializate li s-a solicitat inițierea proceselor penale în baza art.274 din Codul de procedură penală. Urmare a examinării acestor sesizări, au fost adoptate ordonanțe de refuz în pornirea urmăririi penale.

În temeiul prevederilor art.2 alin. (5) Legii nr.87/2011 „privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești” au fost examinate **48** sesizări ale Ministerului Finanțelor și Ministerului Justiției privind oportunitatea tragerii la răspundere materială a persoanelor pretins culpabile de încasarea recompenselor din contul bugetului de stat, în folosul reclamanților. Alte **74** de sesizări parvenite în adresa Procuraturii Generale se refereau la încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești.

Capitolul V: Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei

5.1. Apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului

În contextul reformei Procuraturii și atribuțiilor acesteia, reglementate de art.5 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, perioada anului 2016 a fost tranzițională pentru instituție, fiind marcată de stabilirea unui mecanism distinct de cel precedent de intervenție prin acte de procuror și de prerogative noi în activitatea procurorilor, inclusiv la compartimentul apărării intereselor legitime ale persoanei și a societății.

În conformitate cu Legea cu privire la Procuratură, începând cu 01.08.2016 din competența instituției au fost excluse drepturile de înaintare a sesizărilor, contestare cu recurs a actelor administrative și intentarea acțiunilor civile în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime în instanța de judecată în vederea protecției drepturilor și intereselor copiilor, a persoanelor vulnerabile sau incapabile.

Excluderea din competența Procuraturii a acestor atribuții s-a răsfrânt asupra indicilor statistici vizând activitatea procurorului în domeniul dat, acestea fiind în descreștere.

Urmare a investigațiilor efectuate de procurori în domeniu, în anul 2016 a fost dispusă pornirea urmăririi penale în 173 cauze, înaintarea a 391 acțiuni civile cu valoarea de 29,9 mil. lei. Despre lichidarea încălcărilor de lege au fost sesizați 801 factori de decizie, referitor la anularea actelor ilegale s-a intervenit cu 61 recursuri, iar în 134 cazuri au fost recuperate benevol mijloace bănești în valoare de 5 mil. lei.

Totodată, în perioada de raport procurorii au efectuat 405 investigații din oficiu și generalizări în domeniul protecției drepturilor fundamentale ale omului, inclusiv a copilului (2015–513 activități). În rezultat, au fost înaintate 92 acte de reacționare (2015 - 269). Au fost examinate 2238 petiții ce vizează drepturile omului și protecția copiilor, din ele 336 fiind recunoscute ca întemeiate, cu înaintarea a 100 acte de reacționare (2015 – 2569 petiții, 503 admise, 266 acte de procuror).

În interesele minorilor și altor categorii de persoane social-vulnerabile au fost intentate și remise spre examinare în instanțele de judecată 152 acțiuni civile în sumă de 3,7 mil. lei (2015-355 acțiuni civile în sumă de 8,3 mil. lei). Cele mai importante subiecte abordate de petiționari se referă la condițiile dificile de trai, insuficiența locurilor de muncă și nivelul necorespunzător de protecție a muncii, încălcarea dreptului de proprietate, la asistență socială, violență în familie și

insuficiența măsurilor de protecție a victimelor violenței în familie, precum și serviciilor de reabilitare a agresorilor în familie.

Dacă în anul 2015 constatarea încălcărilor a rezultat din cele 1389 investigații planificate și efectuate de procurori, atunci după adoptarea la 04.03.2016 a Legii privind moratoriul asupra controlului de stat, numărul acestora s-a diminuat considerabil la 968, vizând domenii precum:

- respectarea legislației cu privire la petiționare;
- asigurarea respectării legislației ce reglementează sistemul bancar;
- utilizarea fondurilor pentru subvenționarea producătorilor agricoli;
- respectarea și aplicarea prevederilor legislației privind deșeurile de producție și menajere;
- protecția mediului înconjurător;
- prevenirea evaziunii fiscale,
- combaterea firmelor fantome și restituirii nefondate din bugetul de stat a taxei pe valoarea adăugată;
- gestionării mijloacelor publice de către autoritățile publice locale sau centrale;
- achizițiile publice;
- respectării legislației de către întreprinderile silvice și gestionarea terenurilor din fondul silvic.

Generalizarea activității Procuraturii de contracarare a încălcărilor legislației în procesul perfectării actelor necesare pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova prin recunoaștere, a constatat că în Republica Moldova a fost instituită o practică vicioasă de obținere de către cetățeni străini a actelor stării civile necesare pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova. Astfel, reprezentarea în instanța de judecată în cadrul examinării unor cauze civile privind constatarea faptelor juridice a fost efectuată defectuos de persoanele responsabile din cadrul Serviciul Stării Civile, ceea ce a dus la adoptarea unor hotărâri ce permit obținerea ilegală a actelor stării civile. Ca rezultat, în perioada anilor 2015-2016 a fost pornită urmărirea penală în 37 cauze penale în temeiul art.361 din Codul penal și o cauză în temeiul art.327 din Codul penal.

Investigațiile în vederea aprecierii calității supravegherii de stat a respectării legislației în domeniul apărării împotriva incendiilor au indicat la activitatea defectuoasă în acest sens a Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale (SPCSE) al Ministerului Afacerilor Interne și nerespectarea legislației în domeniul apărării împotriva incendiilor de către agenții economici care practică activitate de agrement în localuri cu aglomerări de persoane. În rezultat, a fost sesizat Ministerul Afacerilor Interne și informat Guvernul în vederea lichidării încălcărilor de lege, elaborării politicilor relevante situației constatate, fiind suspendată activitatea a 59 localuri din țară, din care 40 obiective în mun. Chișinău.

Capitolul VI: Cooperarea și asistența juridică internațională

6.1. Cooperarea cu instituțiile și organizațiile internaționale

Procesul de integrare europeană

Acordul de Asociere RM-UE 2014-2016

Prin Hotărârea Guvernului nr.808 din 7 octombrie 2014 a fost aprobat Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană în perioada 2014-2016.

În vederea executării acțiunilor incluse în planul respectiv, prin Ordinul Procurorului General 58/7 din 7 noiembrie 2014 au fost aprobate acțiunile Procuraturii pentru realizarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016 (în continuare PNAAA).

Obiectivele de bază, la realizarea cărora a lucrat Procuratura în 2016 sunt:

- reforma instituțională,
- combaterea corupției,
- combaterea torturii și relelor tratamente,
- combaterea criminalității informatice,
- combaterea spălării banilor,
- combaterea crimei organizate,
- dezvoltarea cooperării judiciare,
- protecția drepturilor copilului,
- instruirea continuă a colaboratorilor.

La 17.08.2016 Comisia Guvernamentală pentru Integrare Europeană a decis prelungirea activităților necesare pentru implementarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și astfel a inițiat procesul de elaborare a unui nou Plan Național de Implementare a Acordului pentru perioada 2017-2019, care la 28.12.2016 a fost aprobat de Guvern, urmând a fi implementat începând cu anul 2017 de către toate autoritățile responsabile.

Liberalizarea regimului de vize

În anul 2016 a continuat activitatea procurorilor pentru realizarea activităților și criteriilor de performanță prevăzute de Matricea de politici privind liberalizarea regimului de vize.

Matricea este compusă din următoarele componente:

- îmbunătățirea gestionării frontierei;
- îmbunătățirea gestionării migrației;
- îmbunătățirea ordinii și securității publice.

Reieșind din competențele instituționale, Procuratura a participat la implementarea acțiunilor prevăzute de Blocul III al Matricei de politici (Ordinea și securitatea publică îmbunătățită). În perioada 12 – 16 septembrie 2016 a avut loc a

doua rundă de evaluare referitoare la etapa de procurări, la care au participat reprezentanții Procuraturii implicați în realizarea activităților Matricei.

Cooperarea cu partenerii externi

ABA ROLI

În anul 2016 a continuat implementarea proiectului ABA ROLI ”Susținerea eforturilor de reformare a Procuraturii” care este format din următoarele obiective și activități:

Componenta I. Managementul și organizarea Serviciului Procuraturii.

Obiectivul 1. Îmbunătățirea sistemului de management al Procuraturii.

Activități:

- Asistență la elaborarea Planului de Dezvoltare Strategică a Procuraturii Generale (2016-2020);

- Asistență la elaborarea Instrucțiunii privind rolul și atribuțiile conducătorilor subdiviziunilor Procuraturii Generale și a procurorilor teritoriali și specializați în exercitarea și conducerea urmăririi penale, aprobată prin Ordinul Procurorului General, nr. 9/36 din 29 februarie 2016;

- Ca urmare a training-ului formatorilor în domeniul îmbunătățirii abilităților manageriale și de leadership, în comun cu INJ și Oficiul CoE în Moldova, au fost desfășurate seminare pentru procurori-șefi și adjuncți (87 procurori în total).

Consolidarea capacităților instituționale ale Consiliului Superior al Procurorilor

Obiectivul 1. Crearea unui sistem de excelență în managementul instituțional al CSP.

Activități:

- identificarea necesităților infrastructurale;
- transparența Consiliului Superior al Procurorilor – asistența tehnică pentru elaborarea și lansarea paginii web a acestuia;

- instruire și asistență tehnică acordată Procuraturii Generale și Consiliului Superior al Procurorilor pentru îmbunătățirea rapoartelor anuale de activitate;

- asistență la elaborarea Regulamentului Adunării Generale a Procurorilor și Regulamentului Consiliului Superior al Procurorilor;

- lucrul comun cu Consiliului Superior al Procurorilor pentru evaluarea necesităților;

- elaborarea mecanismului de evaluare a performanțelor procurorilor;

- reluarea activității pentru Organigramei Consiliului Superior al Procurorilor, care va include competențele direcțiilor, elaborarea fișelor de post, stabilirea criteriilor de angajare ș.a.

Obiectivul 2. Îmbunătățirea carierei, profesionalismului, disciplinei și eticii procurorilor.

Activități:

- Asistarea grupului de lucru pentru elaborarea noului Cod de etică.

Obiectivul 3. Crearea Grupul Resursă a procurorilor tineri, pentru formarea și promovarea viitorilor lideri în procuratură.

Activități:

- Crearea, cu asistența Consiliului Superior al Procurorilor a unui grup de 25 tineri procurori, pentru care au fost organizate mai multe activități reieșind din necesitățile și propunerile membrilor grupului.

Consiliul Europei

În anul 2016 a continuat implementarea Proiectului ”*Support în susținerea reformei justiției penale*”, finanțat de Guvernul Danemarcei. În această perioadă au fost efectuate următoarele activități:

- Instruirile în domeniul managementului și leadership-ului, în comun cu ABA ROLI;
- Masa rotunda cu genericul „Relele tratamente”, cu participarea procurorilor, reprezentanților MAI, instituțiilor penitenciare și ombudsmanului;
- Efectuarea unei evaluări post adoptare a noii Legi cu privire la procuratură, care reprezintă un raport de evaluare în sensul conformității acesteia cu recomandările Comisiei de la Veneția;
- Asistența la elaborarea Regulamentelor Colegiilor Consiliului Superior al Procurorilor, instituite de noua lege;
- Elaborarea broșurilor privind prevederile noii Legi cu privire la procuratură;
- Conferință internațională privitor la perioada de „100 zile după intrarea în vigoare a noii legi”.

Uniunea Europeană

A continuat implementarea în anul 2016 a Proiectului ”*Supportul investigațiilor preliminare, a urmăririi penale și apărării*”, care a demarat la 30.10.2014. Pe parcursul anului 2016 în cadrul proiectului au fost efectuate următoarele activități:

Componenta 1. Asistență la modificarea și completarea cadrului legislativ privind procesul pre-judiciar.

- Asistență la crearea și implementarea mecanismelor de evaluare a performanțelor organelor de investigare și urmărire penală prin intermediul sondajelor organizate în rândul justițiabililor.
- Consolidarea capacității instituționale a Consiliului Superior al Procurorilor prin intermediul instruirii membrilor și angajaților, îmbunătățirii abilităților operaționale și a transparenței, precum și dezvoltând capacitățile de elaborare a actelor normative.

Componenta 2. Asistență oferită grupului operativ în procesul de investigare și urmărire penală

- Organizarea și desfășurarea cursurilor de studiere a limbii engleze pentru procurori.

- Training-uri organizate pentru procurori la capitolul investigării infracțiunilor comise la desfășurarea licitațiilor publice, infracțiunilor de corupție din domeniul privat.

- Training-uri pentru procurori și ofițerii de urmărire penală privind dispunerea expertizelor fizico-chimice, instruire cu privire la prelevarea, fixarea și colectarea probelor ADN, aplicarea legislației europene, utilizarea programelor analitice.

- Asistență la revizuirea Codului de Etică, desfășurarea cursurilor de instruire și a activităților de monitorizare.

- Asistență la consolidarea capacităților, prin organizarea trainingurilor, în așa domenii ca: managementul proiectului, monitorizarea și planificarea strategică.

Componenta 3. Îmbunătățirea comunicării interne, externe, inter-instituționale.

- Efectuarea sondajului al opiniei publice privind percepția justițiabililor asupra justiției.

- Instruiri pentru șefi și purtători de cuvânt în domeniul comunicării.

Misiunea NORLAM

Activitățile de asistență a Procuraturii oferite de Misiunea NORLAM în anul 2016 sunt următoarele:

- Participarea în comun cu CoE și ABA ROLI la elaborarea Regulamentelor organelor de autoadministrare ale Procuraturii;

- elaborarea de acte-tip procesual-penale, în sensul compatibilității acestora cu sistemul „e-Dosar”;

- seminarele de instruire profesională focusate asupra necesității de detenție preventivă până la adoptarea sentinței, în contextul condamnărilor CEDO;

- expertiză în dezvoltarea aplicării mai largi a măsurilor alternative arestului preventiv;

- activități în cadrul Programului pentru lideri promotori ai Schimbărilor din domeniul justiției.

PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare)

Procuratura Generală a stabilit un parteneriat cu PNUD Moldova pentru implementarea Proiectului “*Suport pentru reforma sectorului justiției în Moldova*” și anume a două componente, în cadrul cărora au fost efectuate următoarele activități:

(i) Îmbunătățirea capacităților organelor de drept de a colecta și gestiona datele legate de justiția penală prin introducerea conceptului de “e-Dosar”:

- Elaborarea softului de către o companie din Estonia,
- Procurarea hard-uri necesare pentru implementarea sistemului informațional respective.

(ii) Consolidarea capacităților profesionale ale personalului din penitenciare cu privire la prevenirea și combaterea torturii și impunității:

- Instruirea procurorilor privind specificul investigării alegațiilor de tortură în instituțiile psihiatrice;
- Oferirea expertizei internaționale la elaborarea Ghidului privind investigarea cazurilor de tortură a femeilor și bărbaților cu dezabilități psiho-sociale și intelectuale, aprobat de către Procurorul General și aplicat în prezent în sistemul Procuraturii.

OSCE

În anul 2016 cooperarea cu OSCE s-a concentrat pe consolidarea capacităților Procuraturii prin intermediul instruirilor petrecute în cadrul Institutului Național al Justiției la subiectul combaterii violenței în familie, investigarea traficului de ființe umane, a crimelor cibernetice, seminare pentru procurorii din cadrul PCCOCS.

EUBAM

La inițiativa și cu asistența EUBAM pe parcursul anului 2016 Procuratura Generală a participat la următoarele activități:

- ședința interinstituțională pentru numirea Coordonatorului Național pe problemele luptei cu contrabanda în Moldova, confiscarea mijloacelor de transport folosite în comiterea contrabandei și pentru discutarea necesității inițierii modificărilor legislative în ce privește reglementarea confiscării mijloacelor de transport folosite în comiterea contrabandei.

- ședința Grupului special pentru lupta cu circulația ilegală a produselor din tutun, scopul căreia a fost discutarea situației livrărilor țigaretelor în magazinelor Duty Free din regiunea Transnistreană, care ilegal ajung pe piața din Ucraina și Moldova.

- ședința Grupului special pentru lupta cu circulația ilegală a produselor de tutun pe subiectul rutele contrabandei de țigări și modus operandi în țările UE.

Ambasada Marii Britanii

Cu asistența Fondului de Securitate și Stabilitate a Conflictelor din Marea Britanie a fost inițiat Programul „Introducerea și dezvoltarea capacităților organelor de drept în domeniul justiției tranziționale drept mecanism de reglementare în societatea post-conflict”. Scopul principal al programului este de a

oferi suport și a spori capacitatea organelor de drept și a Guvernului în domeniul justiției tranziționale ca practică internațională de abordare a crimelor comise în societățile post-conflict. Programul urmărește familiarizarea procurorilor și judecătorilor moldoveni cu practicile internaționale în domeniu, pentru a-i ajuta în vederea soluționării problemei dosarelor penale în cadrul procesului de reglementare transnistreană. Pe parcursul anului 2016 în acest sens au fost instruiți aproximativ 90 procurori din țară.

Ambasada Statelor Unite ale Americii

În anul 2016 Ambasada SUA din Moldova a continuat finanțarea acțiunilor implementate de ABA ROLI. Totodată, cooperarea cu Ambasada SUA în 2016 s-a axat pe următoarele activități:

- Asistența locală și regională acordată de SUA prin stagii profesionale organizate pentru procurori la Academia FBI –ILEA din Budapesta, Ungaria;
- Cursuri de instruire în domeniul deontologiei judecătorilor și procurorilor la INJ;
- Asistența tehnică prin organizarea instruirii specializate și oferirea echipamentului necesar pentru investigarea și efectuarea urmăririi penale în cazurile de contrabandă cu materiale nucleare radioactive;
- Instruiri specializate privind investigarea infracțiunilor ce țin de proprietatea intelectuală.

SEEPAG – Grupul Consultativ al Procurorilor din Sud-estul Europei

În anul 2016 a continuat cooperarea cu procurorii din cadrul acestui Grup Consultativ, prin suportul operațional și asistența reciprocă între organelor de drept relevante în cercetările și investigațiile penale transfrontaliere, precum și organizarea acordării asistenței juridice internaționale la timp și rapide organelor de drept a statelor membre.

Președinția în anul curent a deținut-o Muntenegrul, care a desfășurat în perioada 20-21 septembrie 2016 cea de-a 27-a Conferință SEEPAG cu subiectul “Echipele Comune de Investigații”.

EUROJUST

Procurorii moldoveni au participat la 4 ședințe de coordonare organizate de Eurojust pe urmăririi internaționale, care au conexiune cu urmăririle penale naționale, în cadrul acestora s-a lucrat cu suportul echipelor comune de investigații.

Totodată, la **21.10.2016** a fost ratificat de către **EUROJUST** și, astfel, a intrat în vigoare **Acordul de Cooperare dintre Republica Moldova și EUROJUST din 10.07.2014**.

Consiliul Coordonator al Procurorilor CSI

În cooperarea cu Consiliul Coordonator al Procurorilor generali ai statelor-participante CSI au fost prezentate mai multe informații prevăzute de Programele de cooperare cu statele-participante CSI în diferite domenii de activitate.

6.2. Asistența juridică internațională

Pe parcursul anului 2016 de către procurori au fost examinate **24** cereri de extrădare, primite de la autoritățile statelor străine, din care în instanța de judecată au fost înaintate **6** demersuri de extrădare, care au fost admise integral cu predarea infractorilor către statele străine. În **3** cazuri, demersurile au fost respinse pe motiv de deținere de către infractori a cetățeniei Republicii Moldova. În **5** cazuri, demersurile de extrădare sunt în procedura de examinare. Restul cazurilor țin de competența Ministerului Justiției și au fost redirecționate.

Totodată, în perioada de raport au fost examinate **372** informații despre reținerea sau localizarea pe teritoriul altor state a infractorilor, anunțați în căutare de către organele de drept ale Republicii Moldova. Din numărul total de informații examinate, au fost inițiate **191** de demersuri de extrădare din străinătate, din care **147** au fost admise, iar **44** se află la etapa de examinare. **61** de informații au fost transmise conform competenței Ministerului Justiției, iar **120** au fost respinse.

Cereri de comisie rogatorie

Pe parcursul anului 2016, au fost expediate la adresa procuraturilor teritoriale și specializate **461** cereri de comisie rogatorie, formulate de organele de drept străine, din totalul de **502** cereri primite de Procuratura Generală. **27** cereri au fost restituite autorităților străine fără executare, **14** fiind executate nemijlocit de către procurorii din cadrul Procuraturii Generale.

Organele de drept naționale au formulat **306** cereri de comisie rogatorie adresate organelor de urmărire penală străine. Din acestea **256** cereri au fost expediate pentru executare în străinătate, din care **50** cereri au fost restituite organelor de urmărire penală pentru înlăturarea lacunelor depistate.

Cereri de transfer sau preluare a urmăririi penale și proceduri privind transferul de condamnați și recunoașterea hotărârilor penale străine

În perioada de referință, la adresa Procuraturii Generale au parvenit **35** de cereri ale autorităților centrale străine privind preluarea urmăririi penale în cauze penale aflate în procedură prejudiciară. Ca urmare a examinării acestora, în **32** cazuri s-a decis asupra preluării și continuării pe teritoriul Republicii Moldova a urmăririi penale. În **3** cazuri s-a dispus refuzul preluării urmăririi penale (expirarea termenului de prescripție și lipsa prevederii în legislația penală a Republicii Moldova a faptei care a constituit temei de pornire a procedurilor penale în străinătate). În același timp, **12** cauze penale au fost transmise în străinătate în cadrul procedurilor de transfer al urmăririi penale.

Capitolul VII: Informarea publică, relațiile cu mass-media, transparența activității

7.1. Informarea publică, relațiile cu mass-media, transparența activității

Procuratura și-a orientat eforturile în anul 2016 spre facerea publică a rezultatelor activității de procuror, asigurând un flux permanent de informații către mass-media.

În baza materialelor oferite de subdiviziunile Procuraturii au fost întocmite, difuzate și plasate pe site-ul oficial al instituției **348** comunicate de presă (*445 comunicate în anul 2015*) toate fiind preluate și intens mediatizate în presa scrisă, electronică și online. De comun cu alte organe de ocrotire a normelor de drept

- au fost organizate 25 conferințe și briefinguri de presă (*15 în anul 2015*),
- asigurată prezența procurorilor la emisiuni radiofonice și televizate,
- oferite declarații, reacții, interviuri,
- zilnic s-a răspuns la solicitările telefonice de informații ale jurnaliștilor, iar atunci când a fost cazul s-au făcut dezmințiri vizavi de anumite zvonuri sau acuzații nefondate la adresa instituției.

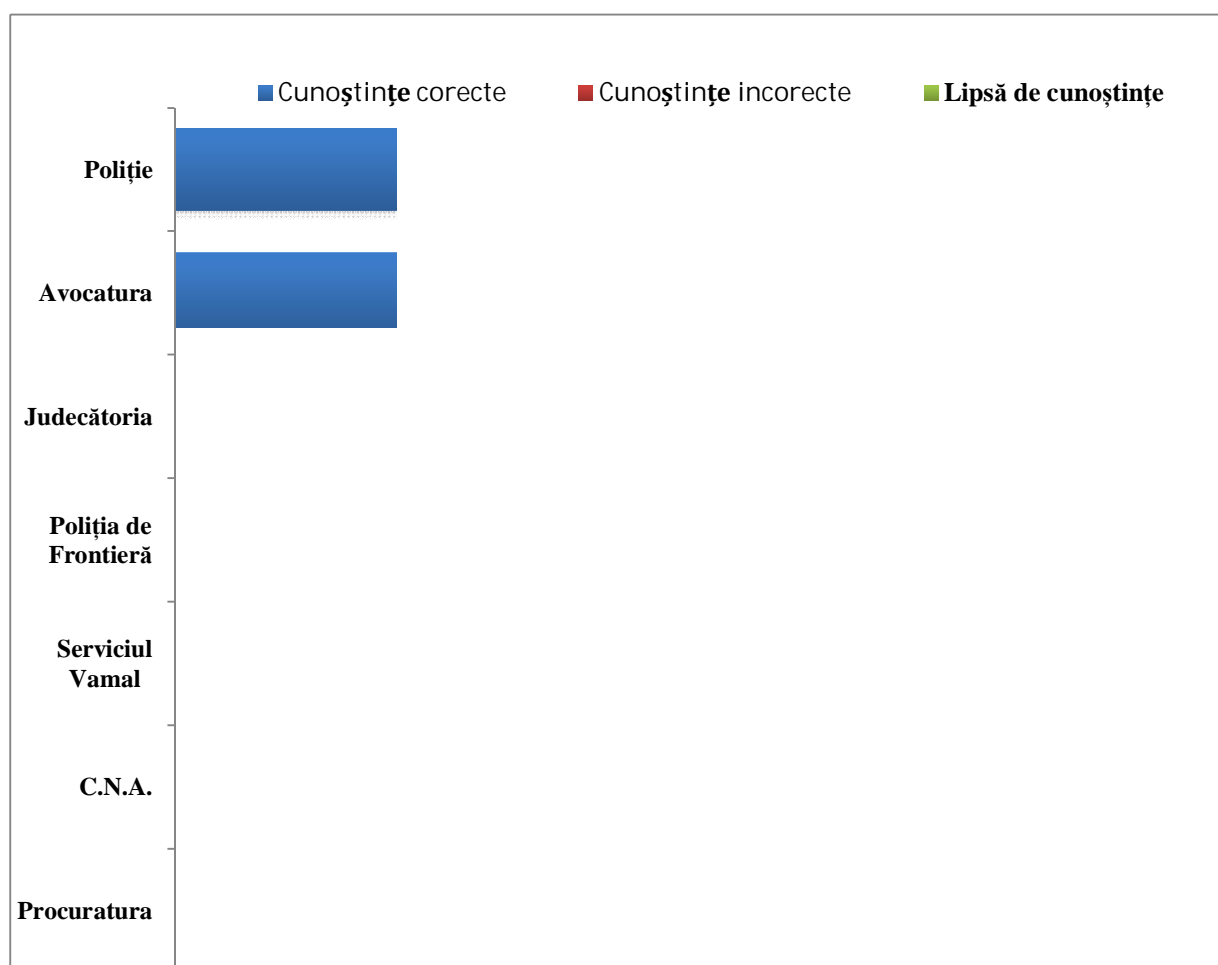
Din numărul total al informațiilor difuzate către publicul larg, cele mai multe au vizat protecția drepturilor constituționale ale omului și minorilor – **214** comunicate de presă (*279 în anul 2015*), fiind făcute publice exemple de realizare a împluternicirilor instituționale în acest sens, de protecție a drepturilor sociale atât ale unor persoane în parte, cât și a intereselor legitime ale societății în ansamblu.

Pe locul secund, în topul informațiilor difuzate de procuratură s-au plasat cele privind investigarea cazurilor de corupție și conexe – **95** comunicate, față de 146 comunicate în cursul anului 2015.

În pofida tuturor acțiunilor și activităților de asigurare a transparenței în activitatea Procuraturii, chemate să ”apropie” instituția de cetățean, la moment situația este una deloc favorabilă, iar studiile efectuate la subiect identifică atât cauze obiective cât și subiective.

Astfel, conform datelor Sondajului de opinie realizat cu suportul Uniunii Europene în cadrul Strategiei de reformă a sectorului Justiției, în Proiectul de asistență în procesul de investigare pre-judiciară urmărire penală și organizare a apărării, au fost evaluate cunoștințele, opiniile și experiențele cetățenilor legate de sistemul justiției penale la nivelul publicului larg în Moldova.

Rezultatele acumulate au constatat că în societatea moldovenească există un dezechilibru la nivel de conștientizare a rolului diferitor instituții.

- doar **32,8% din populație conștientizează rolul și atribuțiile Procuraturii** și dispun de cunoștințe corecte în domeniu,

- **50,4% au cunoștințe incorecte despre** funcții, competențe și statutul Procuraturii,

- iar **15,9% din respondenți au o lipsă totală de informații** și cunoștințe privind rolului Procuraturii în procesul de investigare pre-judiciară și urmărire penală.

TV	76,9%	<p>De menționat, că doar 8,3% din populație își creează percepția asupra activității organelor cu competențe în domeniul Justiției, inclusiv a Procuraturii din experiența personală, din contactul direct cu procurorii, depunerea plângerilor, contestarea de acte și participarea la acțiunile de urmărire penală în calitate de părți în proces.</p> <p>Astfel, sondajul realizat a constatat că percepția populației asupra activității organelor cu competențe în domeniul justiției, inclusiv a Procuraturii, în mare parte este influențată de o înțelegere secvențială a realității, care este rezultatul informării fragmentate de către sursele mass-media, unde ponderea principală de 76,9 % aparține televiziunii.</p>
Internet	34,7%	
Prieteni, familie, colegi	23,4%	
Radio	20,8%	
Ziare	12,0%	
Experiență personală	8,3%	
Fără surse	3,6%	

Reieșind din cele expuse, concluzionăm că condițiile determinante, care influențează dinamica pozitivă a activității oricărei subdiviziuni din cadrul Procuraturii și instituției în ansamblu sunt:

- mediatizarea continuă, prin diverse moduri și surse media a activității procurorilor;
- informarea corectă, accesibilă și echidistantă a cetățenilor despre modalitățile de sesizare a procurorului despre încălcările de lege, de contestare a actelor, acțiunilor și inacțiunilor organelor de urmărire penală și a procurorilor;
- instituirea și funcționarea în cadrul subdiviziunilor Procuraturii a „telefonului de încredere” pentru recepționarea adresărilor, precum și a informațiilor și a sesizărilor despre comiterea faptelor infracționale;
- informarea Procuraturii Generale operativ și complet de către procurorii teritoriale și specializați despre anumite infracțiuni și incidente, inclusiv cu impact social major, conform ordinului Procurorului General nr.276/11 din 25 octombrie 2006;
- instruirea continuă și autoinstruirea procurorilor conform cerințelor și standardelor moderne.

Capitolul VIII: Analiza SWOT (punctele forte, punctele slabe, amenințări și oportunități în activitatea instituției)

8.1. Punctele forte, punctele slabe, amenințări și oportunități în activitatea Procuraturii

Urmare a efectuării unei analize ample asupra activității Procuraturii în anul 2016 este constatată existența **punctelor forte**:

- specializarea procurorilor,
- crearea și punerea în aplicare a unei structuri organizatorico-funcționale noi și eficiente,
- segmentarea și delimitarea ierarhiei funcțiilor administrative și procesuale a procurorilor,
- corelarea salarizării procurorilor cu salariul judecătorilor și proporționalitatea acestuia în dependență de riscurile și responsabilitățile funcției deținute,
- crearea și asigurarea unui climat de muncă benefic angajaților,
- crearea și asigurarea activității organelor de autoadministrare a Procuraturii,
- punerea în aplicare a Codului de etică și conduită avansat, antrenarea societății civile în Colegiul de disciplină și etică din subordine a Consiliului Superior al Procurorilor.

Totodată, au fost identificate și se lucrează activ în vederea înlăturării sau diminuării riscurilor generate de **punctele slabe**:

- deficiențele de colaborare cu societatea civilă, unele autorități publice și mass-media,
- calificarea necorespunzătoare a unor procurori pentru realizarea unor sarcini și activități specifice,
- personal auxiliar insuficient, rezerve de calificare profesională a acestuia,
- lipsa sau insuficiența unor reacții peotriva Procuraturii sau a organelor de autoadministrare a instituției asupra acțiunilor ce denigrează și afectează buna reputație a procurorilor,
- insuficiența dotării și utilizării în activitatea curentă a procurorilor a tehnologiilor informaționale, uzura excesivă a mijloacelor materiale,
- neomogenitatea în exercitarea și conducerea urmăririi penale,

- inexistența unor studii, analize, metodologii și proceduri unitare în desfășurarea unor activități ale procurorilor,

- imperfecțiunea și divergențele cadrului legislativ.

Oportunitățile identificate, care ar putea influența pozitiv dezvoltarea Procuraturii:

- parteneriatele instituționale, internaționale și susținerea Procuraturii prin intermediul proiectelor de către partenerii externi,

- cooperarea eficientă a Procuraturii cu societatea civilă, autoritățile publice organizațiile internaționale de profil,

- diminuarea colaborării instituționale cu autoritatea administrativă (Guvern) și cea legislativă (Parlament) pe aspecte ce țin de elaborarea, aprobarea și executarea bugetului, prezentarea de rapoarte de activitate periodice și tematice,

- disponibilitatea, dezvoltarea și utilizarea sistemelor și tehnologiilor informaționale moderne inclusiv interinstituționale,

- existența voinței politice privind buna desfășurare a activității Procuraturii,

- introducerea și utilizarea noilor metode și tehnici de evaluare a activității procurorilor (chestionare, sondaje, forumuri de discuții).

Amenințările identificate, asupra cărora urmează să se axeze instituția, să întreprindă acțiuni și măsuri de redresare a situației:

- nivelul scăzut a investigațiilor în cadrul conducerii și exercitării urmăririi penale,

- fluctuația de cadre și exodul masiv al personalului calificat, condiționat de percepția eronată de către societatea civilă a rolului și competențelor procurorului, nivelul scăzut al prestigiului activității în sectorul public (Procuratură) și atractivitatea sectorului privat,

- probleme ce vizează deontologia și integritatea profesională a procurorilor,

- subaprecierea randamentului, utilității și calității unor activități instituționale ale Procuraturii

Capitolul IX: Obiectivele pentru anul 2017

9.1. Principalele obiective pentru anul 2017

Având în vedere cele constatate pentru perioada de activitate viitoare, urmează a fi stabilite următoarele **obiective**, menite de a contribui la schimbarea stării de fapt:

- Realizarea măsurilor prevăzute în Planul de Dezvoltare Strategică (PDS) a Procuraturii pentru anii 2016-2020;

- Asigurarea continuității activităților de coroborare a cadrului normativ instituțional la cadrul legislativ conex activității Procuraturii;

- Participarea Procuraturii la procesul legislativ prin elaborarea și promovarea în Parlament, precum și avizarea proiectelor de acte legislative/normative ale autorităților publice pe domeniile de activitate ale instituției;

- Identificarea domeniilor și problemelor existente de importanță majoră în activitatea instituției, elaborarea de studii, evaluări cu privire la pentru procesul implementării reformei Procuraturii;

- Asigurarea continuității și dezvoltării procesului de specializare a procurorilor pe domenii specifice de activitate atât în cadrul Institutului Național de Justiție, partenerii de dezvoltare, cât și colaborare și schimb de experiență cu Procuraturile din statele cu o înaltă dezvoltare democratică;

- Amplificarea activităților de procuror, colaborării cu organele de drept naționale și internaționale în vederea investigării, contracarării și de structurării activității *grupurilor criminale transnaționale* specializate în diverse domenii;

- Intensificarea *cooperării internaționale* cu reprezentanții organelor de drept din țările străine în vederea creării și funcționării Echipelor comune de investigație în diverse domenii de infracționalitate transnațională;

- Aplicarea corectă și sistematică a prevederilor legale și a metodologiilor, care se referă la *investigații financiare*, în vederea urmăririi și confiscării bunurilor provenite din activitatea infracțională;

- Promovarea extinderii și asigurării audierii copiilor victime/martori ai infracțiunilor în condiții speciale, prevăzute de art.110/1 Cod de procedură penală, definitivarea statutului și dezvoltarea rețelei interviuatorilor, de judiciarizarea și reabilitarea psiho-socială a copiilor aflați în conflict cu legea, responsabilizarea părinților, altor persoane ce îi înlocuiesc și a autorităților pentru protecția copiilor;

✚ Identificarea unor soluții viabile pentru a reduce fenomenul tergiversării judecării cauzelor penale în instanțele de fond și apel, prin intensificarea aplicării procedurilor speciale la examinarea cauzelor penale în instanța de judecată;

✚ Intensificarea procesului de monitorizare a judecării cauzelor penale, intervenirea cu măsuri pro-active în vederea reducerii numărului de achitări a persoanelor și a cazurilor de încetare a proceselor penale în instanțele de judecată, în special, cele ce au drept consecință reabilitarea inculpaților;

✚ Identificarea unui model de asigurare eficientă a reprezentării învinuirii în instanțele de apel și recurs de către procurorii din procuraturile specializate, prin antrenarea procurorilor din procuraturile de circumscripție și Secția reprezentare a învinuirii în Curtea Supremă de Justiție a Procuraturii Generale;

✚ Identificarea cazurilor imputabile procurorilor de adoptare a sentințelor de achitare și a celor de încetare a proceselor penale pe motive de reabilitare a inculpaților și sesizarea Inspecției procurorilor în vederea derulării unor anchete de serviciu;

✚ Utilizarea procedeele legale pentru unificarea practicii de urmărire penală și judiciară, inclusiv prin utilizarea eficientă a institutului recursului în interesul legii;

✚ Asigurarea continuității procesului de diseminare a practicii Curții Europene pentru Drepturile Omului în procuraturile teritoriale și specializate;

✚ Intensificarea dialogului instituțional între Procuratura Generală și Agentul Guvernamental la formularea poziției Republicii Moldova în fața Curții Europene pentru Drepturile Omului;

✚ Intensificarea dialogului instituțional între Procuratura Generală și Ministerul Justiției la întocmirea rapoartelor în conformitate cu prevederile art.4 alin.(2) al Legii nr.87 din 21.04.2011, privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești;

✚ Monitorizarea procedurilor redeschise la nivel național urmare a demersurilor Agentului Guvernamental sau, după caz, din oficiu, ca urmare a pronunțării hotărârilor Curții Europene pentru drepturile Omului;

✚ Elaborarea și aprobarea Concepției de promovare a eticii profesionale și de sensibilizare a opiniei publice cu privire la etica profesională;

✚ Asigurarea transparenței decizionale, promovarea imaginii publice a instituției și creșterea credibilității cetățenilor în actul de justiție și Procuratură, ca actor de bază al acestuia;

✚ Revizuirea caracterului colaborării și relațiilor de interacțiune a Procuraturii cu societatea civilă pe diverse domenii și subiecte de interes major;

Modul de interacțiune existent la moment nu este în stare să soluționeze problemele și deficiențele de comunicare. Urmează a fi organizate și desfășurate mese rotunde, ateliere de lucru, seminare, dezbateri publice pe diverse probleme pentru a identifica și a oferi soluții în diverse domenii în vederea obținerii de rezultate, exceptând astfel opinii nemotivate, dezbateri unilaterale, înguste prin intermediul rețelelor de socializare.

✚ Organizarea și desfășurarea concursurilor pentru angajarea consultanților procurorului, a funcționarilor publici, conform schemei de încadrare și organigramei instituționale;

✚ Organizarea și efectuarea acțiunilor de detașare a ofițerilor de urmărire penală și de investigații în Procuraturile specializate Anticorupție și Combatere a Crimei Organizate și Cauze Speciale conform procedurii stabilite în actele normative de specialitate.